

Politechnika
Wrocławska

TYTULARNI PROFESOROWIE POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

2015–2020

Politechnika
Wrocławska

Marek Burak Krzysztof Dackiewicz Piotr Pregiel

**TYTULARNI PROFESOROWIE
POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ
2015-2020**

Wrocław 2020

Redakcja tomu:
Marek Burak

Fotografie profesorów:
zbiory prywatne i materiały Politechniki Wrocławskiej

Korekta:
Beata Janek

Projekt graficzny i skład:
Elżbieta Lukierska

Na okładce:
Głowa mężczyzny w zworniku okna portalowego północnej elewacji gmachu Laboratorium Maszynowego (A-4, ulica Smoluchowskiego 21).
Rzeźbiarska alegoria przemysłu, wykonana około 1910 roku przez Richarda Schipke

Copyright © by Politechnika Wroclawska, Wrocław 2020

Wydawca: Politechnika Wroclawska

Druk i oprawa: beta-druk, www.betadruk.pl

ISBN 978-83-7493-133-5

Spis treści:

WSTĘP	6
CHRONOLOGIA.....	8
BIOGRAMY.....	10
ODESZLI.....	20
POSŁOWIE	26
– Krzysztof Dackiewicz, Trwałe dowody pamięci jako zapis dziejów Politechniki Wrocławskiej.....	27
OBIEKTY UPAMIĘTNIAJĄCE: WYKAZ CHRONOLOGICZNY.....	64
BIBLIOGRAFIA	70

WSTEP

8 czerwca 2015 roku, w roku 70-lecia Politechniki Wrocławskiej, miała miejsce uroczystość odstonięcia – w Alei Profesorów Politechniki Wrocławskiej – honorowych tablic poświęconych tytułarnym profesorom uczelni z lat 1945–2015. Upamiętniono wtedy 597 uczonych, którzy do końca sierpnia 2015 roku uzyskali tytuł profesorski lub z takim tytułem zostali zatrudnieni na wrocławskiej uczelni technicznej. Odtąd corocznie, w obchodzone 15 listopada Święto Politechniki Wrocławskiej, odśpiania się nazwiska jej kolejnych profesorów.

W 2015 roku zdecydowano o wydaniu publikacji prezentującej osoby uwiecznione na honorowych tablicach. Planowano także kontynuację tego zamysłu w formie wydawanych co pięć lat podobnych opracowań, przedstawiających nowych tytułarnych profesorów Politechniki Wrocławskiej. Obchody 75-lecia uczelni obligują więc do zaprezentowania 60 profesorów, w tym 52 osoby z tytułem naukowym uzyskanym w latach 2015–2020 (do 31 sierpnia), trzech dydaktyków z wcześniej otrzymanym tytułem oraz pięcioro profesorów, których nie uwzględniono w poprzedniej edycji opracowania.

Większości przedstawionych osób towarzyszy fotografia. Wszystkim – krótki biogram, w którym ujęto najistotniejsze dane przybliżające przebieg kariery naukowej. Notka biograficzna zawiera informacje o tytule zawodowym uzyskanym po ukończeniu studiów (nazwę „macierzystej” uczelni podano w nawiasie), o roku nadania tytułu naukowego profesora oraz o nazwie wydziału, miejscu zatrudnienia na Politechnice Wrocławskiej. Wspomniano także o pełnieniu niektórych funkcji akademickich oraz o tytułach honorowych otrzymanych na wrocławskiej uczelni lub w innych placówkach naukowych w kraju i za granicą.

Publikację, podobnie jak w pierwszej edycji, uzupełnia postowie, a w nim opracowanie, które traktuje o formach kultywowania na Politechnice Wrocławskiej pamięci o przeszłości, w tym zwłaszcza o zasłużonych dla uczelni nauczycielach akademickich.

Wrocław, wrzesień 2020 roku

CHRONOLOGIA

1972 – Janusz Laskowski

1974 – Henryk Mańczak

2007 – Irena Gawet

2009 – Stanisław Zaborski

2014 – Janusz Dyszlewicz

2015 (po 31 sierpnia) – Ryszard Kutylowski,
Teodora M. Traczewska

2016 – Jerzy Kaleta, Helena Teterycz, Elżbieta Beres-Pawlik,
Robert Masztalski, Marcin Drąg, Artur Mucha,
Przemysław Kazienko, Tadeusz Dudycz,
Katarzyna Majewska-Nowak, Paweł Krupski,
Krzysztof Szabat, Zbigniew Palmowski, Anna Trusek,
Katarzyna Weron

2017 – Ewa Popko, Barbara Gronostajska, Paweł Pohl,
Leszek Rycerz, Anna Górecka-Drzazga, Henryk Kudela,
Krzysztof Walkowiak, Artur Wymysłowski,
Marcin Mierzejewski

2018 – Witold Posadowski, Robert Kudrawiec, Grzegorz Sęk,
Wojciech Brzezowski, Małgorzata Kotulska, Jerzy Grobelny

2019 – Zbigniew Leonowicz, Wojciech Lorenc, Herbert W. Wirth,
Ewa Żymańczyk-Duda, Bożena Hoła, Sławomir Sujecki,
Jan Danielewicz, Tadeusz Andruniów, Paweł Licznar,
Ewa Matczak-Jon

2020 – Krzysztof Opiełiński, Jarosław Domaradzki,
Krzysztof Schabowicz, Marek Kułaziński, Wojciech Puła,
Piotr Młynarz, Wacław Skoczyński, Jan Kudetko,
Jarosław Myśliwiec, Łukasz Berlicki, Marek Klonowski,
Tadeusz A. Przylibski, Radostaw Zimroz,
Artur Podhorodecki

BIOGRAMY

Tadeusz Andruniów

(ur. 1971), mgr chemii (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Od 2019 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

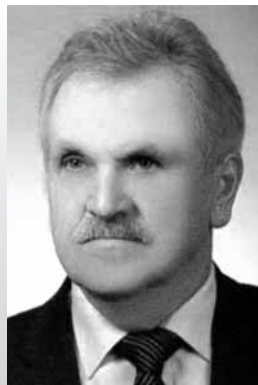
Wojciech Brzezowski

(ur. 1945), mgr inż. architekt (Politechnika Wrocławska). W 2018 profesor na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej.

Elżbieta Bereś-Pawlik

(ur. 1949), mgr fizyki (Uniwersytet Wrocławski). Od 2016 profesor na Wydziale Elektroniki Politechniki Wrocławskiej.

Jan Danielewicz

(ur. 1952), mgr inż. urządzeń cieplnych i zdrowotnych (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej.

Łukasz Berlicki

(ur. 1976), mgr inż. informatyki (Politechnika Wrocławska), mgr chemii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2020 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Jarosław Domaradzki

(ur. 1974), mgr inż. elektronik (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Marcin Drąg

(ur. 1975), mgr chemii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2016 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Irena Gawęł

(ur. 1937), mgr inż. chemii (Politechnika Wrocławska). W 2007 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Tadeusz Dudycz

(ur. 1961), mgr inż. ekonomii w zakresie ekonomiki i organizacji przemysłu chemicznego (Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu). Od 2016 profesor na Wydziale Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej.

Anna Górecka-Drzazga

(ur. 1950), mgr inż. elektronik (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Janusz Dyszlewicz

(ur. 1941), mgr inż. budownictwa lądowego (Politechnika Wrocławska). W 2014 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Jerzy Grobelny

(ur. 1953), mgr inż. organizacji i zarządzania (Politechnika Wrocławska). Od 2018 profesor na Wydziale Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej.

Barbara Gronostajska

(ur. 1963), mgr inż. architekt (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Dziekan Wydziału Architektury od 2020.

Przemysław Kazienko

(ur. 1966), mgr inż. informatyki (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej.

Bożena Hoła

(ur. 1953), mgr inż. budownictwa (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej.

Marek Klonowski

(ur. 1979), mgr inż. matematyki, mgr inż. informatyki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Jerzy Kaleta

(ur. 1950), mgr inż. mechanik (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Mechanicznym Politechniki Wrocławskiej.

Małgorzata Kotulska

(ur. 1965), mgr inż. inżynierii biomedycznej (Politechnika Wrocławska). Od 2018 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Paweł Krupski

(ur. 1953), mgr matematyki (Uniwersytet Wrocławski). Tytułarny profesor Uniwersytetu Wrocławskiego (2004). Od 2016 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Robert Kudrawiec

(ur. 1975), mgr inż. (Politechnika Wrocławska). Od 2018 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Henryk Kudela

(ur. 1951), mgr inż. elektronik (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym Politechniki Wrocławskiej.

Marek Kuźażyński

(ur. 1951), mgr inż. chemik (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

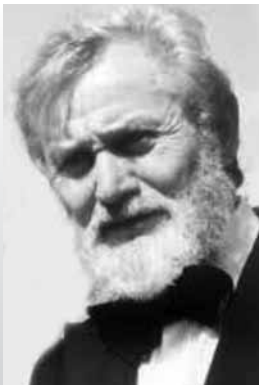
Jan Kudetko

(ur. 1950), mgr inż. górnik (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej.

Ryszard Kutylowski

(ur. 1953), mgr inż. budownictwa lądowego (Politechnika Wrocławska). Od 2015 profesor na Wydziale Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej.

Janusz Laskowski

(ur. 1936), mgr inż. chemii (Politechnika Śląska w Gliwicach). W latach 1973–1985 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Wojciech Lorenc

(ur. 1976), mgr inż. budownictwa (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej.

Zbigniew Leonowicz

(ur. 1963), mgr inż. elektrotechnik (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Elektrycznym Politechniki Wrocławskiej.

Katarzyna Majewska-Nowak

(ur. 1955), mgr inż. inżynierii środowiska (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej.

Paweł Licznar

(ur. 1974), mgr inż. (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej.

Henryk Mańczak

(1921–1982), mgr inż. budownictwa wodnego (Politechnika Wrocławska). Od 1974 profesor na Wydziale Inżynierii Sanitarnej Politechniki Wrocławskiej.

Robert Masztalski

(ur. 1948), mgr inż. architekt (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej.

Piotr Młynarz

(ur. 1973), mgr chemii środowiska (Uniwersytet Wrocławski). Od 2020 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej. Dziekan Wydziału Chemicznego od 2020.

Ewa Matczak-Jon

(ur. 1951), mgr chemii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2019 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Artur Mucha

(ur. 1964), mgr inż. chemii (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Marcin Mierzejewski

(ur. 1973), mgr fizyki (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Tytułarny profesor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2007). Od 2017 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Jarosław Myśliwiec

(ur. 1976), mgr inż. fizyki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Krzysztof Opiełiński

(ur. 1965), mgr inż. elektroniki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Elektroniki Politechniki Wrocławskiej.

Paweł Pohl

(ur. 1974), mgr inż. chemii (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Zbigniew Palmowski

(ur. 1969), mgr matematyki (Uniwersytet Wrocławski). Tytułarny profesor Uniwersytetu Wrocławskiego (2012). Od 2016 profesor na Wydziale Matematyki Politechniki Wrocławskiej.

Ewa Popko

(ur. 1951), mgr fizyki (Uniwersytet Wrocławski). Od 2017 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Artur Podhorodecki

(ur. 1978), mgr inż. fizyki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Witold Posadowski

(ur. 1949), mgr inż. elektroniki (Politechnika Wrocławska). Od 2018 profesor na Wydziale Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Tadeusz A. Przylibski

(ur. 1969), mgr geologii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2020 profesor na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej.

Krzysztof Schabowicz

(ur. 1971), mgr inż. budownictwa (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej.

Wojciech Puła

(ur. 1957), mgr inż. podstawowych problemów techniki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej.

Grzegorz Sęk

(ur. 1971), mgr inż. (Politechnika Wrocławska). Od 2018 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Leszek Rycerz

(ur. 1952), mgr chemii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2017 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Wacław Skoczyński

(ur. 1977), mgr inż. mechanik (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Mechanicznym Politechniki Wrocławskiej.

Sławomir Sujecki

(ur. 1969) mgr inż. elektronik (Politechnika Warszawska). Od 2019 profesor na Wydziale Elektroniki Politechniki Wrocławskiej.

Teodora M. Traczewska

(ur. 1948), mgr biologii (Uniwersytet Wrocławski). Od 2015 profesor na Wydziale Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej.

Krzysztof Szabat

(ur. 1974), mgr inż. elektryk (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Elektrycznym Politechniki Wrocławskiej.

Anna Trusek

(ur. 1972), mgr inż. biotechnologii (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

Helena Teterycz

(ur. 1951), mgr inż. chemii (Politechnika Wrocławska). Od 2016 profesor na Wydziale Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Krzysztof Walkowiak

(ur. 1973), mgr inż. informatyk (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Elektroniki Politechniki Wrocławskiej. Dziekan Szkoły Doktorskiej od 2020.

Katarzyna Weron

(ur. 1971), mgr – fizyka komputerowa (Uniwersytet Wrocławski). Od 2016 profesor na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej.

Stanisław Zaborski

(ur. 1938), mgr inż. mechanik, mgr inż. elektronik (Politechnika Wrocławska). W 2009 profesor na Wydziale Mechanicznym Politechniki Wrocławskiej.

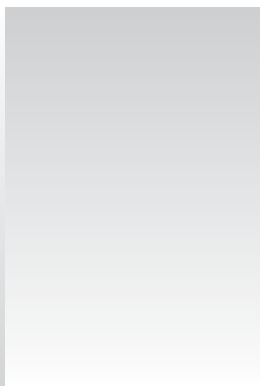
Herbert W. Wirth

(ur. 1956), mgr inż. geolog górniczy (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie). Od 2019 profesor na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej. Doktor honoris causa Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie (2013) i Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (2015).

Radosław Zimroz

(ur. 1973), mgr inż. elektroniki (Politechnika Wrocławska). Od 2020 profesor na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej. W latach 2019–2020 i od 2020 roku dziekan Wydziału Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii.

Artur Wymysłowski

mgr inż. elektronik (Politechnika Wrocławska). Od 2017 profesor na Wydziale Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Ewa Żymańczyk-Duda

(ur. 1964), mgr inż. biotechnologii (Politechnika Wrocławska). Od 2019 profesor na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej.

ODESZLI

2015

Bogdan Stypułkowski, 6 listopada
 Jan Kmita, 10 grudnia
 Tadeusz Sulima, 31 grudnia

2016

Krzysztof R. Mazurski, 30 marca
 Marian Rutkowski, 16 września
 Zygmunt Galasiewicz, 30 października

2017

Adam Janiak, 20 lutego
 Henryk Żebrowski, 26 lutego
 Alfred Dziendziel, 16 kwietnia
 Ryszard Miller, 21 kwietnia
 Wiesław Żyrnicki, 4 lipca
 Kazimierz Pieczonka, 3 sierpnia
 Jan Rutkowski, 24 października
 Adam Skoczylas, 19 grudnia
 Jan Kulczyk, 28 grudnia

2018

Wiesław Grudzewski, 30 stycznia
 Wanda Kononowicz, 22 lutego
 Jacek Młochowski, 1 kwietnia
 Wojciech Czarzyński, 27 kwietnia
 Jerzy Zabrzecki, 21 maja
 Juliusz Gajewski, 22 września
 Zbigniew Pohl, 17 grudnia
 Tadeusz Kolendowicz, 28 grudnia

2019

Maksymilian Pająk, 15 stycznia
 Jeremi Sieczkowski, 7 marca
 Eugeniusz Rusiński, 27 maja
 Grażyna Balińska, 20 lipca
 Bożena Kolarz, 4 sierpnia
 Jarosław Juchniewicz, 16 września
 Zdzisław Nawrocki, 1 października
 Barbara Stępniewska-Janowska, 18 października

2020

Stefan Miller, 26 marca
 Dionizy Dudek, 3 maja
 Eugeniusz Bagiński, 6 maja
 Wojciech Okrański, 6 czerwca
 Ryszard Żabiński, 29 sierpnia
 Roman Tyka, 1 września

POSŁOWIE

KRZYSZTOF DACKIEWICZ

TRWAŁE DOWODY PAMIĘCI JAKO ZAPIS DZIEJÓW POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Upamiętnianie zasłużonych osób oraz istotnych wydarzeń z przeszłości obserwujemy niemal bezustannie, głównie w nazewnictwie ulic, placów, pomników, ewentualnie innych punktów ważnych dla topografii i rozplanowania miejscowości. Nazwy te są elementem dziedzictwa historycznego, obecnym zarówno w codzienności, jak i w pamięci zbiorowej. Poza praktyczną funkcję ułatwiania orientacji przestrzennej służą edukacji, skłaniając niekiedy do głębszych przemyśleń. Składnikami tradycji są również dowody upamiętnienia, zlokalizowane na terenie placówek o szczególnym znaczeniu i tworzących swoistą mikrospóeczność. Obiekty takie wyraźnie identyfikują określone środowisko w oczach osób z zewnątrz oraz formują jego tożsamość od wewnątrz. Pozornie dotyczą wybranego obszaru i konkretnej zbiorowości, jednak ich rola w tworzeniu wartości kulturowych (zarówno lokalnych, jak i w szerszym rozumieniu, a w obu przypadkach – wymagających materialnych artefaktów) wydaje się niezastąpiona.

Utrwalanie pamięci o zmarłych jest ważne, paradoksalnie, przede wszystkim dla żyjących i potomnych. W przypadku szkoły wyższej jest adresowane do osób zarówno z nią związanych, jak i reprezentujących inne grupy zawodowe lub środowiskowe. Trwałe obiekty, instalowane na elewacjach i wewnątrz budynków uczelni lub w ich najbliższej okolicy, dzięki funkcji praktycznej albo walorom estetycznym, przyciągają wzrok i w efekcie sprzyjają poznawaniu. Pomagają kształtować niepowtarzalny wizerunek każdej z tych instytucji, popularyzując jej historię i współczesną działalność.

Tablice honorujące zmarłych mają rodowód w epitafiach. Stanowią późniejszą i zwykle skromniejszą ich odmianę, dostosowaną do świeckiej przestrzeni publicznej. Niektóre z nich sposobem plastycznego opracowania przypominają płyty nagrobne. Natomiast obiekty poświęcone ważnym wydarzeniom, na przykład rocznicom, mogą czasem kojarzyć się z plakatami albo afiszami. Oba rodzaje tych kompozycji spełniają podobną misję – przekazywanie wiedzy o przeszłości.

Często spotykane w polskim szkolnictwie wyższym nadawanie imienia budynkom, wybranym pomieszczeniom, czy terenom zielonym w obrębie kampusów oraz, w konsekwencji, instalowanie odpowiednich napisów lub płyt memoratywnych zostało spopularyzowane, jak można sądzić, dopiero po drugiej wojnie światowej¹. Wniosek ten wynika z porównania liczby patronatów i tablic na Politechnice Wrocławskiej nie tylko z Politechniką Lwowską, ale przede wszystkim z Politechniką Warszawską i Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie.

Wyższa Szkoła Techniczna we Wrocławiu

W trzydziestopięcioletniej historii niemieckiej uczelni technicznej we Wrocławiu tradycja indywidualnego upamiętniania zasłużonych naukowców praktycznie nie zaistniała. Wyjątek stanowi tablica umieszczona w 1911 roku w dawnym budynku instytutów chemicznych (dziś A-3)². Poświęcona została wybitnemu chemikowi Richardowi Abeggowi, profesorowi Uniwersytetu Wrocławskiego, typowanemu na pierwszego rektora Wyższej Szkoły Technicznej. Nie zdążył on jednak zasłużyć się w dziejach uczelni, ponieważ kilka miesięcy przed jej uruchomieniem zginął w wypadku lotniczym³. Głównym motywem tablicy jest płaskorzeźbiony profil zmarłego. Poniżej widnieje epigraf: *RICHARD ABEGG | 9.I.1869 3.IV.1910 | GEWIDMET VON SEINEN | DANKBAREN SCHÜLERN*⁴. Inskrypcja została centralnie przedzielona płaskorzeźbioną sceną z figurą kobiety, symbolizującą prawdopodobnie rzymską personifikację śmierci – *Mors*. Postać trzyma w prawej ręce pióro – wieloznaczny symbol, oznaczający m.in. śmierć, talent, piśmiennictwo⁵, w lewej odwróconą w dół zgastą pochodnię symbolizującą koniec życia i często obrazowaną w sztuce sepulkralnej⁶. Tło wypełniają gałęzie drzewa oliwnego,

¹ Nie dotyczy to generalnie tablic pamiątkowych, jakich wiele pojawiło się już w XIX wieku. Por. H. Sieński, Z. Sulima, *Tablice – pamięć wiecznie żywa*, „Biuletyn. Magazyn Informacyjny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie” 2013, nr 63, s. 26, strona internetowa: http://www.biuletyn.agh.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1167:26&catid=107:marzec-2013-nr-63 (dostęp: 29 listopada 2019).

² Tablica znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum Politechniki Wrocławskiej, sygn. MPWr-S-184.

³ O. Sackur, *Rede des Vertreters der Abeggschen Schüler*, [w:] *Richard Abegg zum Gedächtnis. Ansprache bei der Übergabe des Abegg-Reliefs an die Technische Hochschule zu Breslau*, Breslau 1911, s. 4; R. Schenck, *Ansprache des Rektors der Technischen Hochschule Breslau*, [w:] *Richard Abegg zum Gedächtnis. Ansprache bei der Übergabe des Abegg-Reliefs an die Technische Hochschule zu Breslau*, Breslau 1911, s. 12. Zob. też: M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, *Wrocławskie uczelnie techniczne 1910–2010*, Wrocław 2010, s. 55–56.

⁴ W wolnym tłumaczeniu: *Richardowi Abeggowi | 9 stycznia 1869 – 3 kwietnia 1910 | jego | wdzięczni uczniowie*. Zmarły nie mógł mieć uczniów w Wyższej Szkole Technicznej, a zatem tablicę ufundowali jego wcześniejsi, uniwersyteccy studenci.

⁵ W. Kopański, *Słownik symboli*, Warszawa 1990, s. 324–325.

⁶ Ibidem, s. 330.

Ilustracja 1. Tablica memoratywna prof. Richarda Abegga, 1911

które w tym kontekście mogą oznaczać błogostawieństwo, oczyszczenie i odrodzenie⁷. Scenę, przedstawioną w konwencji secesyjnego symbolizmu, ujęto w arkadę – przejście z doczesności do wieczności⁸. Całość kompozycji przypomina płytę nagrobną. Na jej rewersie znajduje się podpis autora, Maksa Ammanna z Monachium. Tablica poświęcona prof. Richardowi Abeggowi jest pierwszym w historii wrocławskiej uczelni technicznej przykładem upamiętnienia nieprzejętej osoby.

⁷ Ibidem, s. 279–282.

⁸ Ibidem, s. 30–31, 152.

Według informacji z 1994 roku najstarsi pracownicy Politechniki Wrocławskiej zapamiętali, znajdujące się bezpośrednio po drugiej wojnie światowej w holu gmachu głównego, popiersie któregoś ze znanych profesorów niemieckich (wciąż niezidentyfikowanego) oraz marmurową tablicę⁹. Najprawdopodobniej była to nieistniejąca dziś płyta z nazwiskami pracowników i studentów Technische Hochschule Breslau, poległych w pierwszej wojnie światowej¹⁰. Stanowi ona pierwszy i jedyny w dziejach niemieckiej wrocławskiej uczelni technicznej przypadek uczczenia zbiorowego, niezwiązany z dokonaniem naukowym.

Tematyka uwieczniania zasłużonych postaci odżyła w 1928 roku w dziełach Kurta Bimlera, autora dziewięciu rzeźb przedstawiających głowy wybitnych reprezentantów nauk ścisłych i technicznych, które umieszczono na fasadzie południowego skrzydła gmachu głównego. W szeregu rzeźbionych głów – patrząc od lewej – figurują: Ferdinand Heberlein (1863–1925) – wynalazca w dziedzinie hutnictwa; Adolf Ledebur (1837–1906) – inżynier przemysłu metalowego; Werner von Siemens (1816–1892) – wynalazca i konstruktor w dziedzinie elektrotechniki; Otto Intze (1843–1904) – inżynier hydrologii i konstrukcji budowlanych; Friedrich von Reden (1752–1815) – inżynier górnictwa¹¹; Bernhard Riemann (1826–1866) – matematyk; Justus von Liebig (1803–1873) – chemik; Hermann von Helmholtz (1821–1894) – fizyk, lekarz, fizjolog, filozof; Alois Riedler (1850–1936) – inżynier budowy maszyn¹². Rzeźby te tworzą swoistą galerię portretów zdobiącą fasadę i podkreślającą jej reprezentacyjny charakter. Pomysłodawcom zapewne bardziej zależało na wizualnym podkreśleniu rangi instytucji, niż na osiągniętych „samo przez się” uhonorowaniu sportretowanych osób. Ich dokonania mają znaczenie powszechne, a działalność (poza Ferdinandem Heberleinem i Aloisem Riedlerem) przypadła na czasy, kiedy wrocławska szkoła techniczna jeszcze nie istniała.

⁹ *Szukamy Słinska*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1994, nr 32, s. 7.

¹⁰ O tablicy upamiętniającej zarówno pracowników z podaniem stanowisk lub funkcji, jak i (głównie) studentów lub słuchaczy – zob. *Ehrentafel der im 1. Weltkrieg für das Vaterland gefallenen Angehörigen der Kgl. Technischen Hochschule in Breslau, [w:] Die Technische Hochschule Breslau. Beiträge zur Geschichte der Technischen Hochschule Breslau zum 75-jährigen Gedenken an die Eröffnung im Jahre 1910*, Dortmund 1985, s. 297–300.

¹¹ Zamiast głowy Friedricha von Redena rozważano umieszczenie głowy Georgiusa Agricoli, uczonego żyjącego w XVI wieku (zapis rozmowy rektora prof. Wilhelma Tafela z architektem gmachu Gottfriedem Müllerem przeprowadzonej 28 stycznia 1927 roku. Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego (dalej: AUWr), Wyższa Szkoła Techniczna we Wrocławiu, sygn. TH 76, s. 216). Jednak von Reden lepiej pasował chronologicznie do pozostałych osób i całości koncepcji. Por. K. Dackiewicz-Skowroński, *Architektura zespołu budynków dawnej Technische Hochschule we Wrocławiu (1905–1945)* [praca doktorska pod kierunkiem prof. dr hab. Janusza L. Dobesza], Wrocław 2011, s. 446.

¹² Zob. R. Czocho, *Postacie z frontonu Politechniki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2003, nr 164, s. 24–26.

Przykładami honorowania osób spoza świata nauki były elementy wyposażenia nowej auli. W 1928 roku odstonięto tam całopostaciowy portret prezydenta Republiki Weimarskiej – Paula von Hindenburga, namalowany przez Fritza Erlera¹³. Kilka lat później w auli wyeksponowano też rzeźbione popiersie Adolfa Hitlera¹⁴.

Na początku lat trzydziestych XX wieku Wyższa Szkoła Techniczna otrzymała od Śląskiego Muzeum Sztuk Plastycznych zestaw gipsowych odlewów antycznych rzeźb figuralnych. Dwie z nich ustawiono na krańcach wzdłużnej osi holu południowego skrzydła gmachu głównego. Kopie posągów z IV wieku p.n.e. – Sofoklesa (strona zachodnia) i Aischinesa (strona wschodnia) – z założenia pełniąc funkcję dekoracyjną, w pewnym sensie również upamiętniają te osoby¹⁵.

Skromne opracowanie historii budynków Technische Hochschule, wydane w 2005 roku, zawiera wzmiankę o zaprojektowanym w 1930 roku pomniku w formie głazu z inskrypcją, poświęconą żołnierzom niemieckich wojsk kolonialnych i kolonistom z Wrocławia. Brakuje jednak zarówno jednoznacznego potwierdzenia realizacji monumentu, jak i wskazania jego lokalizacji¹⁶.

Obok siedziby Muzeum Politechniki Wrocławskiej (budynek A-7) stoi, pochodzący z okresu międzywojennego, granitowy cokół niezidentyfikowanej rzeźby. Konstrukcja ta przez wiele lat pozbawiona była pierwotnej funkcji. Wgłębienie na jej górnej części świadczyło, że miała ona zwieńczenie. Na przedniej stronie zachowały się ślady po dawnych tabliczkach, przypuszczalnie z inskrypcjami¹⁷. I chociaż nieznane jest początkowe przeznaczenie cokotu, nie można jednak wykluczyć, że obiekt ten służył za postument kompozycji memoratywnej. W 2017 roku umieszczono na nim dekoracyjną rzeźbę z 1928 roku, autorstwa Laurenta Friedricha Kellera, która wcześniej zdobiła fontannę na wewnętrznym dziedzińcu gmachu głównego.

Politechnika Lwowska

Pierwszym na Politechnice Lwowskiej obiektem upamiętniającym było, ustawione w 1899 roku w westybulu gmachu głównego ówczesnej Cesarsko-Królewskiej Szkoły Politechnicznej, popiersie prof. Juliana Zachariewicza (1837–1898), projektanta tego budynku, a także

¹³ H. Matzke, *Die Technische Hochschule Breslau*, München 1941, s. 5.

¹⁴ *Festschrift der Technischen Hochschule Breslau...*, s. 52.

¹⁵ K. Dackiewicz-Skowroński, op. cit., s. 475–476.

¹⁶ M. Rochowicz-Lewandowska, *Politechnika Wrocławska. Zespół budynków dawnej Wyższej Szkoły Technicznej*, Wrocław 2005, s. 17. Autorka jako jedyna podaje informację o takim obiekcie w kontekście zabudowy uczelni technicznej.

¹⁷ Por. K. Dackiewicz-Skowroński, op. cit., s. 467–468, 523.

Ilustracja 2. Pomnik poświęcony bohaterom walk o Lwów w 1918 roku, odstonięty 22 listopada 1925 roku w ogrodach Politechniki Lwowskiej (usunięty w 1939 roku)

pierwszego rektora lwowskiej uczelni w latach 1877–1878¹⁸. Autorem rzeźby był Juliusz Bettowski¹⁹.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości utrwalanie pamięci o osobach i wydarzeniach skupiono na ofiarach wojennych z lat 1918–1921. Z inicjatywy władz miejskich 19 listopada 1922 roku Politechnika Lwowska została odznaczona Krzyżem Obrony Lwowa, którego rzeźbioną podobizną wmurowano następnie w fasadę głównego gmachu²⁰. Niecałe dwa lata potem, 5 czerwca 1924 roku, w ścianie westybulu klatki schodowej budynku osadzono tablicę *PAMIĘCI STUDENTÓW POLITECHNIKI POLEGŁYCH W OBRONIE LWOWA I OJCZYZNY W LATACH 1918–1921*. Płyta zawie-

¹⁸ *Politechnika Lwowska 1844–1945*, red. R. Szewalski et al., Wrocław 1993, s. 194.

¹⁹ *Ibidem*, s. 29, 143.

²⁰ *Ibidem*, s. 35.

rała 90 nazwisk oraz płaskorzeźbioną, symboliczną postać omdlewającego młodego mężczyzny z szablą. Kompozycję zaprojektował student architektury Zbigniew Rzepecki pod kierunkiem rzeźbiarza Jana Nalborczyka²¹.

Najokazalszym spośród obiektów upamiętniających był, zlokalizowany w ogrodach Politechniki Lwowskiej, pomnik bohaterów walk o Lwów, zwany też pomnikiem Orłąt Lwowskich. Został on wzniesiony przy bocznej elewacji gmachu głównego Politechniki Lwowskiej (od strony ulicy Zachariewicza) w miejscu, gdzie znajdowała się tymczasowa nekropolia, na której w listopadzie 1918 roku chowano poległych w walkach. Monument w formie prostopadłościennego bloku ustawiono pionowo na cokole o trzech stopniach. W części zwróconej do gmachu uczelni umieszczono tablicę z nazwiskami ofiar starć zbrojnych. Stronę przeciwną wypełniała metaforyczna scena reliefowa z archaniołem Michałem broniącym dostępu do bram miasta. Zwieńczenie kompozycji stanowiła pełnoplastyczna rzeźba, ukazująca orła z orlętami. Oprawa tablicy oraz zdobniczy fryz w górnej części korpusu pomnika miały formę tradycyjną. Natomiast postacie – zarówno archanioła, jak i orła – zostały stworzone w stylistyce modernistycznej. Dzieło autorstwa Erazma Rawskiego uroczyste odsłonięto 22 listopada 1925 roku²².

Wszystkie materialne dowody pamięci o bohaterstwie i ofiarach Polaków broniących Lwowa zostały usunięte we wrześniu 1939 roku, po opanowaniu miasta przez oddziały Armii Czerwonej²³.

Politechnika Wrocławska

Ustanawianie patronatów na Politechnice Wrocławskiej z reguły odbywa się w ramach obchodów kolejnych jubileuszy lub przypadającego 15 listopada święta uczelni. Sporadycznie akty te towarzyszą też innym uroczystym okazjom. Decyzje o ich realizacji są zatwierdzane stosownymi uchwałami senatu²⁴. Indywidualne patronaty dotyczą najczęściej budynków lub sal, z którymi upamiętniana postać była

związana poprzez swoją pracę naukowo-dydaktyczną. Nadanie imienia może być wyróżnieniem jedynie pośmiertnym. Natomiast w przypadku uhonorowania zbiorowego możliwe jest uwzględnienie również osób żyjących. Stałe świadectwa pamięci o osobach i wydarzeniach występują też niezależnie od patronatów.

Tablice upamiętniające wykonane są z kamienia (zwykle piaskowiec lub marmur) albo metalu (najczęściej brąz lub mosiądz)²⁵, z zachowaniem uniwersalnej, prostokątnej formy. Sposób ich opracowania w okresie kilkudziesięciu lat ewoluował, ukazując różnicowane kanony reliefów i liternictwa, o cechach rozpoznawalnych dla poszczególnych dekad. Osobnym rodzajem, funkcjonującym od 2015 roku, są płyty nowej generacji, wytworzone ze szkła tradycyjnego, szkła akrylowego lub kompozytowych płyt typu dibond. Innowacją w ich zawartości jest rozbudowana warstwa informacyjna dopełniona logo uczelni. Napisy informujące o nazwie pomieszczenia, przytwierdzone nad wejściem na drewnianych tablicach lub bezpośrednio na ścianach (zarówno całkiem nowe, jak i wymiennie w miejsce starszych) są, również od 2015 roku, sporządzane z brązu krzemowego.

W europejskim wzornictwie memoratywnym po drugiej wojnie światowej wzrosło znaczenie bezpośredniej informacji przy równoczesnych tendencjach do redukcji formy plastycznej. W porównaniu z przykładami lwowskimi, czy płytą Richarda Abegga z Technische Hochschule Breslau – w tablicach z Politechniki Wrocławskiej zwraca uwagę brak motywów symbolicznych i zdobniczych. Występują tu niekiedy reliefowe portrety uhonorowanej osoby (autorów niektórych rzeźb nie udało się zidentyfikować). Początkowo ujęcia te miały wypróbowany od stuleci kształt okręgu (tondo). Od lat sześćdziesiątych XX wieku obramienia koliste zostały zastąpione prostokątnymi albo całkiem zanikły. Po 2000 roku pojawiły się pierwsze tablice zawierające fotografie, a w ostatnich latach tendencja ta znacznie przeważa.

Większość tablic i napisów upamiętniających znajduje się na terenie Kampusu Głównego, obejmującego rejon zabudowy A, B, C, D i H. Występują one ponadto w Kampusach: Prusa, Gdańska i Na Grobli. Jednostkowy przykład trwałego wyróżnienia posiada Kampus Legnica. Przy prezentacji tablic i napisów zastosowano kolejność według budynków, zgodnie z ich literowo-cyfrowymi oznaczeniami. W ramach poszczególnych obiektów przyjęto zasadę chronologii.

²¹ Ibidem, s. 163–164.

²² Ibidem, s. 34, 36–37; zob. też: *Przedwojenne lwowskie pomniki*, strona internetowa: <http://www.lwow.home.pl/pomniki/pomniki.html>.

²³ Zob. „*Źródła i początki*” – *lwowskie pomniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 12. Nieobecny w przestrzeni publicznej, jednak również znaczącym uhonorowaniem Politechniki Lwowskiej było odznaczenie Krzyżem Kawalerskim Orderu *Polonia Restituta* za wkład w umocnienie państwa w latach 1918–1920 oraz za osiągnięcia naukowe. Akt nadania Orderu nosi datę 11 listopada 1936 roku (zob. *Politechnika Lwowska...*, s. 33, 35).

²⁴ Regulacja procedury nadawania patronatów budynkom i salom – zob. Zarządzenie wewnętrzne rektora Politechniki Wrocławskiej z 15 grudnia 2003 roku nr 55/2003 w sprawie trybu nadawania salom i obiektom Politechniki Wrocławskiej imion osób szczególnie zasłużonych, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.asp?page=ordinance> (dostęp: 16 września 2019).

²⁵ Autor dziękuje prof. Włodzimierzowi Dudzińskiemu i prof. Tadeuszowi Przyłbiskiemu za pomoc w identyfikacji tworzyw.

Gmach główny (A-1) wybrzeże Wyspiańskiego 27. Po 1945 roku przez wiele lat warunki polityczne nie pozwalały na oficjalne nawiązywanie do tradycji Politechniki Lwowskiej. Nowo powstała wrocławska uczelnia techniczna musiała budować swoją tożsamość od podstaw. Najstarszy zachowany przykład artefaktu, stworzonego jednak nie dla utrwalenia pamięci, ale jako element okolicznościowego wystroju, dotyczy wydarzenia niezwiązanego bezpośrednio z Politechniką Wrocławską. Był nim Światowy Kongres Intelktualistów w Obronie Pokoju, obradujący w auli uczelni w dniach 25–28 sierpnia 1948 roku. Kompozycję stanowią dwie bliźniacze formy półprzestrzenne, przedstawiające stylizowaną kolumnę jońską z liśćmi wawrzynu (motyw kolumny, symbolizującej tu dziedzictwo kultury, wystąpił też na plakacie autorstwa Henryka Tomaszewskiego, wydany w związku z kongresem). Całość wieńczy rzymska liczba MCMXLVIII oznaczająca roczną datę zgrupowania. Obie części, wykonane z kutej stali, przytwierdzono do centralnych filarów arkad głównego wejścia uczelni. Dzień umieszczenia tej dekoracji nie został odnotowany, jednak widnieje ona na fotografii z 25 sierpnia 1948 roku (por. ilustracja 27), a więc można domyślać się, że metalową kompozycję umocowano w okresie przygotowań do kongresu tj. w lipcu 1948 roku.

30 stycznia 1948 roku Komisja Senacka Politechniki powołała komisję ds. ufundowania tablicy lub popiersia upamiętniającego prof. Edwarda Suchardę. Skład komisji tworzyli prof. Henryk Kuczyński (przewodniczący) oraz inż. Zofia Skrowaczewska, prof. Kazimierz Idaszewski i prof. Zbigniew Kupiec²⁶. 2 lutego 1950 roku w reprezentacyjnym holu gmachu głównego Politechniki Wrocławskiej odstonięto tablicę pamiątkową ku czci „organizatora i pierwszego prorektora Politechniki Wrocławskiej”²⁷. Górna część płyty ukazywała płasko-rzeźbiony, ujęty w tondo, profil twarzy uczonego; poniżej widnieje inskrypcja: *PROFESOR | EDWARD SUCHARDA | 1891–1947 | PIERWSZY PROREKTOR | POLITECHNIKI | WE WROCŁAWIU | 1945–1947*. W krótkich jeszcze dziejach wrocławskiej politechniki tablica ta była pierwszym spojrzeniem w przeszłość i wyznaczyła początek tworzenia tradycji honorowania osób dla uczelni zasłużonych²⁸. Replikę płyty poświęconej prof. Edwardowi Suchardzie umieszczono również w tym

²⁶ Por. Protokół posiedzenia Komisji Senackiej Politechniki, 30 stycznia 1948. Archiwum Politechniki Wrocławskiej [dalej: APWr], Rektorat, sygn. 74/1a, s. 17.

²⁷ Por. Zaproszenie na uroczyste odstonięcie tablicy pamiątkowej ku czci prof. Edwarda Suchardy, 2 lutego 1950. AUWr, Uniwersytet Wrocławski po 1945 roku, sygn. R-52/XXV, s. 619.

²⁸ 24 marca 2005 roku, w roku obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej, tablicę tę zastąpiono nową, wzorowaną na oryginalnej.

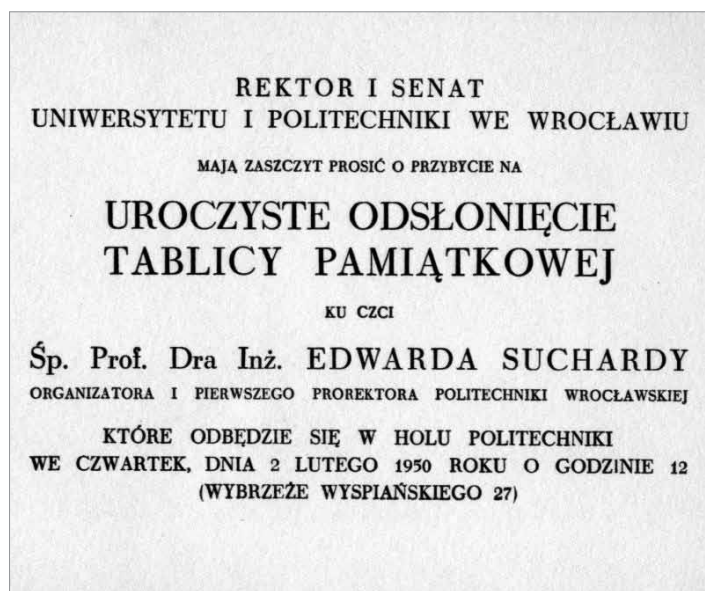

Ilustracja 3. Wejście do gmachu głównego Politechniki Wrocławskiej, 25 sierpnia 1948. Na fotografii wykonanej w pierwszym dniu obrad kongresu widoczne są – umocowane na filarach – okolicznościowe elementy dekoracyjne

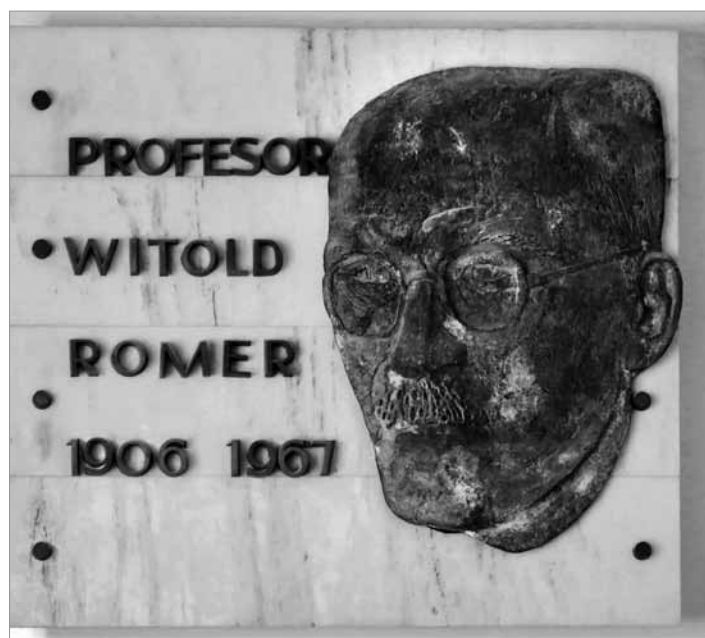
czasie na pierwszym piętrze Gmachu Chemii przy ulicy Smoluchowskiego 23 (zob. dalej).

Kolejny akcent upamiętniający gmach główny otrzymał po przeszło osiemnastu latach. Była to marmurowa płyta, wmurowana w filar fasady budynku – prawdopodobnie latem 1968 roku – z okazji 20. rocznicy Kongresu Intelktualistów (projekt: Eugeniusz Jodłowicz, wykonanie: Aleksander Sztuka)²⁹. Na tablicy widnieje napis następującej treści: *W GMACHU POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ OBRADOWAŁ W DNIACH | 25–28 SIERPNIA 1948 R. | ŚWIATOWY KONGRES | INTELEKTUALISTÓW | W OBRONIE POKOJU | W DWUDZIESTĄ ROCZNICĘ – OGÓLNOPOLSKI KOMITET POKOJU*.

²⁹ Notatka agencyjna, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1968, nr 5, s. 21. Protokoły posiedzeń Senatu Politechniki Wrocławskiej nie wspominają o tym wydarzeniu, którego inicjatorem, jak wynika z tekstu na tablicy, był Ogólnopolski Komitet Pokoju.

Ilustracja 4. Zaproszenie na uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej prof. Edwarda Suchardę, 2 lutego 1950

Ilustracja 5. Tablica pamiątki prof. Witolda Romera w sali nazwanej jego imieniem (gmach główny, sala 301)

Jubileuszowy dla Politechniki Wrocławskiej rok 1970 był okazją do szerszego spojrzenia w 25-letnią przeszłość i przypomnienia niezujących już naukowców, szczególnie zasłużonych dla uczelni w minionym ćwierćwieczu. Jak się okazało – rok ten był przetomowy dla problematyki utrwalania pamięci o nich. Na posiedzeniu Prezydium Senatu, 24 września 1970 roku, ustalono dedykowanie wybitnym profesorom wybranych audytoriów lub sal dydaktycznych. Grono uhonorowanych w ten sposób postaci tworzyli: Kazimierz Idaszewski, Henryk Lewulis, Witold Romer, Edward Sucharda i Aleksander Szniolis. Prezydium zdecydowało poszerzyć tę listę o Kazimierza Zipsera, Franciszka Przewirskiego i Dobrostawa Strożeckiego³⁰. Dwa dni później, 26 września 1970 roku, zatwierdzono osiem wspomnianych patronatów oraz umieszczenie w wybranych pomieszczeniach płyt pamiątkowych³¹. 9 listopada 1970 roku w gmachu głównym, nad wejściami do trzech reprezentacyjnych sal wykładowych na drugim piętrze, pojawiły się napisy informujące o ich patronach: prof. Witolda Romera (sala 301, w której ponadto wmurowano tablicę z reliefowym portretem i informacją: *PROFESOR | WITOLD | ROMER | 1906 1967*), prof. Henryka Lewulisa (sala 314) i prof. Edwarda Suchardy (sala 329)³².

W dniu inauguracji roku akademickiego 1971/1972, 1 października 1971 roku, w holu głównym odsłonięto, pierwszą w dziejach polskiej uczelni technicznej we Wrocławiu, zbiorczą płytę memoratywną: *WYBITNIE ZASŁUŻENI DLA ROZWOJU POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ*³³. Zgodnie z decyzją senatu tablica została zadedykowana wyróżnionym medalem „Za wybitne zasługi dla rozwoju Politechniki Wrocławskiej”, jaki ustanowiono w lutym 1969 roku³⁴. Tradycja ta, utrzymywana do końca lat siedemdziesiątych XX wieku, powróciła w 1995 roku jako miejsce honorowania osób odznaczonych Medalem Politechniki Wrocławskiej. W 2009 roku dotychczasową płytę zastąpiono nową, o większej powierzchni. Drugą grupową tablicę

³⁰ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 24 września 1970. APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 60, 66.

³¹ M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 339; Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 26 września 1970. APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 70, 73.

³² Program obchodów XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1970], APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 131. Pozostałe sale, które wówczas otrzymały patronat, znajdują się w innych budynkach uczelni i zostaną wspomniane niżej.

³³ M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 345, 347.

³⁴ Regulamin Medalu „Za wybitne zasługi dla rozwoju Politechniki Wrocławskiej”, luty 1969. APWr, Rektorat, sygn. 74/7, s. 114. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 17 września 1971. APWr, Rektorat, sygn. 74/12, s. 31–32, 49. Według stanu z 31 sierpnia 2020 roku na tablicy znajduje się 80 nazwisk.

– *DOKTORZY HONORIS CAUSA POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ*
 – odstonięto w pobliżu wcześniej wspomnianej 15 listopada 1980 roku, w czasie obchodów 35-lecia uczelni³⁵. Obecnie funkcjonuje ona w kształcie, jaki nadano jej latem 2008 roku. Tablicom zbiorczym, wykonanym z marmuru, z zastosowaniem mosiężnego liternictwa, nadano ujednolicone wymiary i stylistykę.

26 i 27 sierpnia 1988 roku we Wrocławiu, częściowo na Politechnice Wrocławskiej, odbywały się obrady Forum Pokoju z okazji 40-lecia Światowego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju. Inauguracja obrad nastąpiła w auli Politechniki, po czym na filarze fasady gmachu³⁶ umieszczono metalową płytę upamiętniającą 40. rocznicę Kongresu³⁷. Dolną jej część wypełnia inskrypcja: *W 40. ROCZNICĘ | ŚWIATOWEGO KONGRESU | INTELEKTUALISTÓW | W OBRONIE POKOJU | PEACE FORUM | 26 SIERPNIA 1988 | WROCŁAW*. Powyżej znajduje się, wytłoczone w języku angielskim i polskim przesłanie: *MUSIMY WYBUDOWAĆ DUCHOWE | I NAUKOWE MOSTY | ŁĄCZĄCE NARODY ŚWIATA | 26-28 SIERPIEŃ 1948 | ALBERT EINSTEIN*.

Akcent memoratywny, zlokalizowany w zachodniej części holu, obok wejścia do sali 140, w tymże 1988 roku nie mógłby się pojawić. Dopiero w 1990 roku możliwe stało się uhonorowanie Władysława Ciska, studenta i asystenta Politechniki Wrocławskiej, związanego ze zbrojnym podziemiem antykomunistycznym, skazanego na śmierć i straconego w 1948 roku. Napis na tablicy poświęconej jego pamięci oznajmia: *PAMIĘCI | WŁADYSŁAWA | CISKA | STUDENTA | ASYSTENTA | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | ŻOŁNIERZA AK I WIN | STRACONEGO PRZEZ | WŁADZĘ KOMUNISTYCZNĄ | 27 LISTOPADA 1948 ROKU*. W górnej części płyty widnieje kotwica – symbol Polski Walczącej. Tablicę odstonięto 27 października 1990 roku³⁸, w czasie odbywającego się w auli Politechniki Wrocławskiej Walnego Zgromadzenia Delegatów NSZZ Solidarność Regionu

³⁵ Informacja o obchodach XXXV-lecia Szkolnictwa Wyższego we Wrocławiu i XXXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1980]. APWr, Rektorat, sygn. 74/50, s. 95. Według stanu z 31 sierpnia 2020 roku na tablicy znajdują się 64 nazwiska.

³⁶ Dwadzieścia lat wcześniej wmontowano tablicę w filar po lewej stronie od wejścia. W 1988 roku umieszczono płytę symetrycznie, po prawej stronie.

³⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 7 lipca 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/74, s. 28. Jest to ostatnia tablica umieszczona na uczelni przed czerwcem 1989 roku.

³⁸ M. Kisza, *Władystaw Cisek wierzył, że umiera za słuszną sprawę*, strona internetowa: https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_historia_15-6577.html (dostęp: 17 października 2019).

Ilustracja 6. Tablica pamięci Władysława Ciska umieszczona w holu gmachu głównego

Ilustracja 7. Tablica upamiętniająca prof. Adama Cybulskiego w sali jego imienia (gmach główny, sala 328)

Dolny Śląsk³⁹. Wykonana z brązu płyta początkowo znajdowała się w sali 140, jednak w 2005 roku przeniesiono ją w miejsce bardziej wyeksponowane, na zachodnią ścianę holu⁴⁰. 27 listopada 2013 roku poniżej tablicy przytwierdzono rzeźbioną podobiznę Krzyża Zrzeszenia „Wolność i Niezawistość” – organizacji, z którą był związany Władysław Cisek.

24 maja 2001 roku zapadła uchwała senacka o nazwaniu sali 328 imieniem prof. Adama Cybulskiego⁴¹. Akt ten był pierwszym w XXI wieku upamiętnieniem postaci zasłużonej dla wrocławskiej uczelni technicznej. Na ścianie sali znajduje się kompozycja według projektu Stanisława Krocza, zawierająca wykonany na kamiennej płycie graficzny portret patrona opisany jego imieniem i nazwiskiem oraz rocznymi datami życia: 1896–1996. Nad wejściem zainstalowano napis: *SALA / IM. ADAMA / CYBULSKIEGO*.

W 21. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, 13 grudnia 2002 roku, w holu głównym umocowano płytę poświęconą Tadeuszowi Kosteckiemu. Uehonorowany był absolwentem Politechniki Wrocławskiej, który jako delegat NSZZ Solidarność Okręgowej Dyrekcji Gospodarki Wodnej uczestniczył w strajku okupacyjnym pracowników

uczelni i zmarł 15 grudnia 1981 roku w trakcie pacyfikacji strajku przez ZOMO⁴². Tablica, według projektu Stanisława i Bartosza Jabłonków⁴³, zawiera fragment utworu Czesława Miłosza *Który skrzywdziłeś*.

Reprezentacyjne audytorium funkcjonujące na drugim piętrze budynku, w części zajmowanej przez Instytut Fizyki, 3 lipca 2003 roku zyskało imię prof. Zygmunta Bodnara⁴⁴. Podczas obchodów Święta Politechniki Wrocławskiej, 14 listopada 2003 roku, nad wejściem do sali została umieszczona informacja: *SALA NR 322 / IM. PROF. ZYGMUNTA BODNARA*⁴⁵. W listopadzie 2019 roku zamontowano nowy, nieco skrócony napis oraz tablicę z biografią zawodową i fotografią patrona.

Jubileusz 60-lecia Politechniki Wrocławskiej w 2005 roku był okolicznością sprzyjającą uczczeniu postaci szczególnie dla niej zasłużonych, zwłaszcza w pierwszych latach działalności uczelni. 21 października 2004 roku przyjęto trzy uchwały: dwie dotyczące upamiętnienia prof. Dionizego Smoleńskiego (tablica oraz skwer i pomnik), a także w sprawie nazwania drogi wzdłuż dziedzińca Kampusu Głównego Aleją Straży Akademickiej Politechniki Wrocławskiej⁴⁶. Zatwierdzona do wmurowania tablica pamięci prof. Dionizego Smoleńskiego została odstonięta w holu głównym 24 marca 2005 roku. Autorem reliefowego portretu w formie tonda, sporządzonego z brązu i przytwierdzonego w górnej części marmurowej płyty był Roman Pawelski. Poniżej umieszczono inskrypcję: *PROFESOR / DIONIZY SMOLEŃSKI / 1902–1984 / REKTOR / POLITECHNIKI / WROCŁAW*

⁴² *W rocznicę 13 grudnia*, „Przemat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 161, s. 26–27.

⁴³ Pierwszy projekt tablicy, autorstwa Dariusza Godlewskiego, zaginął. Zob. *Wyboista droga do wolności. „Solidarność” przy Politechnice Wrocławskiej 1980–2005*, red. J. Szymonik, Wrocław 2005, s. 359–360.

⁴⁴ Uchwała Senatu Politechniki Wrocławskiej, 3 lipca 2003. APWr, Rektorat, sygn. 176/20, s. 15. Akt nadania sali patronatu nastąpił w roku dziesięciolecia śmierci prof. Zygmunta Bodnara (zmarł 18 kwietnia 1993).

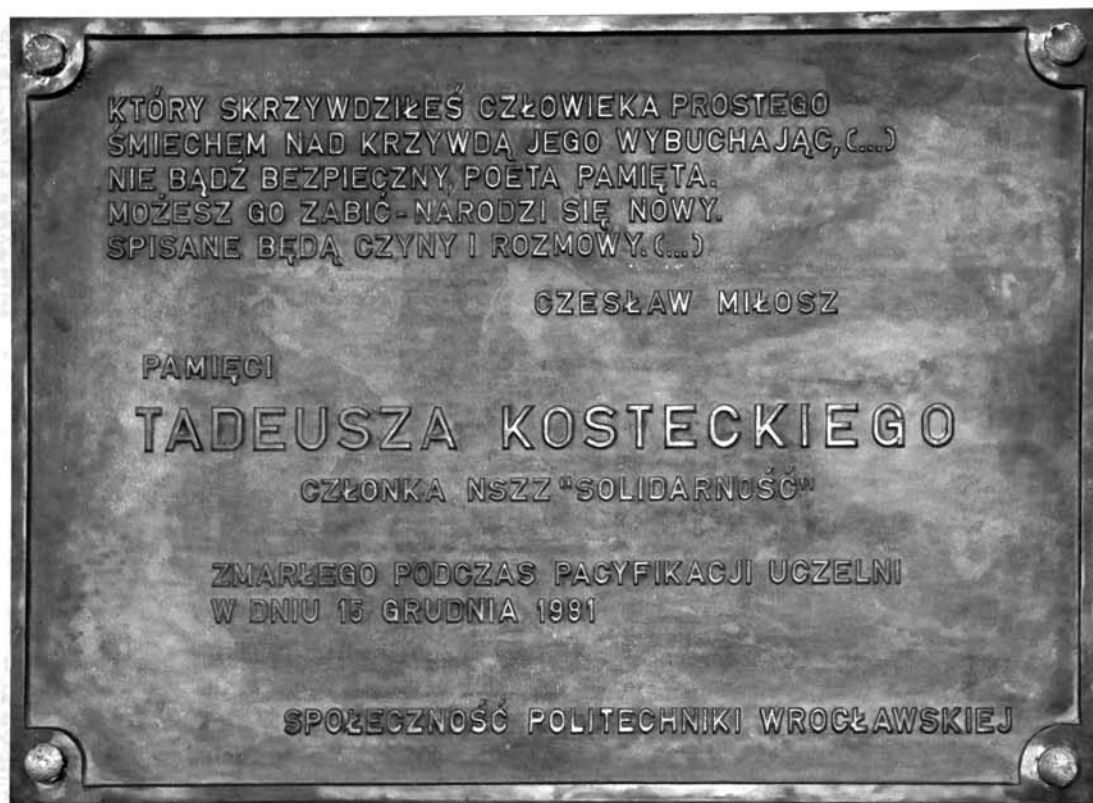
⁴⁵ F. Ratajczyk, B. Bańka, *Biografia prof. dra hab. inż. Zygmunta Bodnara*, Wrocław 2004, s. 36–37, strona internetowa: <http://www.if.pwr.wroc.pl/dokumenty/inne/bodnar.pdf> (dostęp: 7 grudnia 2019).

⁴⁶ Uchwały Senatu Politechniki Wrocławskiej, 21 października 2004. APWr, Rektorat, sygn. 401/5, s. 128. Podjęcie uchwał było poprzedzone długimi, intensywnymi staraniami o utrwalenie pamięci prof. Dionizego Smoleńskiego i Straży Akademickiej Politechniki Wrocławskiej. Np. pismo w kwestii należytego uehonorowania prof. Dionizego Smoleńskiego, skierowane do rektora prof. Tadeusza Lutego w imieniu Stowarzyszenia Absolwentów Politechniki Wrocławskiej z 22 marca 2004 roku, podpisane przez prof. Zdzisława Samsonowicza, zawierało m.in. propozycję wystąpienia do Urzędu Miasta Wrocławia z wnioskiem o przemianowanie odcinka ulicy Łukasiewicza od wybrzeża Wyspiańskiego do ulicy Smoluchowskiego na ulicę Dionizego Smoleńskiego. Zob. Z. Samsonowicz, *Trzy akcenty uczczenia 60. rocznicy powstania Politechniki Wrocławskiej*, Wrocław 2005, s. 8–9, 13–24.

³⁹ P. Wrabec, *Kalendarium wydarzeń*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1990/1991, nr 172, s. 10.

⁴⁰ M. Kisza, op. cit.

⁴¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 24 maja 2001. APWr, Rektorat, sygn. 176/8, s. 64.

Ilustracja 8. Tablica pamięci Tadeusza Kosteckiego w holu gmachu głównego

SKIEJ / 1951–1960. Dopetnieniem uroczystości była inauguracyjna prezentacja wykonanej z tych samych materiałów nowej tablicy poświęconej prof. Edwardowi Suchardzie⁴⁷. Estetyka obu sąsiadujących ze sobą płyt częściowo nawiązuje do stylistyki tablicy poświęconej prorektorowi Suchardzie, jaka w tym samym miejscu została odstonięta w 1950 roku.

W 2010 roku Politechnika świętowała 65-lecie działalności oraz setną rocznicę powołania wrocławskich uczelni technicznych. Podwójny jubileusz stanowił kolejną okazję do historycznych podsumowań. 15 stycznia 2010 roku w westybulu gmachu głównego uroczystie udostępniono marmurową tablicę z nazwiskami trzynastu rektorów Politechniki Wrocławskiej, którzy pełnili ten urząd od 1945 roku, wraz z określeniem chronologii ich kadencji⁴⁸. W 2016 roku dodano nazwisko nowo wybranego rektora – prof. Cezarego Madry-

⁴⁷ Z. Samsonowicz, op. cit., s. 20, 37–43; M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 474.

⁴⁸ *Rektorzy wywołani do tablicy*, „Przemat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 235, s. 19.

asa. Tablica została zaprojektowana przez profesora wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych Christosa Mandziosa. W sierpniu 2020 roku pojawiło się na niej nazwisko kolejnego rektora Politechniki – prof. Arkadiusza Wójca.

W związku z obchodzonym pięć lat później 70-leciem upamiętnione zostały historyczne związki Politechniki Wrocławskiej z Politechniką Lwowską. Jesienią 2015 roku na ścianach najstarszego reprezentacyjnego traktu uczelni – na parterze północnego skrzydła gmachu – zawieszono 27 portretów rektorów Cesarsko-Królewskiej Szkoły Politechnicznej we Lwowie, Akademii Technicznej we Lwowie i Politechniki Lwowskiej z lat 1872–1936⁴⁹. 16 listopada 2015 roku⁵⁰ umocowano tam również tablicę informującą o kontynuacji przez Politechnikę Wrocławską dziedzictwa uczelni lwowskiej oraz Wyższej Szkoły Technicznej we Wrocławiu.

⁴⁹ *Politechnika Wroclawska 2008–2016*, red. A. Niczewska, Wrocław 2016, s. 343.

⁵⁰ *Politechnika Wroclawska 2008–2016...*, s. 343. Tablica ta, jak również zamontowana na fasadzie budynku A-5, są pierwszymi zrealizowanymi według nowej koncepcji, opracowanej na użytek Politechniki Wrocławskiej w 2015 roku.

Ilustracja 9. Odstonięcie tablic poświęconych prof. Edwardowi Suchardzie i prof. Dionizemu Smoleńskiemu w holu gmachu głównego. Przemawia rektor Tadeusz Luty, w głębi prorektor Ernest Kubica, 24 marca 2005

7 lipca 2016 roku senat postanowił o nazwaniu sali 204 na cześć prof. Czesława Ryll-Nardzewskiego⁵¹. Odstonięcie obok wejścia płyty pamiątkowej z biografią i fotografią oraz (nad wejściem) napisu informującego o patronacie audytorium, nastąpiło 27 września 2016 roku⁵², wkrótce po pierwszej rocznicy śmierci uczonego (zmarł 18 września 2015 roku). Podobna uroczystość odbyła się 8 listopada 2017 roku przy sali 321⁵³, będąc konsekwencją senackiej uchwały z 29 czerwca tegoż roku, nadającej wspomnianemu pomieszczeniu imię prof. Jerzego Czerwonki⁵⁴.

⁵¹ Por. Pismo ogólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 39/2016 z dnia 20 lipca 2016 roku w sprawie nadania sali 204 w budynku A-1 imienia Profesora Czesława Ryll-Nardzewskiego, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 7 listopada 2019).

⁵² *Prof. Ślebodziński i prof. Ryll-Nardzewski patronami sal na PWr*, strona internetowa <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/prof-slebodzinski-i-prof-ryll-nardzewski-patronami-sal-na-pwr-10219.html> (dostęp: 23 października 2019).

⁵³ *50 lat Wydziału Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej 1968–2018. Księga jubileuszowa*, red. H. Kasprzak, R. Poprawski, Wrocław 2018, s. 140.

⁵⁴ Por. Pismo ogólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 28/2017 z dnia 18 lipca 2017 roku w sprawie nadania sali 321 w budynku A-1 imienia Profesora Jerzego Czerwonki, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 7 listopada 2019).

W 2018 roku minęła pięćdziesiąta rocznica wydarzeń politycznych, zapisanych w historii Polski jako Marzec 1968. Elementem jubileuszowych uroczystości było udostępnienie w dniu 14 marca 2018 roku, przy wejściu do auli tablicy sporządzonej z brązu (autor: Janusz Kucharski), upamiętniającej ówczesny strajk studentów, z następującym tekstem: *W MARCU 1968 ROKU, I W TYM GMACHU, I STUDENCI POLITECHNIKI, I W PROTEŚCIE I PRZECIWKO KŁAMSTWOM I KOMUNISTYCZNEJ WŁADZY, I STRAJKIEM OKUPACYJNYM I ZAŻĄDALI PRAWDY I WOLNOŚCI I REKTOR I SENAT I MARZEC 2018*. Górna część płyty ukazuje prostokąt z umieszczonymi wewnątrz słowami: *STUDENT POLITECHNIKI*. Motyw ten nawiązuje do plaketek przypinanych w okresie strajku.

27 lutego 2020 roku Senat Politechniki Wrocławskiej podjął uchwałę w sprawie umieszczenia w gmachu głównym tablicy upamiętniającej podjęty 1 maja 1968 roku – w czasie pochodu, będącego głównym punktem celebrowanych przez ówczesne władze obchodów Święta Pracy – protest studentów Politechniki Wrocławskiej i jego późniejsze konsekwencje⁵⁵. Przesłanie, jakie niesie pamiątkowa płyta można odczytać na parterze gmachu głównego: *CHCIELIŚCIE NAS OSĄDZIĆ, I OSĄDZIŁA WAS HISTORIA I 1 MAJA 1968 ROKU, PODCZAS POCHODU, I STUDENCI POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ I ZAŻĄDALI WOLNOŚCI PRACY I ORAZ UWOLNIENIA STUDENTÓW WROCŁAWSKICH UCZELNI, I ARESZTOWANYCH ZA MARZEC '68. I POD NACISKIEM WŁADZ POLITYCZNYCH RELEGOWANO I Z POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ 74 UCZESTNIKÓW PROTESTU. I PAMIĘCI RELEGOWANYCH STUDENTÓW I REKTOR I SENAT POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ 2020*. Uroczystość odstonięcia tablicy odbyła się 27 sierpnia 2020 roku.

Budynek Wydziału Chemicznego, tzw. Nowa Chemia (A-2), ulica Łukasiewicza 2. W gmachu tym znajduje się jedna z najwcześniejszych tablic pamiątkowych istniejących na terenie Politechniki Wrocławskiej. Została wmurowana w 1965 roku na drugim piętrze, nad wejściem do sali wykładowej nr 310 i upamiętnia zmarłego rok wcześniej prof. Edwina Płażka⁵⁶. Inskrypcja zawiera następujący

⁵⁵ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 27 lutego 2020. Kancelaria Rektora Politechniki Wrocławskiej, Protokoły Senatu Politechniki Wrocławskiej, niesygnowane, s. 2–3.

⁵⁶ Z treści napisu nie wynika jednoznacznie, że pomieszczenie zostało nazwane imieniem prof. Edwina Płażka. Wniosek zgłoszony podczas posiedzenia Rady Wydziału Chemicznego dotyczy uczczenia pamięci uczonego w formie tablicy pamiątkowej, nazwy sali lub podobnie. Por. Protokół posiedzenia Rady Wydziału Chemicznego, 19 stycznia 1965. APWr, Wydział Chemiczny, sygn. 18/5, s. 111.

Ilustracja 10. Tablica upamiętniająca wydarzenia z marca 1968 roku, odsłonięta 50 lat później obok wejścia do auli w gmachu głównym

Ilustracja 11. Protest studentów Politechniki Wrocławskiej w czasie pierwszomajowego pochodu, 1 maja 1968

przekaz: *W TEJ SALI WYKŁADAŁ | CHEMIĘ ORGANICZNĄ | W LATACH 1952–1964 | PROF. DR EDWIN PŁĄŻEK | WYBITNY UCZONY | I PRZYJACIEL MŁODZIEŻY | CZŁOWIEK PRAWEGO CHARAKTERU | I WIELKIEGO UMYSŁU.* W prawym dolnym narożniku tablicy widnieją litery WT⁵⁷ i liczba 65.

Na fasadzie gmachu, po lewej stronie od wejścia, znajduje się pierwsza zlokalizowana na uczelni płyta pamiątkowa, dedykowana postaci niezwiązanej z nauką polską. Osobą tą jest urodzony pod Wrocławiem wybitny niemiecki chemik Friedrich Bergius, laureat Nagrody Nobla. Tablicę z brązu, odsłoniętą 1 października 2002 roku, ufundowały Zakłady Chemiczne „Złotniki” S.A. we Wrocławiu⁵⁸. Jej górna część ukazuje portret uczonego, poniżej widnieje napis: *1884–1949 | FRYDERYK BERGIUS | CHEMIK | SYN HENRYKA BERGIUSA, | ZAŁOŻYCIELA | FABRYKI CHEMICZNEJ | W ŻŁOTNIKACH, LAUREAT NAGRODY NOBLA | W 1931 ROKU.*

⁵⁷ Są to inicjały autora tablicy – Władysława Tumkiewicza – artysty rzeźbiarza, będącego w owym czasie pracownikiem Katedry Rysunku, Malarstwa i Rzeźby Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej. Zob. *Księga XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej 1945–1970*, Wrocław 1970, t. 1, s. 120.

⁵⁸ *Na Wydziałach*, „Przemat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 160, s. 48–49. Pod tablicą umieszczono informację o fundatorze (obecnie nieczytelna).

Budynek Wydziału Chemicznego, tzw. Stara Chemia (A-3), ulica Smoluchowskiego 23. Sala 220 na pierwszym piętrze budynku Starej Chemii od początku istnienia gmachu jest głównym audytorium dla studentów kierunków chemicznych. Po drugiej wojnie światowej sala ta – jako pierwsza z uczelnianych pomieszczeń – otrzymała swoją nazwę. Ustalenia w tej kwestii zapadły 16 marca 1946 roku na posiedzeniu Senatu Akademickiego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, kiedy omawiano sposób wykorzystania szkła okiennego, wyprodukowanego w czynnie społeczny przez pracowników Huty Szkła w Wałbrzychu i przekazanego Politechnice. Senat przyjął propozycję oszklenia wspomnianej, reprezentacyjnej sali wykładowej i nadania jej imienia Robotników Huty Szkła w Wałbrzychu⁵⁹. Uroczyste otwarcie audytorium nastąpiło 10 czerwca 1946 roku, w czasie Dni Kultury Polskiej na Ziemiach Zachodnich⁶⁰. Omawiany patronat funk-

⁵⁹ Protokoły Senatu Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu oraz Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 1945–1951, AUWr, sygn. R 0000/1945–51, s. 48–49.

⁶⁰ Pismo z zaproszeniem na uroczyste otwarcie Sali Wałbrzyskiej wystosowane przez Rektora Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu prof. Stanisława Kulczyńskiego do pracowników Huty Szkła w Wałbrzychu, 5 czerwca 1946 roku., [w:] B. Brandt-Golecka, M. Burak, G. Januszewska, *Politechnika Wrocławska 1945–1951. Wybór źródeł*, Wrocław 2005, s. 228.

Ilustracja 12. Płyta memoratywna, poświęcona prof. Edwardowi Suchardzie, umieszczona w gmachu Wydziału Chemicznego (A-3)

cjonuje nie tylko w dokumentacji archiwalnej, ale również w powszechnie używanej nazwie. Sala 220 w A-3 to dzisiaj Sala Wałbrzyska⁶¹.

5 lutego 1950 roku na pierwszym piętrze budynku Starej Chemii odsłonięto, wspomnianą już, tablicę z tekstem o treści: *PROF. DR. INŻ.*

⁶¹ Wydaje się, że wskazane byłoby umieszczenie – w sali lub przy wejściu do niej – informacji o tej nazwie.

*| EDWARD SUCHARDA | PIERWSZY PROREKTOR | POLITECHNIKI WE WROCŁAWIU | 1891-1947*⁶². Jest to najstarszy na Politechnice Wrocławskiej polski dowód pamięci znajdujący się poza gmachem głównym.

Kolejną tablicę w omawianym budynku zainstalowano dopiero 43 lata później, 6 kwietnia 1993 roku⁶³. Upamiętnia ona doc. Jana Niemca i umocowana jest nad wejściem do sali 216, w której prowadził wykłady. Na mosiężnej płycie wygrawerowano następujący tekst: *W TEJ SALI WYKŁADAŁ | DOC. DR. HAB. JAN NIEMIEC | UR. 9 IV 1922 W GOLESZOWIE | ZM. 18 VI 1968 WE WROCŁAWIU | INICJATOR POLSKIEJ HYDROMETALURGII | PRODIKAN WYDZIAŁU CHEMICZNEGO 1966 – 1968 | ODSZEDŁ, PONIEWAŻ BYŁ WIERNY PRAWDZIE, WOLNOŚCI | I MŁODZIEŻY, KTÓREJ NIE OPUŚCIŁ W MARCU '68.*

W 2015 roku, jubileuszowym dla Politechniki Wrocławskiej i równocześnie dla Wydziału Chemicznego, w Sali Wałbrzyskiej (nr 220) zawieszono dwie tablice, wykonane według nowej koncepcji merytorycznej i plastycznej. Innowacja objęła zakres upamiętnienia, którego głównym tematem jest szkoła kierunku nauczania. W formie odwróconego drzewa genealogicznego wymienieni są reprezentanci specjalności (zarówno zmarli, jak i żyjący), ze szczególnym uwzględnieniem jej twórcy. Zgodnie z tym schematem tablica zatytułowana *SZKOŁA CHEMII NIEORGANICZNEJ* ukazuje nazwiska przedstawicieli tej dziedziny. Zarys biografii zawodowej wraz z fotografią wyróżnia założyciela szkoły – prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego. Druga płyta, pod nazwą *SZKOŁA CHEMII KOORDYNACYJNEJ*, została zaprojektowana identycznie, a jej treść opracowana analogicznie do opisanej powyżej. Centralną postacią jest tutaj prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska. Ponad tablicami znajduje się portretowa fotografia prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego z 1976 roku⁶⁴.

24 stycznia 2019 roku Senat Politechniki Wrocławskiej zdecydował o nadaniu budynkowi A-3 imienia prof. Krzysztofa Pigionia⁶⁵. Odsto-

⁶² *Księga Jubileuszowa 50-lecia...*, s. 136–137. Marmurowa płyta z ujętym w okrąg profilem twarzy prof. Edwarda Suchardy jest analogiczna do umieszczonej trzy dni wcześniej w holu gmachu głównego.

⁶³ *Tablica pamiątkowa*, „Przemat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1993, nr 20, s. 6. Płyta honoruje postać doc. Jana Niemca, nie informując jednak o patronacie sali.

⁶⁴ Fotografia została wykonana 10 kwietnia 1976 roku, podczas uroczystości nadania prof. W. Trzebiatowskiemu doktoratu honoris causa Politechniki Wrocławskiej. Por. M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 365.

⁶⁵ Por. Pismo ogólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 3/2019 z 28 stycznia 2019 roku, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 7 listopada 2019).

nięcie brązowej płyty, umieszczonej we wnęcie przy wejściu do gmachu, nastąpiło 28 marca 2019 roku⁶⁶. Znajduje się na niej następująca inskrypcja: *GMACH | im. | PROFESORA | KRZYSZTOFA | PIGONIA | (1925-2001) | WYBITNEGO UCZONEGO | ODWAŻNEGO CZŁOWIEKA, NIEZŁOMNEGO PATRIOTY.*

Budynek Laboratorium Maszynowego (A-4), ulica Smoluchowskiego

21. Pierwsze tablice na murach gmachu, należącego dziś do Wydziału Mechaniczno-Energetycznego, zainstalowano po przeprowadzonej w latach dziewięćdziesiątych XX wieku modernizacji jego wschodniej części. Przez wiele lat mieściło się tam centrum energetycznego zasilania uczelni. 23 września 2000 roku odbyła się uroczystość odstąpienia dwóch płyt, upamiętniających instytucje i osoby zasłużone przy renowacji obiektu⁶⁷. Na wschodniej elewacji przytwierdzono tablicę o treści: *ZABYTKOWY BUDYNEK Z 1910 ROKU | ODNOWIONY W ROKU 1998 DZIĘKI | POMOCY NASTĘPUJĄCYCH | INSTYTUCJI: | ELEKTROWNIA TURÓW, | IZBA GOSPODARCZA ENERGETYKI | I OCHRONY ŚRODOWISKA, | ZESPÓŁ ELEKTROCIĘPŁOWNI WROCŁAWSKICH, | RAFAKO, REMAK.*

Na płycie umieszczonej w przyziemiu budynku widnieje epigraf: *WYBITNIE ZASŁUŻENI | PRZY ODBUDOWIE | "STAREJ KOTŁOWNI" | JERZY ŁASKAWIEC, | SŁAWOMIR KRZYSTEK, JÓZEF PUPKA, | ANDRZEJ MULAR, | ANDRZEJ WISZNIEWSKI, | EUGENIUSZ KALINOWSKI, | JERZY STAŃDA | ZYGMUNT ŁĄTKA, | EDMUND KRASKA, | JAN JĘDRUSIK, | TADEUSZ EKIERT, | TADEUSZ KARSKI, | RYSZARD KAPLUK.* Oba wymienione świadectwa upamiętnienia były ostatnimi, utrwalonymi na Politechnice Wrocławskiej w XX wieku.

27 maja 2004 roku uchwalono nadanie budynkowi Laboratorium Maszynowego patrona, którym został jeden z twórców Wydziału Mechaniczno-Energetycznego – prof. Mieczysław Szaśiadek⁶⁸. Inauguracyjna prezentacja napisu *BUDYNEK IM. PROF. | MIECZYŚŁAWA | SĄSIADKA*, umieszczonego nad wejściem do budynku od strony zachodniej, odbyła się 15 października 2004 roku w ramach obchodów 50-lecia wydziału⁶⁹.

⁶⁶ *Profesor Krzysztof Pigoń został patronem budynku A-3*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/profesor-krzysztof-pigon-zostal-patronem-budynku-a-3-11150.html> (dostęp: 8 listopada 2019).

⁶⁷ *Stara Kotłownia*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2000, nr 136, s. 30–31. Tablice według projektu Dariusza Godlewskiego zostały wykonane pod nadzorem Juliusza Błońskiego (Ibidem, s. 30).

⁶⁸ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 27 maja 2004. APWr, Rektorat, sygn. 401/3, s. 3.

⁶⁹ *Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Wydziału Mechaniczno-Energetycznego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2004, nr 182, s. 48.

Ilustracja 13. Tablica upamiętniająca patrona Gmachu Chemii (A-3), wyeksponowana przy wejściu do budynku

Ilustracja 14. Piaszkowcowa tablica informująca o patronie gmachu Laboratorium Maszynowego (A-4), umieszczona nad wejściem do budynku

Ilustracja 15. Płyta upamiętniająca prof. Kazimierza Idaszewskiego (dawny gmach Instytutu Elektrotechnicznego, obecnie siedziba Wydziału Elektrycznego – budynek A-5, sala 312)

Budynek Wydziału Elektrycznego, tzw. Stary Elektryczny (A-5), ulica Smoluchowskiego 19. W roku jubileuszu 25-lecia Politechniki Wrocławskiej (1970), w ramach pierwszej większej inicjatywy dotyczącej nadawania nazw salom wykładowym (zob. wyżej), uhonorowano prof. Kazimierza Idaszewskiego, nazywając jego imieniem reprezentacyjne audytorium wydziału – salę 312 na drugim piętrze. Nad wejściem figuruje napis: *SALA IMIENIA / KAZIMIERZA / IDASZEWSKIEGO*. Wewnątrz, po prawej stronie, znajduje się tablica z nazwą *AUDYTORIUM / IM. PROF. / KAZIMIERZA / IDASZEWSKIEGO / 1878 1965*. W lewej części sali wmurowano płytę z wyrzeźbionym profilem patrona i tekstem: *PROF. / KAZI / MIERZ / IDA / SZEW / SKI / 1878 1965*⁷⁰. Oba dowody pamięci udostępniono 9 listopada 1970 roku⁷¹.

⁷⁰ Rozplanowanie powierzchni płyty wymagało nietypowego rozbiegu tekstu.

⁷¹ Program obchodów XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1970], APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 131.

W sali 305 tego budynku 15 listopada 1945 roku prof. Kazimierz Idaszewski wygłosił pierwszy w dziejach Politechniki Wrocławskiej wykład, kierując go do studentów czwartego roku Oddziału Elektrycznego Wydziału Mechaniczno-Elektrotechnicznego⁷². Wykład ten przyjęto się uważać za symbol inauguracji działalności polskich szkół wyższych w stolicy Dolnego Śląska⁷³. Wydarzenie to po raz pierwszy trwale zapisano w czasie obchodów 30-lecia uczelni. 14 listopada 1975 roku, nad wejściem do sali 305, nastąpiło odstonięcie tablicy z inskrypcją⁷⁴: *W TEJ SALI W DNIU 15 XI 1945 ROKU / PROFESOR KAZIMIERZ IDASZEWSKI / WYGLÓSIŁ PIERWSZY AKADEMICKI WYKŁAD / W WYZWOLONYM WROCŁAWIU / W XXX ROCZNICĘ / SPOŁECZNOŚĆ POLITECHNIKI*. Wykład prof. Idaszewskiego powtórnie upamiętniła płyta umieszczona 16 listopada 2015 roku na fasadzie budynku A-5⁷⁵. W odróżnieniu od przekazu umieszczonego w 1975 roku – adresowanego do wąskiego grona osób – nowa tablica przeznaczona jest głównie dla przechodniów, a jej treść łatwo zauważalna. Dzięki temu służy ona upowszechnianiu wiedzy o znaczącym epizodzie z historii Politechniki Wrocławskiej i polskiej nauki we Wrocławiu.

W czasie uroczystości jubileuszowych 40-lecia Politechniki Wrocławskiej – 25 października 1985 roku – postanowiono nadać patronat wspomnianej, historycznej sali 305⁷⁶. Do 2016 roku nad wejściem do niej znajdował się napis: *SALA IMIENIA / PAWEŁA JANA / NOWACKIEGO* (usunięty podczas renowacji wnętrza gmachu). 24 września 2009 roku nastąpiło ponowne otwarcie audytorium po remoncie⁷⁷. Wewnątrz umieszczono namalowany przez Danutę Arendarską portret patrona oraz jego biografię zawodową.

⁷² E. Mielcarzewicz, *Jak związałem swój los z Politechniką Wrocławską*, [w:] *Politechnika Wrocławska w mojej pamięci*, red. L. Jankowski et al., Wrocław 2010, s. 70: „Był to wykład dla studentów czwartego roku, którzy całą grupę przenieśli się do nas z Politechniki Gliwickiej”.

⁷³ K. Kozłowski, 15.XI.1945 o godz. 9³⁰, „Magazyn Tygodniowy Gazety Robotniczej” 1985, nr 46, s. 1 i 8; M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 193–194.

⁷⁴ *30 lat Politechniki Wrocławskiej*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1975/76, nr 3 (72), s. 3.

⁷⁵ *Politechnika Wrocławska 2008–2016...*, s. 168. Jest to pierwsza tablica nowego typu, umieszczona na zewnątrz obiektu (por. przypis 50). 11 maja 2019 roku z okazji obchodów 100-lecia Stowarzyszenia Elektryków Polskich odstonięto nową wersję tablicy, uzupełnioną o tekst w języku angielskim (por. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 16 maja 2019. Kancelaria Rektora Politechniki Wrocławskiej, Protokoły Senatu Politechniki Wrocławskiej, niesygnowane, s. 22).

⁷⁶ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 25 października 1985. APWr, Rektorat, sygn. 74/66, s. 201. Por. Z. Siciński, *Paweł Jan Nowacki – uczonogo żywot niezwykły*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1985/1986, nr 140, s. 13–15, 18; *Księga 60-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Wrocławskiej*, Wrocław 2005, s. 99.

⁷⁷ K. Malkiewicz, *Broszka pani Marty*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2009, nr 233, s. 22. W tym dniu nastąpiło też otwarcie budynku A-10 po renowacji.

Międzywydziałowy budynek dydaktyczno-laboratoryjny, tzw. Gmach Hutniczy (B-1), ulica Smoluchowskiego 25. Profesorowie, wybrani na patronów sal w tym budynku, reprezentują trzy – użytkujące ten budynek – wydziały Politechniki Wrocławskiej: Chemiczny, Informatyki i Zarządzania oraz Mechaniczny.

Jako pierwsza swojego patrona otrzymała sala 514, dedykowana 25 października 1985 roku chemikowi – prof. Włodzimierzowi Bobrownickiemu⁷⁸. O fakcie tym informuje napis nad wejściem (odnowiony w 2012 roku). W audytorium przytwierdzono mosiężną płytę pamiątkową, w 2012 roku przeniesioną na ścianę korytarza, następnie w marcu 2020 roku przywróconą na dawne miejsce. Na tablicy widnieje inskrypcja: *PROF. DR INŻ. | WŁODZIMIERZ BOBROWNICKI | 1892 – 1980 | CZŁONEK RZECZYWISTY POLSKIEJ AKADEMII NAUK, | WSPÓŁTWÓRCA POLSKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO | KIEROWNIK KATEDRY TECHNOLOGII NIEORGANICZNEJ | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ 1946 – 1962, | WYCHOWAWCA KILKU POKOLEŃ CHEMIKÓW TECHNOLOGÓW.*

W 2015 roku we wspomnianej wyżej sali 514 zawieszono dwie tablice poświęcone specjalnościom istniejącym na Wydziale Chemicznym. Pierwsza z nich, zatytułowana *SZKOŁA TECHNOLOGII NIEORGANICZNEJ I NAWOZÓW MINERALNYCH*, zawiera nazwiska reprezentantów tego kierunku nauczania. Szczególnie uhonorowani, poprzez ukazanie dossier i fotografii, zostali prof. Włodzimierz Bobrownicki (patron sali) i prof. Jerzy Schroeder. Analogicznie sporządzona druga tablica dedykowana jest *SZKOLE CERAMIKI* (prof. Zbigniew Michał Tokarski) oraz *SZKOLE CERAMIKI I TECHNOLOGII MATERIAŁÓW WYSOKOENERGETYCZNYCH* (prof. Dionizy Smoleński).

Zlokalizowana na drugim piętrze Gmachu Hutniczego sala 308 nosi imię prof. Mieczysława Napierały (z Wydziału Informatyki i Zarządzania). Ceremonia nadania imienia odbyła się 21 listopada 2003 roku⁷⁹ i wówczas nad wejściem pojawił się napis informacyjny. Wewnątrz pomieszczenia umocowano litery tworzące zdanie: *PROFESOR | MIECZYŚLAW NAPIERAŁA | (14.12.1931 – 5.10.1985)*. Poniżej inskrypcji znajduje się – chronologicznie pierwsza w całej politechnicznej zabudowie – tablica, która oprócz biografii zawodowej patrona zawiera również jego fotografię.

⁷⁸ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 25 października 1985. APWr, Rektorat, sygn. 74/66, s. 201.

⁷⁹ *40 lat minęło. Księga Jubileuszowa 40-lecia Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej*, Wrocław 2009, s. 26. Por. Protokół posiedzenia Rady Naukowo-Dydaktycznej Instytutu Organizacji i Zarządzania, 16 października 2003. APWr, Instytut Organizacji i Zarządzania, sygn. 315/33, s. 19.

Ilustracja 16. Napis o standardowej treści, zgodny ze stylistyką przyjętą w 2015 roku, informuje o patronie sali. Na fotografii: wejście do sali 117 w Gmachu Hutniczym (B-1).

28 lutego 2019 roku senat pozytywnie zaopiniował propozycję nazwania sali 417 imieniem prof. Wiesława Marii Grudzewskiego⁸⁰. Patronat uroczystości przyznano 24 maja 2019 roku⁸¹. W ograniczonej łukiem płaszczyźnie nad wejściem do pomieszczenia widnieje jego nazwa. Na ścianie wewnątrz sali przytwierdzono napis: *PROFESOR | WIEŚLAW M. GRUDZEWSKI | (13.02.1933 – 30.01.2018)* oraz tablicę z fotografią i danymi biograficznymi.

Mocą uchwały Senatu Politechniki Wrocławskiej z 27 października 2005 roku sale 117 (parter) i 316 (drugie piętro) otrzymały nazwy upamiętniające specjalistów z dziedziny mechaniki⁸². Pierwszej z wymienionych nadano imię prof. Jerzego A. Zawadzkiego, o czym świadczy konwencjonalny epigraf nad wejściem. Sala 316 została nazwana na cześć prof. Marka Zakrzewskiego, co również jest potwierdzone stosownym napisem. Ponadto na ścianie pomieszczenia zawieszono portretową

⁸⁰ Por. Pismo okólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 9/2019 z 7 marca 2019 roku w sprawie nadania sali nr 417 w budynku B-1 imienia Profesora Wiesława Marii Grudzewskiego, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 7 listopada 2019).

⁸¹ *Uroczystość nadania sali 417 w budynku B-1 imienia prof. Wiesława M. Grudzewskiego*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/przed-nami/uroczystosc-nadania-sali-417-w-budynku-b-1-imienia-prof-wieslawa-m-grudzewskiego-789.html> (dostęp: 7 listopada 2019).

⁸² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 27 października 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/13, s. 143. Nadanie nazw tym salom zaplanowano w programie obchodów jubileuszu 60-lecia. Por. *Program obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 189, s. 28.

Ilustracja 17. Płyta z portretem prof. Romana Sobolskiego w sali 25 budynku Wydziału Mechanicznego (B-5)

fotografię profesora oraz drugi jego portret, wykonany w 1978 roku techniką rysunku przez prof. Ryszarda Jędraka z Wydziału Architektury.

Gmach Wydziału Mechanicznego oraz Wydziału Informatyki i Zarządzania (B-4), ulica Łukasiewicza 5. Reprezentacyjny gmach B-4 wzniesiono w latach 2002–2004 na miejscu najstarszej budowli Politechniki Wrocławskiej – zbudowanego w latach 1948–1949 parterowego budynku Katedry Obróbki Metali. Organizatorem i pierwszym kierownikiem tej jednostki był inż. Władysław Chowaniec, późniejszy profesor. Do siedziby katedry przylgnęła nieoficjalna nazwa „Chowańcówka”⁸³.

Jedną z inicjatyw przewidzianych w planie obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej w 2005 roku było uhonorowanie prof. Wła-

dysława Chowańca poprzez nadanie jego imienia sali A (określanej jako aula Wydziału Mechanicznego) na drugim piętrze gmachu rok wcześniej oddanego do użytku⁸⁴. Na wniosek Rady Wydziału Mechanicznego⁸⁵ senat uczelni w dniu 20 stycznia 2005 roku jednogłośnie poparł tę inicjatywę⁸⁶. Nad wejściem do pomieszczenia przytwierdzono napis informujący o patronacie. Wewnątrz znajduje się tablica z reliefowym portretem patrona i podpisem: *PROFESOR | WŁADYSŁAW CHOWANIEC | 1901–1987*.

16 czerwca 2005 roku, również w ramach jubileuszu 60-lecia uczelni⁸⁷, sali 409 nadano imię prof. Jerzego Bromirskiego⁸⁸. Uroczystość inauguracyjna odbyła się 29 listopada 2005 roku⁸⁹. Towarzystwo jej odstonięcie napisu: *PROFESOR JERZY BROMIRSKI (1915–1989) | PIONIER INFORMATYKI WROCŁAWSKIEJ* oraz umieszczonej na zewnętrznej standardowej informacji o patronie sali.

Sala 448, umiejscowiona na tej samej kondygnacji budynku B-4, 12 marca 2009 roku uzyskała patronat jednego z organizatorów Wydziału Informatyki i Zarządzania – prof. Bronisława Piławskiego⁹⁰. Osiem dni później (20 marca 2009 roku) odstonięto umocowany przy wejściu napis, zaś wewnątrz – portretową fotografię profesora z podpisem: *PROF. BRONISŁAW PIŁAWSKI | (18.09.1919 – 17.05.2008)*⁹¹.

Budynek Wydziału Mechanicznego, tzw. Nowy Mechaniczny (B-5), ulica Łukasiewicza 7/9. 29 października 1998 roku, u progu dziesiątej rocznicy śmierci prof. Romana Sobolskiego (zm. 10 listopada 1988 roku), nadano jego imię mieszczącej się w tym budynku sali nr 25⁹². Uroczyste otwarcie audytorium nastąpiło jednak dopiero 28 czerwca 2001 roku, po remoncie kapitalnym⁹³. Oprócz konwencjonalnego napisu nad wejściem, również wewnątrz usytuowano płytę z reliefowym

⁸⁴ *Program obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 189, s. 28. W 2005 roku przypadł również jubileusz 60-lecia Wydziału Mechanicznego.

⁸⁵ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Mechanicznego, 17 listopada 2004. APWr, Wydział Mechaniczny, sygn. 219/6, s. 191.

⁸⁶ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 20 stycznia 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/7, s. 14.

⁸⁷ *Program obchodów 60-lecia...*, s. 28.

⁸⁸ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 16 czerwca 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/11, s. 14.

⁸⁹ *Sala im. prof. Jerzego Bromirskiego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 197, s. 6.

⁹⁰ Uchwała nr 122/08/2008-2012 z 12 marca 2009 roku, [w:] *Senat Politechniki Wrocławskiej kadencji 2008-2012*, Wrocław 2012, s. 123.

⁹¹ *40 lat minęło...*, s. 246–247.

⁹² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 29 października 1998. APWr, Rektorat, sygn. 74/116, s. 12.

⁹³ *Jak nowe*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2001, nr 149, s. 14.

⁸³ K. Dackiewicz, *Budynek Wydziału Mechanicznego oraz Wydziału Informatyki i Zarządzania (B-4)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 1 – numer specjalny: „Od A-1 do C-12. Sto lat budowania Politechniki”, s. 53.

portretem patrona i inskrypcją: *PROF. ROMAN SOBOLSKI | 1911 | 1988*. Autorem płaskorzeźby jest Tomasz Rodziński.

Budynek Wydziału Elektroniki (C-1), ulica Janiszewskiego 11–17.

Obiekt oddano do użytku w 1968 roku. Dwa lata później znajdujące się w nim duże sale wykładowe zostały dedykowane zasłużonym osobom. Sala 201 otrzymała imię prof. Kazimierza Zipsa⁹⁴. Informację o patronacie ulokowano nad wejściem, a w pomieszczeniu zainstalowano tablicę z tekstem: *AUDYTORIUM | IM. PROF. | KAZIMIERZA | ZIPSERA | 1875 – 1961*, odstoniętą następnie 9 listopada 1970 roku⁹⁵. W sali audytorijnej 205 (naprzeciwko pomieszczenia 201) umieszczono płytę z epigrafem: *PAMIĘCI | PROF. DR TADEUSZA TOMANKIEWICZA | UCZONEGO | PRZYJACIELA MŁODZIEŻY | 1915 – 1969*. Treść napisu sugeruje nadanie sali imienia⁹⁶. Wydaje się, że oficjalne ustanowienie patronatu prof. Tadeusza Tomankiewicza oraz przytwierdzenie tablicy nastąpiło jesienią 1970 roku, w ramach obchodów ćwierćwiecza Politechniki Wrocławskiej.

Budynek Wydziału Elektroniki oraz Wydziału Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki (C-2), ulica Janiszewskiego 11–17.

Na ścianie sali 401B, położonej na trzecim piętrze budynku, uwagę przykuwa tablica upamiętniająca zasłużonego wykładowcę Wydziału Łączności, a następnie Wydziału Elektroniki, któremu poświęcono następujący napis: *W TEJ SALI WYKŁADAŁ W LATACH 1967–1985 | JÓZEF HOUSZKA | ORGANIZATOR I KIEROWNIK KATEDRY KONSTRUKCJI MECHANICZNYCH | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | SWOJĄ WIEDZĄ I DOŚWIADCZENIEM SŁUŻYŁ MŁODZIEŻY I UCZELNI | W LATACH 1953–1985*⁹⁷.

24 września 2009 roku senat podjął dwie uchwały istotne dla dziejów budynku C-2. Pierwsza dotyczyła nadania obiektowi imienia prof. Wiesława Barwicza⁹⁸. W drugiej zdecydowano o nazwaniu sali

⁹⁴ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 26 września 1970. APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 70, 73.

⁹⁵ Program obchodów XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1970], APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 131.

⁹⁶ Tekst na tablicy upamiętnia osobę prof. Tadeusza Tomankiewicza, nie informując jednoznacznie o nadaniu audytorium patronatu. Kwestię uściśla zapis z posiedzenia senatu, traktujący o postanowieniu nazwania jednej z sal wykładowych Wydziału Elektroniki imieniem prof. Tadeusza Tomankiewicza. Zob. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 21 listopada 1969. APWr, Rektorat, sygn. 74/8, s. 145. Por. „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1970/71, nr 1 (22), s. 20.

⁹⁷ Nie udało się, niestety, odnaleźć dokumentów poświadczających ustanowienie patronatu sali i wmurowanie płyty, także daty tych wydarzeń pozostają nieznane. Według zapewnień długoletnich pracowników Wydziału Elektroniki nastąpiły one jeszcze w 1985 roku.

⁹⁸ Uchwała Senatu Politechniki Wrocławskiej nr 215/13/2008-2012 z 24 września 2009 roku, [w:] *Senat Politechniki Wrocławskiej kadencji 2008-2012, Wrocław 2012*, s. 123.

wykładowej imieniem dr. Mirosława Szretera⁹⁹. Ceremonia nadania obu patronatów odbyła się 28 maja 2010 roku. Zamontowano wówczas stosowne napisy, odpowiednio – na elewacji budynku C-2 oraz nad wejściem do audytorium¹⁰⁰, w którym zawieszono również fotografię z podpisem: *DR INŻ. MIROSŁAW SZRETER | 1937-2002 | ORGANIZATOR I KIEROWNIK | ZAKŁADU PRZYRZĄDÓW PÓŁPRZEWODNIKOWYCH | W LATACH 1969 – 2001 | WYBITNY DYDAKTYK, PRZYJACIEL MŁODZIEŻY*.

Budynek Wydziału Elektroniki (C-5), ulica Janiszewskiego 7-9.

Wznoszony kilkanaście lat i najpóźniej (1990) ukończony obiekt Wydziału Elektroniki – jako pierwszy z nich otrzymał patronat. Sprawa ta została rozstrzygnięta 29 września 1994 roku¹⁰¹. W czasie obchodów Święta Politechniki – 15 listopada 1994 roku – na elewacji budynku pojawił się napis: *GMACH IM. PROF. MARIANA SUSKIEGO*¹⁰². Ponad dekadę później, 23 lutego 2005 roku, Rada Wydziału Elektroniki podjęła dwie decyzje: o umieszczeniu na budynku C-5 tablicy upamiętniającej prof. Mariana Suskiego oraz o nadaniu sali 105 imienia prof. Zbigniewa Żyszkowskiego¹⁰³. Płyta pamiątkowa, ostatecznie wmurowana w holu gmachu, została zaprezentowana 21 grudnia 2005 roku. Jej płaszczyznę wypełnia wykonany z brązu reliefowy portret uczonego, autorstwa Macieja Albrzykowskiego oraz epigraf: *PROFESOR | MARIAN | SUSKI | 1905-1993*¹⁰⁴.

W tym samym dniu w sali 105, należącej wówczas do Instytutu Telekomunikacji, Teleinformatyki i Akustyki, odstonięto tablicę z następującym tekstem: *SALA KONFERENCYJNA | IMIENIA PROFESORA | ZBIGNIEWA ŻYSZKOWSKIEGO | ZAŁOŻYCIELA | I PIERWSZEGO DYREKTORA | INSTYTUTU*¹⁰⁵. Obok tablicy widnieje fotografia patrona sali.

⁹⁹ Uchwała Senatu Politechniki Wrocławskiej nr 216/13/2008-2012 z dnia 24 września 2009 roku, [w:] *Senat Politechniki Wrocławskiej kadencji 2008-2012, Wrocław 2012*, s. 123. Uchwała nie wymienia konkretnej sali.

¹⁰⁰ K. Malkiewicz, *Przeszłość i przyszłość W-12*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 239, s. 43–45.

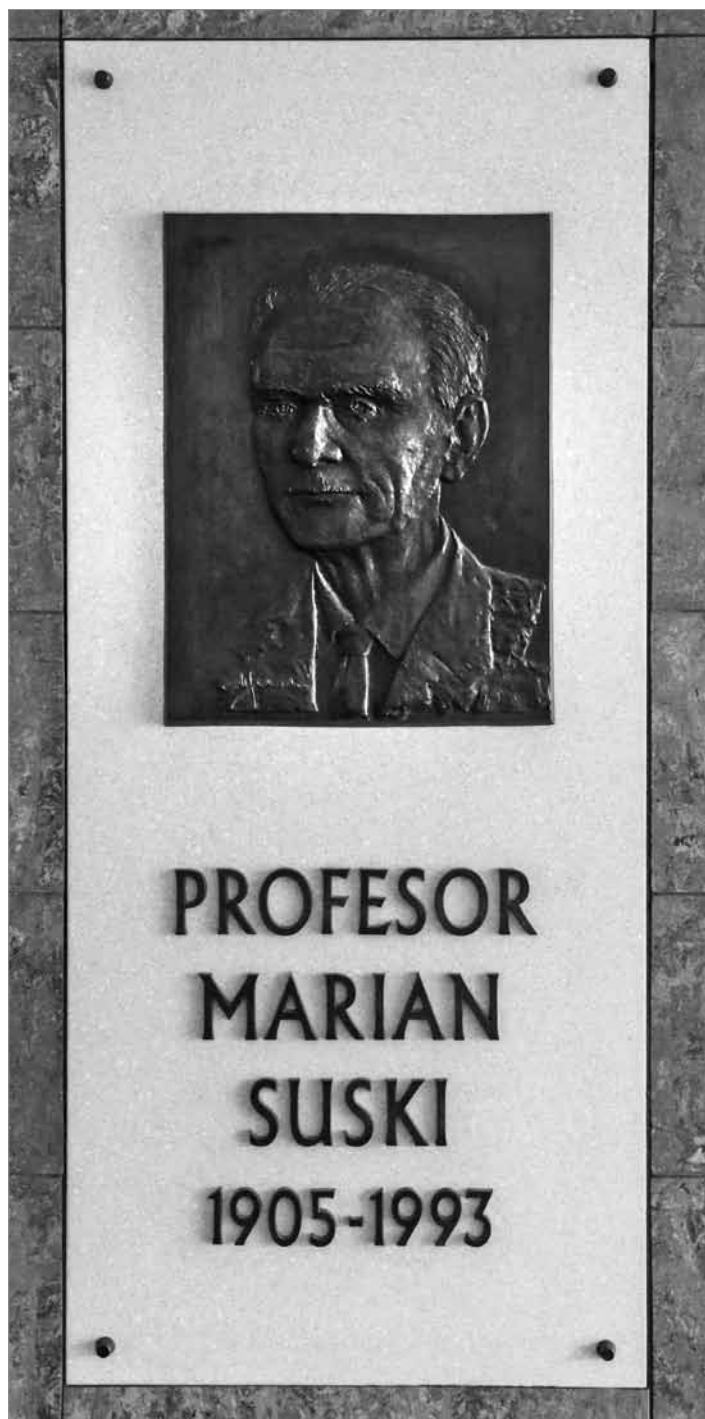
¹⁰¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 29 września 1994. APWr, Rektorat, sygn. 74/97, s. 5.

¹⁰² *Obchody Święta Nauki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1994, nr 39, s. 6.

¹⁰³ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Elektroniki Politechniki Wrocławskiej, 23 lutego 2005. APWr, Wydział Elektroniki, sygn. 208/13, s. 22, 24. 2 lutego 2005 roku minęła setna rocznica urodzin prof. Mariana Suskiego.

¹⁰⁴ *Tradycje wrocławskiej elektroniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 2; *Niezapomniany mistrz*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 3.

¹⁰⁵ *Tradycje wrocławskiej elektroniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 2; *Zasłużony elektroakustyk*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 5.

Ilustracja 18. Tablica poświęcona prof. Marianowi Suskiemu w holu budynku Wydziału Elektroniki (C-5)

Budynek Wydziału Chemicznego (C-6), ulica Norwida 4-6. Idea budowy trzeciego (po obiektach A-3 i A-2) gmachu dla Wydziału Chemicznego narodziła się w 1961 roku, znacznie wyprzedzając możliwość jej urzeczywistnienia. Od 1964 roku pomysł stał się elementem koncepcji urbanistycznej Mariana i Krystyny Barskich, dotyczącej rozbudowy Politechniki Wrocławskiej. Problemy urzędowe i finansowe sprawiły, że kluczowa decyzja o wzniesieniu obiektu zapadła dopiero wiosną 1967 roku. Powołanym przez rektora seniorem budowy, odpowiedzialnym za merytoryczny kształt koncepcji, został wówczas prof. Zdzisław Ziołkowski. Dwuczęściowy gmach dydaktyczno-laboratoryjny według projektu warszawskiego architekta Henryka Marconiego, stanowiący niezwykle ważną inwestycję dla kierunku chemicznego, oddano do użytku w 1973 roku¹⁰⁶. W gmachu znalazł swoją siedzibę Instytut Inżynierii Chemicznej i Urządzeń Ciepłych. Instytut utworzono w wyniku fuzji dawnej Katedry Inżynierii Chemicznej Wydziału Chemicznego z jednostkami Wydziału Inżynierii Sanitarnej – stąd też obiekt jest miejscem upamiętnienia przedstawicieli dwóch dyscyplin.

Zbliżająca się dziesiąta rocznica śmierci chemika – seniora budowy gmachu C-6 – prof. Zdzisława Ziołkowskiego (zmarł 14 lutego 1985 roku), stała się okazją do uhonorowania jego zasług dla kierunku chemicznego. 19 stycznia 1995 roku zdecydowano o nadaniu budynkowi C-6 imienia zasłużonego orędownika jego wzniesienia¹⁰⁷. Inauguracja patronatu odbyła się 22 listopada 1995 roku¹⁰⁸. Odtąd też na fasadzie budynku znajduje się napis oznajmiający ten fakt.

Zgodnie z uchwałą Senatu Politechniki Wrocławskiej z 30 marca 1995 roku, popierającą wniosek Wydziału Inżynierii Środowiska, sala wykładowa nr 58 na parterze omawianego budynku otrzymała imię doc. Stanisława Przydróżnego¹⁰⁹, wieloletniego prodziekana (1978–1993) Wydziału Inżynierii Sanitarnej, a następnie Wydziału Inżynierii Środowiska. Związaną z tym uroczystość zorganizowano 28 kwietnia 1995 roku¹¹⁰. Od tamtego czasu nad wejściem do pomieszczenia figuruje inskrypcja przypominająca ustanowiony patronat.

¹⁰⁶ Zob. K. Dackiewicz, *Budynki Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej*, [w:] *Księga jubileuszowa Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej 1945–2015*, Wrocław 2015, s. 73–75.

¹⁰⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 19 stycznia 1995, APWr, Rektorat, sygn. 74/98, s. 4.

¹⁰⁸ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Chemicznego, 22 listopada 1995. APWr, Wydział Chemiczny, sygn. 102/17, s. 165. Por. *Imię budynku*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1996, nr 63, s. 2.

¹⁰⁹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 30 marca 1995. APWr, Rektorat, sygn. 74/98, s. 53.

¹¹⁰ *Na Wydziałach / Inżynieria Środowiska*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 53, s. 8.

Budynek Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (C-7), plac Grunwaldzki 11. Koncepcja wzniesienia dzisiejszego budynku C-7 również powstała na długo przed jego realizacją. 17 czerwca 1960 roku prof. Igor Kisiel przekazał na ręce rektora Zygmunta Szparkowskiego, dezyderat w sprawie konieczności budowy siedziby dla Wydziału Budownictwa Lądowego. Wystąpienie zawierało m.in. następujące uwagi: „Od 15 lat Wydział nasz, zajmujący stale co do liczebności pierwsze lub drugie miejsce na Uczelni, nie ma własnego gmachu, nie ma kreślarni i dostatecznej ilości sal wykładowych. [...] Wydział mieści się kątami w czterech gmachach: głównym, starym elektrycznym, nowym elektrycznym i inżynierii sanitarnej. [...] Domagamy się budowy gmachu Budownictwa równocześnie z budową gmachu łączności [obecny C-1]. Nasza wiedza i możliwości osobowe nie będą przydatne wówczas, gdy będziemy musieli operować środkami z epoki kamienia łupanego, i gdy na takich przykładach i wyposażeniu uczyć będziemy studentów”¹¹¹.

Pierwszy efekt zacytowanego postulatu nastąpił dopiero po dekadzie. W 1971 roku Krystyna i Marian Barscy opracowali projekt budynku dla Instytutu Budownictwa Politechniki Wrocławskiej, który został zlokalizowany w pobliżu placu Grunwaldzkiego, na tak zwanych terenach „A” rozbudowy uczelni¹¹². Okazały obiekt, z dziesięciopiętrową częścią główną, przekazano do użytku w 1980 roku.

Prof. Igor Kisiel, pionier idei stworzenia siedziby dla wydziału, zmarł w 1988 roku. 25 lutego 1999 roku zapadła decyzja senatu w sprawie nadania gmachowi jego imienia¹¹³. Od 15 listopada 1999 roku na elewacji budynku widnieje informacja o treści: *BUDYNEK / IM. IGORA KISIELA*¹¹⁴. Dodatkowym uhonorowaniem patrona było odświeżenie 8 czerwca 2005 roku kamiennej tablicy wmurowanej w ścianę holu¹¹⁵. Obok półplastycznie wyrzeźbionego portretu umieszczono inskrypcję: *PROFESOR / IGOR KISIEL / 1910 – 1988*.

¹¹¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 17 czerwca 1960. APWr, Rektorat, sygn. 74/2, s. 195, 203.

¹¹² K. Dackiewicz, *Budynek Instytutu Budownictwa (C-7)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 1 – numer specjalny..., s. 47.

¹¹³ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 25 lutego 1999. APWr, Rektorat, sygn. 74/118, s. 15.

¹¹⁴ *Święto Nauki 15 listopada 1999*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1999, nr 125, s. 3. Napis zamontowano tuż przed rocznicą urodzin prof. I. Kisiela (17 listopada 1910).

¹¹⁵ E. Stilger-Szydło, *Odświeżenie tablicy pamiątkowej poświęconej prof. Igorowi Kisielowi*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 191, s. 18.

Ilustracja 19. Fragment gmachu Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (C-7)

Ilustracja 20. Inskrypcja informująca o patronacie gmachu Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (C-7), umieszczona na jego elewacji

Budynek Wydziału Matematyki (C-11), ulica Janiszewskiego 14a. 21 maja 2002 roku w siedzibie ówczesnego Instytutu Matematyki odbyła się sesja naukowa dedykowana prof. Stanisławowi Gładyszowi¹¹⁶. Spotkanie poprzedziła, podjęta 7 maja 2002 roku, decyzja Rady Naukowej instytutu o nadaniu imienia patrona sesji również audytorium P.01¹¹⁷. Informuje o tym umocowana na drzwiach sali audytorijnej tablica z napisem: *SALA WYKŁADOWA / IM. / PROF. STANISŁAWA GŁADYSZA*.

¹¹⁶ *Sesja naukowa upamiętniająca dorobek profesora matematyki Stanisława Gładysza (1920–2001)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 155, s. 7.

¹¹⁷ Protokół posiedzenia Rady Naukowej Instytutu Matematyki Politechniki Wrocławskiej, 7 maja 2002. APWr, Instytut Matematyki, sygn. 114/3, s. 28.

W 130. rocznicę urodzin prof. Constantina Carathéodory'ego, 13 września 2003 roku, w holu budynku C-11 uroczystie odsłonięto marmurową płytę, poświęconą temu wybitnemu matematykowi. Została ona ufundowana przez absolwentów wrocławskich uczelni greckiego pochodzenia, a jej pomysłodawcą i projektantem był Babis Wojas¹¹⁸. Na tablicy znajduje się tekst w językach polskim i greckim: *CONSTANTIN CARATHÉODORY / 1873 – 1950 / ŚWIATOWEJ SŁAWY MATEMATYK GRECKI / PROFESOR / TWÓRCA KATEDRY MATEMATYKI / W KÖNIGLICHE TECHNISCHE HOCHSCHULE / BRESLAU W LATACH 1910 – 1913*. U dotu widnieje informacja o fundatorach: *UFUNDOWANE PRZEZ GREKÓW Z POLSKI Z LAT 1949-1974 / W 130 ROCZNICĘ URODZIN C. CARATHÉODORY / WROCŁAW 13-9-2003*. Uczony jest drugą, po Friedrichu Bergiusie, postacią spoza powojennego, wrocławskiego środowiska naukowego, trwale uhonorowaną na Politechnice Wrocławskiej.

Kiedy w 1997 roku oddano w użytkowanie Instytutowi Matematyki budynek C-11, otrzymało tam stałą lokalizację również – utworzone siedem lat wcześniej – Centrum Metod Stochastycznych im. Hugona Steinhausa. 6 stycznia 2005 roku z inicjatywą Urzędu Miasta Wrocławia¹¹⁹ na fasadzie gmachu umieszczono tablicę, poświęconą prof. Hugonowi Steinhausowi, zawierającą lapidarny biogram uczonego w wersji polskiej i angielskiej, dopełniony fotografią. Elementem obchodów 25-lecia Centrum im. Hugona Steinhausa była inauguracyjna prezentacja popiersia profesora w dniu 19 grudnia 2015 roku¹²⁰. Rzeźba z brązu, autorstwa Tomasza Rodzińskiego, znajduje się w holu budynku. Na cokole widnieje podpis: *HUGO / STEINHAUS / 1887 – 1972*¹²¹.

Budynek C-13, wybrzeże Wyspiańskiego 23-25. Jedyna sala w budynku, nazwana – 29 kwietnia 2016 roku – na cześć zastężonej osoby, to audytorium 1.27, gdzie odbywają się zajęcia z matematyki¹²². Uroczystość inauguracji patronatu odbyła się 27 września

2016 roku¹²³. Przy wejściu do pomieszczenia odsłonięto napis: *SALA IM. WŁADYSŁAWA ŚLEBODZIŃSKIEGO* oraz zamocowane niżej trzy, wykonane z dibondu, tablice z tekstem biografii zawodowej zastężonego profesora matematyki w językach polskim, niemieckim i angielskim.

Budynek Wydziału Elektrycznego, tzw. Nowy Elektryczny (D-1), plac Grunwaldzki 13. Najwcześniejszy, zlokalizowany tutaj – w ramach obchodów 20-lecia Politechniki Wrocławskiej – akt upamiętnienia został zadedykowany prof. Kazimierzowi Idaszewskiemu. Bezpośrednią okazją do uhonorowania tej wybitnie zastężonej dla uczelni postaci była Konferencja Naukowo-Techniczna Absolwentów Wydziału Elektrycznego, jaką zorganizowano w gmachu w dniach 12–13 listopada 1965 roku. W tym czasie udostępniono brązową tablicę, wmurowaną w ścianę holu budynku¹²⁴. Ukazuje ona płaskorzeźbiony profil uczonego oraz napis: *KAZIMIERZ IDASZEWSKI / 1878-1965 / PIERWSZY DZIEKAN WYDZIAŁU / MECHANICZNO / ELEKTROTECHNICZNEGO*.

W myśl senackiej uchwały z 26 września 1970 roku sali 301 nadano imię Franciszka Przewirskiego, zmarłego w 1960 roku profesora Wydziału Budownictwa Lądowego¹²⁵. Nad wejściem do audytorium znajduje się związane oznajmienie: *SALA IMIENIA / FRANCISZKA PRZEWIRSKIEGO*. Tablica, odsłonięta we wnętrzu sali 9 listopada 1970 roku¹²⁶ – utrzymana w konwencji stosowanej w tym czasie na Politechnice – nieco rozwija lakoniczny komunikat widoczny na korytarzu w słowach: *AUDYTORIUM / IM PROF / FRANCISZKA / PRZEWIRSKIEGO / 1888 1960*.

25 października 1985 roku Senat Politechniki Wrocławskiej zdecydował o uhonorowaniu, zastężonego dla Wydziału Elektrycznego prof. Romana Kurdziela (zmarł w 1978 roku), nazwaniem jego imieniem pomieszczenia nr 102¹²⁷. Wyjątkowo nie jest to sala wykładowa

¹¹⁸ *Constantinowi Carathéodory'emu*, „Przemat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2003, nr 170, s. 11, IV strona okładki.

¹¹⁹ Tablica poświęcona Hugonowi Steinhausowi przy wejściu do budynku [C-11], strona internetowa: <https://polska-org.pl/774939,foto.html?idEntity=509054> (dostęp: 25 września 2019).

¹²⁰ *Sesja Steinhausa na Wydziale Matematyki*, strona internetowa: <http://www.pryzmat.pwr.edu.pl/wiadomosci/1487> (dostęp: 25 września 2019).

¹²¹ Na bocznej płaszczyźnie cokołu przytwierdzono tabliczkę z informacją: *SFINANSOWANO / ZE ŚRODKÓW PROJEKTU / SANTANDER / UNIVERSIDADES 2015*.

¹²² Por. Pismo okólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 30/2016 z dnia 13 maja 2016 roku w sprawie nadania sali 1.27 w budynku C-13 imienia Profesora Władysława Ślebodzińskiego, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 8 listopada 2019).

¹²³ *Prof. Ślebodziński i prof. Ryll-Nardzewski patronami sal na PWr*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/prof-slebodzinski-i-prof-ryll-nardzewski-patronami-sal-na-pwr-10219.html> (dostęp: 8 listopada 2019).

¹²⁴ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Elektrycznego, 10 marca 1965. APWr, Wydział Elektryczny, sygn. 20/5, s. 109. W kolejnych tygodniach dyskutowano nad treścią inskrypcji na płycie (31 marca i 7 kwietnia 1965 roku). Dopiero w czerwcu 1965 roku ostatecznie zdecydowano o ostatecznej lokalizacji tablicy, rektor Zygmunt Szparkowski sugerował bowiem umieszczenie jej w gmachu głównym. Por. Protokół posiedzenia Rady Wydziału Elektrycznego, 9 czerwca 1965. APWr, Wydział Elektryczny, sygn. 20/5, s. 150.

¹²⁵ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 26 września 1970. APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 70, 73.

¹²⁶ Program obchodów XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1970], APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 131.

¹²⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 25 października 1985. APWr, Rektorat, sygn. 74/66, s. 201.

(tak jak w innych tego rodzaju wypadkach), ale laboratoryjna, o czym informuje napis umieszczony nad wejściem: *LABORATORIUM ELEKTROTECHNIKI TEORETYCZNEJ | IMIENIA PROFESORA ROMANA KURDZIELA*¹²⁸.

We wspomnieniach z pierwszych lat pracy na Politechnice Wrocławskiej prof. Jerzy Ignacy Skowroński przedstawił genezę koncepcji dzisiejszych gmachów D-1 i D-2: „W 1947 roku uzyskaliśmy zgodę Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego na budowę nowego Gmachu Elektrycznego i bliźniaczego drugiego, przeznaczonego na planowany wówczas Wydział Lotniczy. Zwrócę tu uwagę na ówczesne stosunki w uczelni: jako dziekan załatwiałem sprawy związane z budową gmachu i organizacją wydziału bezpośrednio z władzami Ministerstwa, niejako ponad głową rektora, który niewiele pomagał, ale za to nie przeszkadzał. Ten styl pracy w naszym przypadku okazał się skuteczny. W ciągu 1947 roku opracowałem założenia projektowe gmachu elektrycznego”¹²⁹. 22 czerwca 1988 roku pionier budowy Nowego Gmachu Elektrycznego został ustanowiony jego patronem¹³⁰. Tablica z wykutym epigrafiem o treści: *GMACH IMIENIA | JERZEGO IGNACEGO | SKOWROŃSKIEGO* zdobi podcienia fasady budynku od 15 listopada 1989 roku¹³¹.

27 kwietnia 1995 roku sala 104 została nazwana imieniem innego elektryka – prof. Konstantego Wołkowińskiego, a sala 309 otrzymała imię również związanego z Wydziałem Elektrycznym – doktora honoris causa uczelni – prof. Jana Trojaka¹³². Odpowiednie standardowe napisy, w obu przypadkach nad wejściem do sal, odstonięto w tym samym dniu – 13 listopada 1995 roku. Uroczystości na Wydziale Elektrycznym stanowiły część obchodów jubileuszu 50-lecia Politechniki Wrocławskiej¹³³.

¹²⁸ Napis ten odstonięto dopiero 13 października 2014 roku z okazji niedawno minionej 110. rocznicy urodzin patrona. *Rodzina, studenci i współpracownicy uczcili pamięć profesora Romana Kurdziela*, strona internetowa: https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_historia_44-6603.html (dostęp: 24 października 2019).

¹²⁹ J. I. Skowroński, *Wspomnienia i refleksje na temat historii uczelni*, Wrocław 1977 (maszynopis w zbiorach APWr, Akta Osobowe – Jerzy I. Skowroński, sygn. 397/371a), s. 11.

¹³⁰ W dyskusji pojawiła się też propozycja umocowania tablicy w holu gmachu (prof. B. Piławski) oraz alternatywny pomysł nazwania imieniem prof. Jerzego I. Skowrońskiego nie całego gmachu, ale Instytutu Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii (prof. T. Pieniążek). Inicjatywę tę nie zyskały akceptacji. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 22 czerwca 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/74, s. 3–5.

¹³¹ P. Wrabec, *Kalendarium*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1989/1990, nr 166, s. 20.

¹³² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 27 kwietnia 1995. APWr, Rektorat, sygn. 74/98, s. 102. Uchwałę podjęto w pierwszą rocznicę śmierci prof. Jana Trojaka.

¹³³ *Jubileusz Wydziału Elektrycznego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 60, s. 9.

Ilustracja 21. Płyta informująca o patronie budynku Wydziału Elektrycznego (D-1), wmurowana w jego elewację

22 grudnia 2016 roku zapadła uchwała senatu o nadaniu imienia zmodernizowanej sali 28¹³⁴ na parterze gmachu D-1. Uroczystość, potoczna z udostępnieniem napisu *SALA | IM. PROF. MARIANA CEGIELSKIEGO* oraz tablicy pamiątkowej z fotografią i biografią zawodową patrona – obok wejścia do pomieszczenia – odbyła się 27 marca 2017 roku¹³⁵.

Międzywydziałowy budynek dydaktyczno-laboratoryjny, tzw. Gmach Inżynierii Sanitarnej (D-2), plac Grunwaldzki 9. Wkrótce po wejściu do holu budynku zwraca uwagę tablica upamiętniająca twórcę Wydziału Inżynierii Sanitarnej Politechniki Wrocławskiej – prof. Aleksandra Szniolisa. Została ona odstonięta 21 października 1965 roku, w czasie sesji naukowej Wydziału Inżynierii Sanitarnej¹³⁶. Na granitowej płycie umocowano sporządzoną z brązu inskrypcję: *PAMIĘCI | ALEKSANDRA SZNIOLISA | DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH | PROFESORA ZWYCZAJNEGO | 1891 – 1963 | ORGANIZATORA | I PIERWSZEGO DZIEKANA | WYDZ. INŻYNIERII SANITARNEJ | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | KIEROWNIKA KATEDRY | TECHNOLOGII WODY I ŚCIEKÓW |*

¹³⁴ Por. Pismo okólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 27/2017 z 18 lipca 2017 roku w sprawie nadania sali 28 w budynku D-1 imienia Profesora Mariana Cegielskiego, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 8 listopada 2019).

¹³⁵ *Nadanie sali w bud. D-1 imienia prof. Cegielskiego*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/przed-nami/nadanie-sali-w-bud-d-1-imienia-prof-cegielskiego-140.html> (dostęp: 8 listopada 2019).

¹³⁶ M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 308, 570. Por. *Księga XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej 1945–1970*, t. 1, s. 292.

Ilustracja 22. Odświeżenie tablicy poświęconej prof. Aleksandrowi Szniolisowi w holu Gmachu Inżynierii Sanitarnej (D-2). Przemawia doc. Tadeusz Gabryszewski, 21 października 1965

Ilustracja 23. Tablica upamiętniająca twórców i założycieli Wydziału Architektury wmurowana w holu siedziby Wydziału (E-1)

WYBITNIE ZASŁUŻONEGO / DLA NAUKI POLSKIEJ / SZLACHETNEGO CZŁOWIEKA / WIELKIEGO PRZYJACIELA / I WYCHOWAWCY MŁODZIEŻY / W XV ROCZNICĘ / ISTNIENIA WYDZIAŁU / WROCŁAW – 1965. Pięć lat później, 26 września 1970 roku, prof. Aleksander Szniolis został patronem sali wykładowej 301¹³⁷. Informuje o tym fakcie napis zainstalowany 9 listopada 1970 roku nad drzwiami audytorium¹³⁸.

Po dwudziestu latach, w nowej rzeczywistości politycznej, świętowano dziesięciolecie powstania NSZZ „Solidarność”¹³⁹. Ważnym elementem obchodów było odświeżenie 4 września 1990 roku w holu gmachu D-2 sjenitowej płyty (projekt Dariusza Godlewskiego) upamiętniającej patriotyczną postawę matematyka doc. Tadeusza Huskowskiego¹⁴⁰, związanego z funkcjonującym niegdyś w D-2 Centrum Obliczeniowym Politechniki Wrocławskiej.

23 lutego 2006 roku uchwalono nadanie budynkowi imienia wieloletniego dziekana Wydziału Inżynierii Sanitarnej (1953–1964) prof. Tadeusza Gabryszewskiego¹⁴¹. Uroczystość udostępnienia w podcieniach fasady tablicy z wykutym napisem: *GMACH IMIENIA / TADEUSZA / GABRYSZEWSKIEGO* odbyła się 15 listopada 2006 roku w ramach obchodów święta uczelni¹⁴².

Budynek Wydziału Architektury (E-1), ulica Prusa 53–55. Zjazd absolwentów Wydziału Architektury, jaki odbył się w dniach 20–21 października 1989 roku, stał się okazją do utrwalenia pamięci o organizatorach wydziału. W drugim zjazdowym dniu, w holu gmachu Wydziału Architektury dokonano bowiem odświeżenia piaskowcowej tablicy z napisem *TWÓRCY I ZAŁOŻYCIELE WYDZIAŁU ARCHITEKTURY POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ 1945–1949* oraz nazwiskami zastużonych

¹³⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 26 września 1970. APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 70, 73.

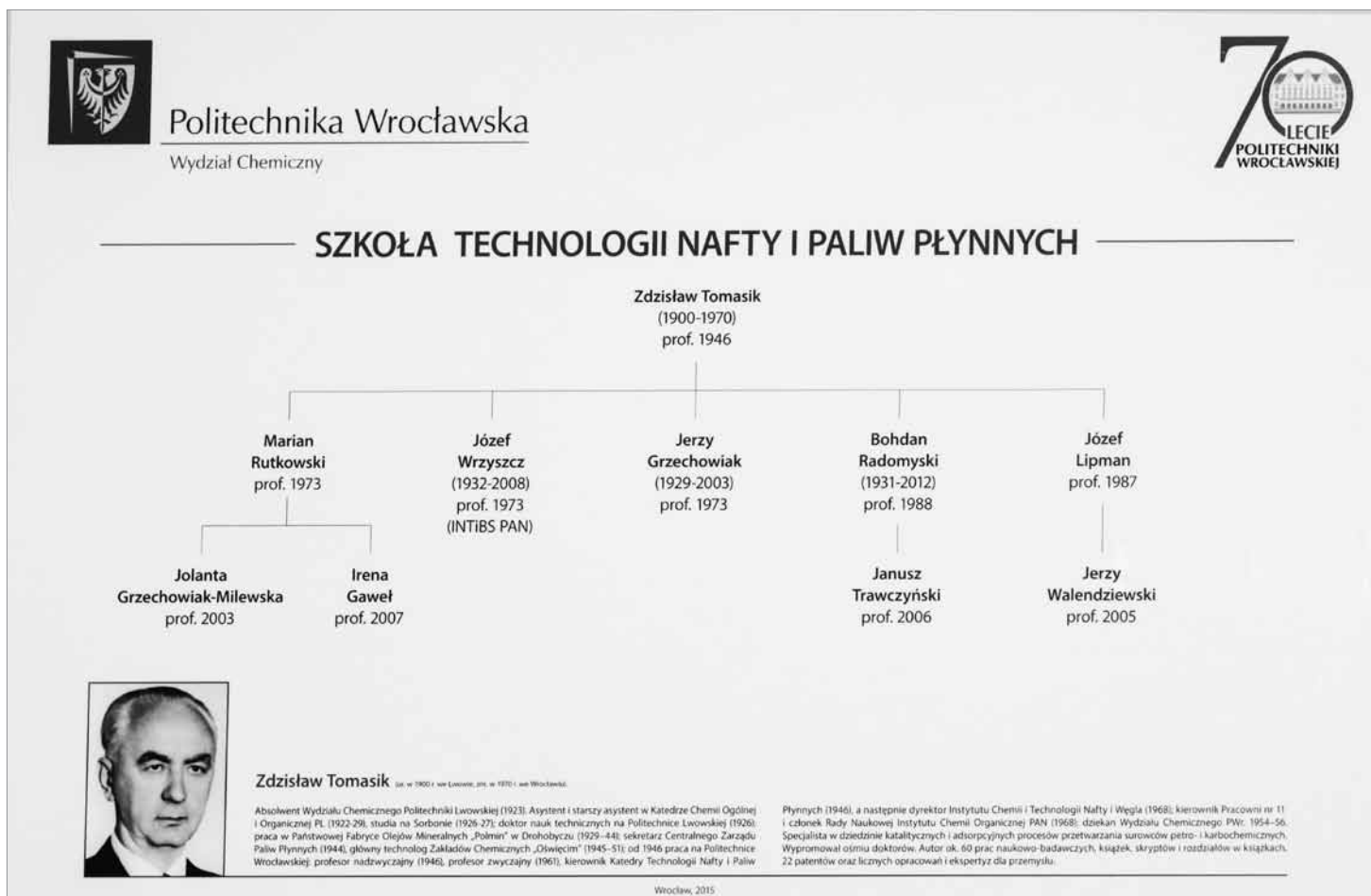
¹³⁸ Program obchodów XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej [1970], APWr, Rektorat, sygn. 74/10, s. 131. Napis *SALA IMIENIA / ALEKSANDRA SZNIOLISA* został odnowiony podczas remontu gmachu w latach 2014–2015.

¹³⁹ W tym dniu w gmachu głównym otwarto wystawę „Zaraz wracam – Solidarność”. *Kalendarium wydarzeń*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1990/91, nr 172, s. 10.

¹⁴⁰ *Wyboista droga do wolności. „Solidarność” przy Politechnice Wrocławskiej 1980–2005*, red. J. Szymonik, Wrocław 2005, s. 357. Idea upamiętnienia w murach budynku D-2 doc. Tadeusza Huskowskiego za jego działalność w czasie drugiej wojny światowej pojawiła się już w 1985 roku z inicjatywy rektora prof. Jana Kmitę (zob. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 25 kwietnia 1985. APWr, Rektorat, sygn. 74/65, s. 126). Pomysł nie doczekał się wówczas realizacji, jak można przypuszczać, z przyczyn politycznych, ponieważ doc. Huskowski był aktywnym działaczem „Solidarności”.

¹⁴¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 23 lutego 2006. APWr, Rektorat, sygn. 401/16, s. 57.

¹⁴² *Święto Politechniki Anno Domini 2006*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 206/207, s. 5.

Ilustracja 24. Tablica poświęcona szkole technologii nafty i paliw płynnych, stworzonej przez prof. Zdzisława Tomasika, umieszczona w budynku F-1. Przykład nowej formy tablicy pamiątkowej, stosowanej na uczelni od 2015 roku

w jego organizacji, do których należeli Tadeusz Wróbel, Jerzy Hawrot, Tadeusz Broniewski, Zbigniew Kupiec, Tadeusz Brzoza, Andrzej Frydecki, Dobrosław Czajka, Konrad Dyba, Kazimierz Ciechanowski, Marian Rehorowski, Stanisław Mielnicki, Marcin Bukowski, Janusz Szablowski¹⁴³.

W roku jubileuszu 60-lecia Politechniki Wrocławskiej (2005) patronami sali nr 10 zostali doc. Stanisława Jellonkova i prof. Andrzej Jellonek – małżeństwo uczonych, związanych z kierunkiem Metrologia Elektryczna, mającym w budynku swoje laboratoria¹⁴⁴. 7 grudnia 2005 roku, w trakcie posiedzenia Rady Wydziału Elektroniki, odstonięto

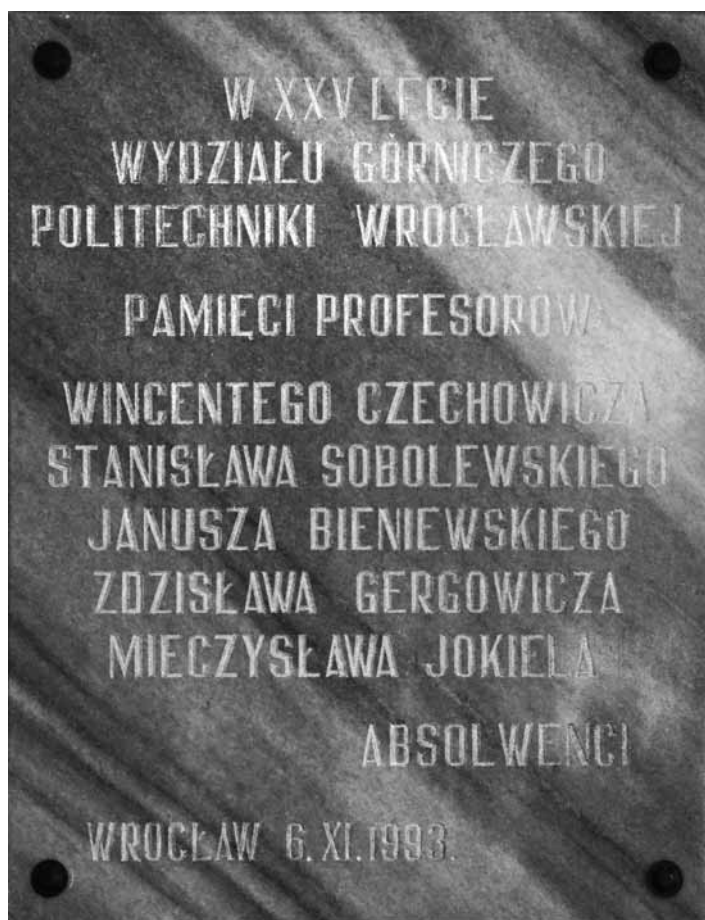
umieszczoną w sali tablicę z napisem: *AUDYTORIUM | IM. DOC. STANISŁAWY JELLONEK | I | PROF. ANDRZEJA JELLONKA | PIONIERÓW WROCŁAWSKIEJ METROLOGII*¹⁴⁵.

Budynek laboratoryjno-dydaktyczny Wydziału Chemicznego (F-1), ulica Gdańska 7/9. W roku 70-lecia Politechniki Wrocławskiej (2015) na jednej ze ścian korytarza budynku umocowano tablicę dotyczącą *SZKOŁY TECHNOLOGII NAFTY I PALIW PŁYNNYCH* na Wydziale Chemicznym. Najwyraźniej została zaprezentowana, poprzez ukazanie fo-

¹⁴³ T. Izbicki, *O zjeździe absolwentów Wydziału Architektury*, „Sigma. Magazyn Problematyko-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1989/90, nr 168, s. 20.

¹⁴⁴ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 19 maja 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/10, s. 7, 13.

¹⁴⁵ *Tradycje wrocławskiej elektroniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 2; zob. też: A. Kulik, *Okruchy pamięci*, ibidem, s. 6. Sala 10 należy do części budynku, zajmowanej przez Wydział Elektroniki.

Ilustracja 25. Płyta upamiętniająca profesorów Wydziału Górniczego, od 2013 roku znajdująca się w gmachu Geocentrum (L-1)

tografii i krótkiej noty biograficznej, sylwetka twórcy tej szkoły – prof. Zdzisława Tomasika. Planszę informacyjną, opatrzoną logo uczelni oraz jej jubileuszu, opracowano analogicznie do – wspomnianych już – tablic umieszczonych w Sali Wałbrzyskiej w gmachu Starej Chemii.

Budynek laboratoryjno-dydaktyczny Wydziału Chemicznego (F-3), ulica Gdańska 7/9. W roku obchodów 70-lecia Politechniki Wrocławskiej i podobnego jubileuszu Wydziału Chemicznego (w 2015 roku) zawieszono tutaj tablicę poświęconą *SZKOLE CHEMII I TECHNOLOGII WĘGLA*. Główną postacią, wyróżnioną poprzez fotografię i zawodowe *dossier* jest inicjator kierunku, prof. Błażej Roga. Płyta nawiązuje materiałem (dibond) i estetyką do podobnych, udostępnianych w tym czasie w obiektach Wydziału Chemicznego.

Budynek laboratoryjny Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (H-3), wybrzeże Wyspiańskiego 41. Istniejący od 1970 roku i rozbudowany w 2007 roku obiekt, położony przy nabrzeżu Odry, 24 marca 2016 roku uzyskał patronat, zmarłego w grudniu 2015 roku, profesora Wydziału Budownictwa Lądowego, rektora Politechniki Wrocławskiej w latach 1984–1990 – prof. Jana Kmity¹⁴⁶. Uroczystość prezentacji napisu: *BUDYNEK IM. PROF. JANA KMITY* (na czółowej stronie zadaszenia nad wejściem) oraz tablicy poświęconej patronowi z tekstem biograficznym i fotografią (przy wejściu do obiektu) odbyła się 23 czerwca 2016 roku¹⁴⁷.

Budynek Geocentrum (L-1), ulica Na Grobli 15. W 2012 roku na terenie najmłodszego kampusu Politechniki Wrocławskiej ukończono budowę gmachu Geocentrum I. Obiekt użytkowany jest przez Wydział Budownictwa Lądowego i Wodnego, Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii oraz Wydział Mechaniczno-Energetyczny.

Trzy tablice, znajdujące się na terenie gmachu, zostały w 2013 roku przeniesione z dawnego budynku Wydziału Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii, znajdującej się przy placu Teatralnym 2. Płyte z tytułem *W XXV LECIE WYDZIAŁU GÓRNICZEGO POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ* ufundowało Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Górniczego. Udostępniono ją 6 listopada 1993 roku w holu wspomnianej, starszej siedziby ówczesnego Wydziału Górnictwa. Aktu tego dokonano w czasie uroczystych obchodów ćwierćwiecza wydziału oraz odbywającego się w tym czasie IV Zjazdu Stowarzyszenia¹⁴⁸. Na marmurowej tablicy zamieszczono następujący tekst: *W XXV LECIE | WYDZIAŁU GÓRNICZEGO | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | PAMIĘCI PROFESORÓW: WINCENTEGO CZECHOWICZA | STANISŁAWA SOBOLEWSKIEGO | JANUSZA BIENIEWSKIEGO | ZDZISŁAWA GERGOWICZA | MIECZYŚLAWA JOKIELA | ABSOLWENCI | WROCŁAW 6.XI.1993.* W tym samym dniu nad wejściem do sali 209 odstonięto płytę z napisem: *SALA IMIENIA | PROF. W. CZECHOWICZA*¹⁴⁹. Dziesięć lat później, 7 listopada 2003 roku, w czasie VI Zjazdu Absolwentów, również sala 210 uzyska-

¹⁴⁶ Por. Pismo okólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 17/2016 z 31 marca 2016 roku w sprawie nadania budynkowi H-3 imienia Profesora Jana Kmity, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 24 października 2019).

¹⁴⁷ *Profesor Jan Kmity patronem budynku H-3*, strona internetowa: https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_newsy_1598-3500.html (dostęp: 19 listopada 2019).

¹⁴⁸ W. Głapa, *25 lat Wydziału Górniczego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1993, nr 24, s. 5.

¹⁴⁹ Ibidem, s. 5.

Ilustracja 26. Tablica upamiętniająca doc. Czesława Żymalskiego umieszczona w siedzibie Filii Politechniki Wrocławskiej w Legnicy

ta patrona¹⁵⁰. Nad wejściem do niej umieszczono tablicę z inskrypcją: *SALA IMIENIA | PROF. TADEUSZA ŻURA*.

W dzisiejszej siedzibie Wydziału Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii opisane obiekty ulokowano na drugim piętrze. Płyta zbiorcza z nazwiskami profesorów znalazła stałe miejsce 21 października 2013 roku w części C gmachu L-1, między pomieszczeniami 260 a 263. Napis poświęcony prof. Wincentemu Czechowiczowi znajduje się nad wejściem do sali A4 (część A budynku), a upamiętniający prof. Tadeusza Żurę – także w części A – nad wejściem do sali A5. Uroczystości związane z przeniesieniem patronatów na nowe sale audytorijne odbyły się 9 października 2013 roku w czasie wydziałowej inauguracji roku akademickiego 2013/2014¹⁵¹.

Budynek główny Filii Politechniki Wrocławskiej w Legnicy, ulica Batorego 9. W siedzibie legnickiego ośrodka znajduje się jedyny, zlokalizowany poza Wrocławiem, związany z Politechniką obiekt upamięt-

nający. Poświęcony został organizatorowi, długoletniemu (1969–1987) dyrektorowi Filii Politechniki Wrocławskiej w Legnicy – doc. Czesławowi Żymalskiemu. O umieszczeniu pamiątkowej tablicy zdecydowano 22 września 1988 roku¹⁵², a jej odstonięcie nastąpiło w czasie obchodów 20-lecia istnienia filii, 22 października 1988 roku¹⁵³. Zaprojektowana przez Hannę Jelonek kompozycja z brązu¹⁵⁴, ma nietypową, dwuczęściową formę. Lewy segment zawiera inskrypcję: *DOC. DR INŻYNIER | CZESŁAW | ŻYMALSKI | 1920-1987 | DYREKTOR FILII | POLITECHNIKI | WROCŁAWSKIEJ | 1969-1987*. Prawy segment wypełnia reliefowy portret zasłużonego animatora ośrodka.

Budynek szpitalny – łącznik (C-21), ulica Hoene-Wrońskiego 13c. Pierwotna siedziba dawnego Miejskiego Szpitala Dziecięcego – po wojnie zaadaptowana na potrzeby Kliniki Endokrynologii i Diabetologii Wieku Rozwojowego Akademii Medycznej – została w 2015

¹⁵⁰ *40 lat Wydziału Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii 1968–2008. Księga pamiątkowa*, Wrocław 2008, s. 17.

¹⁵¹ Informacje o datach ponownego odstonięcia tablic uzyskano w sekretariacie Wydziału Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej.

¹⁵² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 22 września 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/74, s. 119, 124.

¹⁵³ Filia Politechniki Wrocławskiej w Legnicy, strona internetowa: legnica.pwr.edu.pl/o-wydziale/profil-wydzialu/historia (dostęp: 5 grudnia 2019).

¹⁵⁴ C. Kowaluk, *Pomniki i tablice pamiątkowe w Legnicy po II wojnie światowej*, Legnica 2012, s. 39.

Ilustracja 27. Uroczystość odstonięcia Pomnika Uczonych Polskich – ofiar hitleryzmu, 3 października 1964

roku zakupiona przez Politechnikę Wrocławską. Kompleks szpitalny składa się z budynku głównego (według projektu Maksy Berga z 1911 roku), obiektu pomocniczego oraz łącznika, który mieści dawne audytorium z pozostawioną, wmurowaną w ścianę kamienną tablicą o treści: *SALA WYKŁADOWA IM. HANNY HIRSZFELDOWEJ*. Patronka sali, prof. Hanna Hirszfelkowa (1884–1964), była wybitnym lekarzem pediatrą. Po przyjeździe do Wrocławia w październiku 1945 roku kierowała I Katedrą i Kliniką Pediatrii, a od 1954 roku również Katedrą Diagnostyki Oddziału Pediatrycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu¹⁵⁵.

Pomniki, obiekty przestrzenne i skwery. Odrębną formą utrwalania pamięci są obiekty niepowiązane bezpośrednio z architekturą i usytuowane w plenerze. Należą do nich głównie rzeźby, zarówno monumentalne, jak i skromniejsze. Oba te rodzaje występują na terenie Politechniki Wrocławskiej jako świadectwo jej historii. Podobną funkcję sporadycznie spełniają również wydzielone fragmenty terenu między budynkami, zaadaptowane na skwery. Oprócz pomnika Orłąt Lwowskich, pośrednio skojarzonego z Politechniką Wrocławską, ale wzniesionego na Cmentarzu Świętej Rodziny – pozostałe obiekty i obszary upamiętniające zasadniczo znajdują się w obrębie Kampusu Głównego.

¹⁵⁵ *Uczni wrocławscy 1945–1979*, red. J. Trzynałowski, Wrocław 1980, s. 2.

W 1958 roku, z inicjatywy prof. Henryka Mierzeckiego z Akademii Medycznej we Wrocławiu, utworzono Międzyuczelniany Komitet Uczczenia Pamięci Uczonych Polskich Ofiar Hitleryzmu. Celem organizacji było doprowadzenie do wzniesienia pomnika ku czci uczonych lwowskich oraz członków ich rodzin i przyjaciół, zamordowanych przez hitlerowców w nocy z 3 na 4 lipca 1941 roku. Reprezentantami Politechniki Wrocławskiej w komitecie byli prof. Wiktor Wiśniowski i prof. Edwin Płazek¹⁵⁶.

W maju 1959 roku, w przeddzień obchodów Dni Wrocławia, w auli Politechniki odbyła się akademii poświęcona pamięci lwowskich pracowników nauki rozstrzelanych w lipcu 1941 roku na stokach Wzgórz Wuleckich. W czasie uroczystości, jak relacjonowała „Gazeta Robotnicza”¹⁵⁷ zapowiedziano realizację w hotdzie bestialsko zamordowanym, na skwerze przed gmachami Politechniki Wrocławskiej „obelisku z wyrytymi nazwiskami ofiar”. Zaprojektowanie i wykonanie monumentu powierzono wrocławskiemu rzeźbiarzowi doc. Borysowi Michałowskiemu. Fundatorem były władze miejskie Wrocławia, w następstwie inicjatywy środowiska naukowego, kontynuującego tradycje lwowskich szkół wyższych¹⁵⁸.

Spośród dzieł rzeźbiarskich, istniejących na terenie Politechniki Wrocławskiej, Pomnik Martyrologii Profesorów Lwowskich jest przykładem najwyraźniej obecnym w świadomości, nie tylko pracowników uczelni, ale ogólnospołecznej. Monument ustawiono w reprezentacyjnym miejscu przy placu Grunwaldzkim, na skwerze między politechnicznymi budynkami D-1 i D-2. Uroczyste odstonięty 3 października 1964 roku pod oficjalną, „poprawną politycznie” nazwą *Pomnik Uczonych Polskich zamordowanych przez hitlerowców w latach 1939–1945* lub *Pomnik Uczonych Polskich – ofiar hitleryzmu*, od początku był powszechnie kojarzony przede wszystkim ze zbrodnią dokonaną 4 lipca 1941 roku na Wzgórzach Wuleckich we Lwowie¹⁵⁹.

¹⁵⁶ W. Wiśniowski, *Krótką historia Pomnika Pamięci Uczonych Polskich Ofiar Hitleryzmu*, Wrocław 1989. Muzeum Politechniki Wrocławskiej, sygn. KOW_351; Zob. R. Mierzecki, *Budowa wrocławskiego pomnika w latach 1956–1964 ku czci polskich profesorów zamordowanych we Lwowie w 1941 roku*, „Analecta” 16/1–2 (31–32), 2007, s. 341–352.

¹⁵⁷ *Wrocławska Politechnika uczciła pamięć pracowników nauki ofiar okupanta hitlerowskiego*, „Gazeta Robotnicza” 1959 (6 maja), nr 108.

¹⁵⁸ Z. Antkowiak, *Pomniki wrocławskie*, Wrocław 1985, s. 93.

¹⁵⁹ Dzieło to w ciągu kilkudziesięciu lat było (i nadal jest) różnie nazywane. Wydana w 1970 roku książka jubileuszowa Politechniki Wrocławskiej podaje nazwę „Pomnik Męczeństwa ku czci profesorów rozstrzelanych przez Niemców w 1941 r.”. Wspomniany rok wymownie sugeruje tragedię lwowską. (*Księga XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej 1945–1970*, Wrocław 1970, t. 1, s. 43–44). Por. R. Mierzecki, op. cit., s. 341–352. Zygmunta Antkowiak, autor książki o wrocławskich monumentach, używa nazwy: pomnik pamięci profesorów lwowskich – ofiar faszyzmu (Z. Antkowiak, op. cit., s. 92–95). Z kolei *Encyklopedia Wrocławia* określa monument jako Pomnik Pomordowanych Profesorów Lwowskich Szkół Akademickich (*Encyklopedia Wrocławia*, Wrocław 2000, s. 661). W potocznym użytku funkcjonuje skrócona nazwa – pomnik profesorów lwowskich.

Rzeźba o wysokości kilku metrów, wykonana z masy ceramicznej imitującej ciosany kamień, ukazuje dwie stylizowane postacie w scenie rozstrzelania. Na czołowej ścianie obłożonego marmurem cokotu znajduje się dramatyczna sentencja: *NASZ LOS – PRZESTROGĄ*. Tylna ściana zawiera dedykację: *UCZONYM POLSKIM OFIAROM HITLERYZMU 1939 1945*. 14 listopada 1981 roku przy cokole wmurowano tablicę z nazwiskami 25 polskich uczonych zamordowanych przez hitlerowców w lipcu 1941 roku oraz urnę z ziemią przywiezioną z miejsca straceń we Lwowie¹⁶⁰.

W związku ze zbliżającymi się obchodami 70-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, 20 października 1988 roku senat uchwalił powołanie przy Politechnice Wrocławskiej Komitetu Obywatelskiego – pod przewodnictwem rektora, prof. Jana Kmity – „do zbudowania we Wrocławiu na cmentarzu na Sępolnie skromnego, ale trwałego pomnika Orłąt Lwowskich”¹⁶¹. Wmurowanie aktu erekcyjnego oraz urny z prochami z lwowskiego cmentarza nastąpiło 11 listopada 1988 roku¹⁶². Odstonięcie monumentu, zrealizowanego według projektu Jana Sieka, nastąpiło 15 listopada 1991 roku¹⁶³. Kompozycja, pomimo usytuowania poza terenem Politechniki Wrocławskiej, stanowi ideowe nawiązanie do dzieła Erazma Rawskiego przy Politechnice Lwowskiej, wyrażając, oprócz dowodu pamięci, również koncepcję ciągłości tradycji.

Decyzją Rady Miejskiej Wrocławia z 9 listopada 1995 roku teren między budynkami D-1 i D-2, okalający Pomnik Martyrologii Profesorów Lwowskich, został nazwany Skwerem imienia Profesora Kazimierza Idaszewskiego¹⁶⁴. Sześć dni później, w dniu Święta Politechniki Wrocławskiej i jubileuszu 50-lecia jej istnienia, na budynku D-2 odstonięto tabliczkę z nazwą skweru¹⁶⁵. Na jego wzdłużnej osi, za pomnikiem profesorów lwowskich, znajduje się przytwierdzona do postumentu tablica z brązu, poświęcona uczonym rozstrzelanym na Wzgórzach Wuleckich. Wykonano ją z inicjatywy profesorów Wydziału Elektrycznego, pierwotnie instalując 4 lipca 1991 roku – w 50. rocznicę tragedii – w podcie-

Ilustracja 28. Pomnik poświęcony współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności” na Skwerze Obrońców Solidarności

niach gmachu D-1¹⁶⁶. Po 24 latach płyta została przeniesiona na obecne miejsce. Ceremonia ponownego jej udostępnienia odbyła się 16 listopada 2015 roku¹⁶⁷. Pod tytułowym napisem *PROFESOROWIE POLITECHNIKI LWOWSKIEJ ZAMORDOWANI PRZEZ HITLEROWCÓW W LIPCIE 1941* figurują nazwiska: Kazimierz Bartel, Włodzimierz Krukowski, Antoni Łomnicki, Stanisław Pilat, Włodzimierz Stożek, Kazimierz Vetulani, Kasper Weigel, Roman Witkiewicz.

Przy ulicy Norwida, *vis a vis* najstarszego rejonu Politechniki Wrocławskiej, stoi pomnik, poświęcony – jak informuje napis na tablicy – *WSZYSTKIM / WSPÓŁTWCÓM, / OBRONCOM I BOHATEROM / SOLIDARNOŚCI*. 19 września 2001 roku uroczystego odstonięcia monumentu dokonał ostatni prezydent Rzeczypospolitej na Uchodźstwie – Ryszard Kaczorowski. Dzieło w formie prostopadłościanu, według projektu Eugeniusza Geta Stankiewicza, zostało wzniesione z czerwonego granitu skandynawskiego¹⁶⁸. W dniach obchodów rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego (13 grudnia 1981) u stóp pomnika wmurowano płyty upamiętniające: w 2009 roku Piotra Bednarza, w 2011 roku Ryszarda Wroczyńskiego, a w 2019 roku Kornela Morawieckiego.

¹⁶⁰ Z. Antkowiak, op. cit., s. 94.

¹⁶¹ Projekt uchwały Senatu Politechniki Wrocławskiej, 20 października 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/74, s. 163.

¹⁶² *Księga Jubileuszowa 50-lecia...*, s. 179.

¹⁶³ Ibidem, s. 183; M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 422.

¹⁶⁴ Uchwała Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 9 listopada 1995 roku nr XIX/200/95 w sprawie ustalenia nazw ulic na terenie Wrocławia, strona internetowa: <http://uchwały.um.wroc.pl/uchwała.aspx?numer=XIX/200/95> (dostęp: 14 października 2019).

¹⁶⁵ M. Kiszka, *Jubileusz – Forum Akademickie*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 60, s. 8.

¹⁶⁶ Informacja o przygotowaniach do upamiętnienia 50-tej rocznicy mordu dokonanego na profesorach wyższych uczelni Lwowa, marzec 1991. APWr, Rektorat, sygn. 74/84, s. 118. Zob. też: *Leopolis docet – Lwów uczy*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1990/91, nr 176, s. 2.

¹⁶⁷ *Politechnika Wrocławska 2008–2016...*, s. 166, 168.

¹⁶⁸ *Kostka po kostce*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2001, nr 146, s. 3. Por. M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 458.

Ilustracja 29. Pomnik prof. Dionizego Smoleńskiego na dziedzińcu najstarszej części Kampusu Głównego

Teren ograniczony budynkami C-2, C-3 i C-6, na którym ustawiono monument, otrzymał 29 października 2009 roku nazwę Skweru Obrońców Solidarności¹⁶⁹. Od 13 grudnia 2009 roku na elewacji gmachu C-3 widnieje stosowna tablica¹⁷⁰.

W zachodnim fragmencie dziedzińca najstarszej części Kampusu Głównego stoi obiekt upamiętniający II Konferencję Naukową

¹⁶⁹ Posiedzenie Senatu Politechniki Wrocławskiej, 29 października 2009 roku, [w:] *Senat Politechniki Wrocławskiej kadencji 2008-2012*, Wrocław 2012, s. 19.

¹⁷⁰ M. Kiswa, *Trzynasty*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 235, s. 16.

Studentów. Konstrukcję tę – o nazwie *Prętowa kopuła geodezyjna* – pierwotnie ustawiono na terenie dzisiejszego Skweru im. Prof. Dionizego Smoleńskiego i odstonięto 18 maja 2004 roku. Niedługo potem przeniesiono ją na obecne miejsce – w pobliżu Gmachu Elektrycznego (A-5). Obiekt jest dziełem studentów skupionych w Strukturalnym Kole Naukowym, działającym wtedy na Wydziale Architektury pod opieką prof. Janusza Rębielaka.

20 stycznia 2005 roku wschodni fragment dziedzińca historycznej części Kampusu Głównego otrzymał nazwę Skweru imienia Profesora Dionizego Smoleńskiego. Senat zdecydował równocześnie o wzniesieniu w tym miejscu pomnika pierwszego rektora samodzielnej Politechniki¹⁷¹. Uroczyste odstonięcie wyrzeźbionego w brązie popiersia, autorstwa Romana Pawelskiego, które wyeksponowano na granitowym cokole z napisem: *DIONIZY | SMOLEŃSKI | REKTOR | POLITECHNIKI | WROCŁAWSKIEJ | 1951-1960* – nastąpiło 25 lutego 2005 roku¹⁷². Prof. Zdzisław Samsonowicz, przemawiając podczas inauguracyjnej ceremonii, powiedział m.in.: „Smoleński był znakomitym organizatorem odbudowy zniszczonych i zdewastowanych budynków, sal wykładowych i laboratoriów. Wykorzystał umiejętności każdego pracownika niezależnie od tego czy był to inżynier, pracownik fizyczny, czy kandydat na studenta. W swych często trudnych decyzjach był odważny, a zarazem ostrożny. Jego troskliwość, zwłaszcza w stosunku do młodych ludzi, można nazwać ojcowską. Niejeden skreślony z listy studentów innej uczelni za niewłaściwe w owych czasach pochodzenie lub poglądy, został przyjęty na uczelnię przez Niego kierowaną. To inżynier Dionizy Smoleński twardą pracą i odwagą osobistą w ciągu niespełna pięciu miesięcy doprowadził Uczelnię do takiego stanu, że już 15 listopada 1945 roku w Politechnice Wrocławskiej odbył się pierwszy na ziemiach Dolnego Śląska akademicki wykład profesora Kazimierza Idaszewskiego”¹⁷³.

Zgodnie z uchwałą z 7 lipca 2005 roku w sąsiedztwie gmachu głównego, od strony ulicy Norwida ustawiono uformowany w regularny czworobok głąz memoratywny, poświęcony uczonym polskim – ofiarom totalita-

¹⁷¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 20 stycznia 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/7, s. 14.

W związku z decyzją o poprawce w treści napisu na cokole dokonano reasumpcji uchwały z 21 października 2004 roku.

¹⁷² Na tylnej stronie cokołu znajduje się tabliczka z informacją: COKÓŁ POMNIKA / Z KOPALNI 'BARCZ I' / W STRZEGOMIU / OFIAROWALI / TADEUSZ KALICIŃSKI / ROBERT LEMA. Wybór daty odstonięcia dostosowano do terminu Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych. Por. Z. Samsonowicz, op. cit., s. 24.

¹⁷³ Z. Samsonowicz, op. cit., s. 30-31.

ryzmów¹⁷⁴. Ceremonia jego odsłonięcia odbyła się 14 listopada 2005 roku¹⁷⁵. Skierowany w stronę ulicy (do przechodniów) napis na kamieniu oznajmia: *PAMIĘCI UCZONYCH POLSKICH | OFIAR | HITLEROWSKIEGO I SOWIECKIEGO | TERRORU | WSPÓLNOTA AKADEMICKA | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ*. Autorem wypukłej inskrypcji jest Ryszard Zarycki.

Kolejnym punktem obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej było nadanie imienia prof. Jana Benedykta Różyckiego wewnętrznemu dziedzińcowi gmachu głównego¹⁷⁶. Uroczystość inauguracyjną planowano na 9 listopada 2005 roku¹⁷⁷. Jej termin ustalono jednak ostatecznie na 17 listopada, aby połączyć wydarzenie, któremu towarzyszyło odsłonięcie pomnika patrona dziedzińca (autor: Roman Pawelski), z posiedzeniem potoczonych Rad Naukowo-Dydaktycznych Wydziałów: Architektury, Budownictwa Lądowego i Wodnego oraz Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii, a także Inżynierii Środowiska¹⁷⁸. Wyrzeźbiona w betonie kompozycja ma formę prostopadłościanu. W górnej części strony licowej widnieje reliefowy portret uczonego, a poniżej – następująca inskrypcja: *1901 1991 | JAN BENEDYKT RÓŻYCKI | PROFESOR | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | INŻYNIER DRÓG I MOSTÓW | UCZESTNIK WOJNY 1920 r | III POWSTANIA ŚLĄSKIEGO | ŻOŁNIERZ WRZEŚNIA 1939 r | KAMPANII FRANCUSKIEJ | ARMII KRAJOWEJ | CICHOCIEMNY | WIĘZIENIE UB*. Pod ostatnim wierszem epigrafu figurują płaskorzeźbione wyobrażenia pięciu odznaczeń, jakie uhonorowany otrzymał¹⁷⁹.

Na Skwerze prof. Dionizego Smoleńskiego spoczywa głaz pamiątkowy z dedykacją: *NASZYM PROFESOROM I MISTRZOM | ABSOLWENCI '73*

¹⁷⁴ Decyzja senatu w tej sprawie była konsekwencją uchwały Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola, podjętej 15 maja 2005 roku, dotyczącej umieszczania w każdej instytucji członkowskiej KRUWiO tablic upamiętniających ofiary poniesione przez środowisko akademickie ze strony reżimów totalitarnych. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 7 lipca 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/12, s. 8, 12, 47–49.

¹⁷⁵ W dniu tym, w ramach uroczystości związanych ze Świętem Politechniki Wrocławskiej i 60-leciem polskiej nauki we Wrocławiu, odbywała się Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP). *Aby pamiętać*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 10.

¹⁷⁶ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 19 maja 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/10, s. 7, 13. Senat podjął tę decyzję w dniu otwarcia Alei Straży Akademickiej.

¹⁷⁷ Pismo dziekana Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego do rektora Politechniki Wrocławskiej z 25 kwietnia 2005 roku. Zob. Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 19 maja 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/10, s. 64.

¹⁷⁸ Majowa uchwała senacka dotyczyła tylko nadania patronatu prof. Jana B. Różyckiego wewnętrznemu dziedzińcowi. Informację o pomniku podał prof. Wojciech Głabisz pięć miesięcy później. Zob. Protokół posiedzenia Rady Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej, 26 października 2005. Sekretariat Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego, sygn. W2/54, s. 7. Por. *Historia zatoczyła koło*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 11.

¹⁷⁹ Przebudowa dziedzińca w latach 2016–2017 spowodowała niefortunna dla pomnika zmianę tła i otoczenia.

| WYDZIAŁU CHEMICZNEGO POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | WROCŁAW, 24 MAJA 2013. Trzy tygodnie później, 14 czerwca 2013 roku, nieopodal ułożono podobny, skromniejszy kamień z napisem: *25 LAT PROJEKTU | MŁODY CHEMIK EKSPERYMENTUJE | WROCŁAW, CZERWIEC 2012*¹⁸⁰. Podobna forma i estetyka głazów sprawia, że tworzą one dopasowaną parę.

Trzecim uczonym, po Friedrichu Bergiusie i Constantinie Carathéodorym, niezwiązanym z Politechniką Wrocławską – który dostąpił indywidualnego uhonorowania na terenie uczelni – jest prof. Marian Smoluchowski. Ulokowane na granitowym cokole popiersie wybitnego fizyka stanęło u zbiegu ulic Smoluchowskiego i Łukasiewicza, przy dawnym Gmachu Hutniczym (B-1). Rzeźbę autorstwa Janusza Kucharskiego, wykonaną z brązu, udostępniono 14 września 2017 roku, podczas trwania na uczelni 44. Zjazdu Fizyków Polskich¹⁸¹. Okazją do tego wydarzenia była, przypadająca 5 września, setna rocznica śmierci uczonego. Na frontowej płaszczyźnie cokołu przytwierdzono tablicę z tekstem charakteryzującym jego sylwetkę, gdzie można przeczytać m.in.: *MARIAN | SMOLUCHOWSKI | 1872–1917 | GENIALNY POLSKI FIZYK, JEDEN Z PIONIERÓW | KINETYCZNEJ TEORII MATERII I FIZYKI STATYSTYCZNEJ. | PREKURSOR WYKORZYSTANIA TEORII PROBABILISTYCZNEJ | I PROCESÓW LOSOWYCH W FIZYCE*.

Założenia komunikacyjne. Potrzeba skomunikowania poszczególnych obiektów lub fragmentów kampusu wymagała utworzenia na terytorium uczelni sieci dróg wewnętrznych. Pierwsze takie trakty powstały równocześnie z budową gmachów niemieckiej Królewskiej Wyższej Szkoły Technicznej. Następne tworzone już po drugiej wojnie światowej. Nadawanie ważniejszym drogom nazw związanych z historią lub specyfiką miejsca – zainicjowane w 2005 roku i realizowane dotychczas wyłącznie w Kampusie Głównym – podkreśla szczególny charakter politechnicznej przestrzeni na tle Wrocławia. Jej dyskretne wyodrębnienie z miejskiego kontekstu tworzy wrażenie osobnej dzielnicy i autonomicznego obszaru urbanistycznego, nadając wyrazistości uczelnianym terenom. Sprzyja to utożsamianiu się pracowników, a zwłaszcza studentów, z Politechniką Wrocławską.

Trasa przebiegająca wzdłuż północnej elewacji gmachu głównego jest uwzględniona na szkicach sytuacyjnych pierwszego zespołu gmachów Technische Hochschule Breslau, sporządzonych w latach 1903–

¹⁸⁰ K. Gans, *Podsumowanie 26. edycji projektu edukacyjnego „Młody Chemik Eksperymentuje” na PW*, strona internetowa: www.ekos-sulow.org.pl/archiwum/html/m3ody_chemik_2013_podsumowanie.html (dostęp: 5 listopada 2019).

¹⁸¹ *Pomnik wybitnego fizyka stanął przy B-1*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/pomnik-wybitnego-fizyka-stanal-przy-b-1-10605.html> (dostęp: 19 listopada 2019).

Ilustracja 30. Tablica dedykowana pionierom i twórcom Politechniki Wrocławskiej, Grupie Naukowo-Kulturalnej oraz Straży Akademickiej Politechniki, wmurowana w północną elewację gmachu głównego

1910 przez Georga Thüra i Ludwiga Burgemeistra. Istnieje od 1910 roku, zaplanowana i wytyczona w ramach układu komunikacyjnego, łączącego pierwsze budynki szkoły. Do 1938 roku trasa ta spełniała ważną funkcję łącznika między *Hansastraße* (Norwida) a *Heidenhainstraße* (Łukasiewicza)¹⁸².

W roku obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej trakt ten został nazwany Aleją Straży Akademickiej. 21 października 2004 roku zapadła decyzja o nadaniu tej nazwy¹⁸³, a 17 lutego 2005 roku o wmurowaniu pamiątkowej płyty¹⁸⁴. Nowe narodziny blisko stuletniej drogi – przy udziale zaproszonych rektorów wrocławskich szkół wyższych oraz przedstawicieli władz Dolnego Śląska – nastąpiły 19 maja 2005 roku¹⁸⁵. Na północnej elewacji starszego skrzydła gmachu głównego odstonięto wtedy tablicę z brązu (autor: Dariusz Godlewski) poświęconą: *PIONIEROM I TWÓRCOM | POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ, | GRUPIE NAUKOWO-KULTURALNEJ | ORAZ STRAŻY AKADEMICKIEJ | POLITECHNIKI W 60. ROCZNICĘ | PONIESIONEGO TRUDU | WROCŁAW | 10 MAJA 2005 ROKU*. Nieopodal umieszczono wykuty w piaskowcu napis: *ALEJA STRAŻY AKADEMICKIEJ*¹⁸⁶. W okolicz-

nościowym przemówieniu rektor Politechniki Wrocławskiej, prof. Tadeusz Luty, powiedział m.in.: „Grupa Naukowo-Kulturalna, dążąc do zorganizowania życia akademickiego we Wrocławiu, zajęła się zabezpieczaniem przedwojennego mienia uczelni i instytutów naukowych. W tym celu spośród śmiazków-ochotników wyłoniono 10-osobową Straż Akademicką. Wyposażono ich w broń (4 mausery, jeden karabin polski i trzy włoskie), dwujęzyczne legitymacje i biało-czerwone opaski, na których wkrótce naniesiono dumne napisy: Straż Akademicka Politechniki. Zadaniem chłopców ze Straży była całodobowa ochrona obiektów. [...] Pamiętajmy o naszych trudnych początkach, śpiesząc na zajęcia aleją Straży Akademickiej Politechniki, przypominajmy naszym studentom o ludziach, których odwaga i chęć zdobywania wiedzy pchnęła przed 60 laty do Wrocławia, w morze płomieni i archipelag ruin. Przypominajmy te początki też i sobie, aby świadomość odpowiedzialności za kontynuowanie Ich dzieła dodawała nam sił w codziennej pracy i najlepszym wypełnianiu akademickiej misji Politechniki. Pamiętajmy o Grupie Naukowo-Kulturalnej, odważnej i nieocenionej Straży Akademickiej i wszystkich pionierach – twórcach wrocławskiego środowiska akademickiego”¹⁸⁷.

Realizacja innego ważnego ciągu komunikacji pieszej, znanego dziś jako Aleja Profesorów Politechniki Wrocławskiej, była nawiązaniem do urbanistycznej koncepcji politechnicznych zabudowań z początku lat pięćdziesiątych XX wieku, autorstwa Andrzeja Frydeckiego oraz Tadeusza Brzozy i Zbigniewa Kupca. Elementem tej ostatniej są, zbudowane w latach 1950–1955, gmachy Wydziału Elektrycznego oraz Wydziału Lotniczego (dzisiejsze D-1 i D-2). Zgodnie z całościowym założeniem rozbudowy uczelni, opracowanym w 1954 roku przez prof. Dionizego Smoleńskiego i inż. arch. Jerzego Freudenreicha i opartym na koncepcji Tadeusza Brzozy¹⁸⁸, przestrzeń między wspomnianymi budynkami wyznaczała początek i kierunek zabudowy późniejszych rejonów D i C (dzisiejszej nowszej części Kampusu Głównego). Ustawiony w 1964 roku Pomnik Martyrologii Profesorów Lwowskich stał się zarówno punktem wyjściowym dla wytyczenia Alei Profesorów Politechniki Wrocławskiej, jak i symbolicznym znakiem historycznej ciągłości, przypominającym lwowską tradycję. Warunkiem budowy alei

¹⁸² K. Dackiewicz-Skowroński, op. cit., s. 45–70, 387.

¹⁸³ Uchwały Senatu Politechniki Wrocławskiej, 21 października 2004, APWr, Rektorat, sygn. 401/5, s. 124, 128.

¹⁸⁴ Uchwały Senatu Politechniki Wrocławskiej, 17 lutego 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/8, s. 12, 129.

¹⁸⁵ *Wypowiedź JM Rektora PWr prof. Tadeusza Lutego podczas uroczystości odstonięcia tablicy pamiątkowej (19 maja 2005 r.)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 190, s. 6.

¹⁸⁶ Tekst proponowany przez Zrzeszenie Absolwentów Politechniki miał brzmieć: *Aleja Straży Akademickiej Politechniki*. Zob. Z. Samsonowicz, op. cit., s. 47–48.

¹⁸⁷ Z. Samsonowicz, op. cit., s. 49–50.

¹⁸⁸ *Założenia rozbudowy Politechniki we Wrocławiu*, Dionizy Smoleński, Jerzy Freudenreich, 15 grudnia 1954. ATiB PWr, sygn. ACT/AR-0, p. 1. Por. M. Burak, K. Dackiewicz, P. Pregiel, op. cit., s. 268–269. Więcej o dziejach koncepcji zabudowy tego terenu: J. Majczyk, A. Tomaszewicz, *Aleja Profesorów w kampusie głównym Politechniki Wrocławskiej – historia rozwoju przestrzennego*, „Architectus. Pismo Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej” 2015, nr 1 (41), s. 69–86.

Ilustracja 31. Aleja Profesorów Politechniki Wrocławskiej z tablicami upamiętniającymi tytułarnych profesorów uczelni począwszy od 1945 roku. W głębi gmach Biblioteku (D-21) i Skwer prof. Kazimierza Idaszewskiego

było przywrócenie przerwanej niegdyś osi komunikacyjnej, wiodącej od pomnika ku wybrzeżu Wyspiańskiego. Nastąpiło to w 2011 roku, po usunięciu prowizorycznego obiektu D-5. Kolejny etap stanowiło opracowanie koncepcji adaptacji terenu między budynkami D-21 i C-13. Projekt przedstawiony przez Bogusława Wowrzeczkę i Margaretę Jarczewską zakładał stworzenie na tym obszarze warunków dla czynnej i biernej rekreacji oraz organizowania uroczystości, imprez plenerowych czy wystaw¹⁸⁹. 22 stycznia 2015 roku Senat Politechniki Wrocławskiej zdecydował o nadaniu traktowi obecnej nazwy oraz o ustawieniu w centralnym punkcie alei monumentu honorującego jej patronów¹⁹⁰. Dokonane 18 czerwca 2015 roku otwarcie traktu wraz z odstonięciem masywnych, granitowych tablic, z widocznym z daleka napisem *PROFESOROWIE POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ*, było

znaczącym punktem obchodów 70-lecia¹⁹¹. Na tablicach znajdują się nazwiska tytułarnych profesorów uczelni począwszy od 1945 roku, a ich liczba jest aktualizowana rokrocznie 15 listopada. Według stanu na 31 sierpnia 2020 roku płyty zawierały łącznie 634 nazwiska.

Rozbiórka tymczasowego obiektu Instytutu Matematyki (D-6) w 2007 roku umożliwiła wytyczenie szlaku komunikacyjnego o przebiegu prostopadłym do ulicy Janiszewskiego. Droga ta, funkcjonująca obecnie między gmachem Centrum Naukowo-Badawczego Wydziału Elektrycznego (D-20) a siedzibą Strefy Kultury Studenckiej (C-18), stanowi granicę rejonów budynków oznaczonych symbolami C i D. 28 maja 2015 roku otrzymała ona nazwę Pasażu Studenckiego¹⁹². Oficjalne nadanie nazwy (*de facto* Pasaż Studentów Politechniki Wrocławskiej),

¹⁸⁹ Por. *Politechnika Wroclawska 2008-2016...*, s. 145.

¹⁹⁰ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 22 stycznia 2015. Kancelaria Rektora, Senat Politechniki Wrocławskiej, niesygn., s. 23.

¹⁹¹ M. Burak, P. Pregiel, *Tytułarni profesorowie Politechniki Wrocławskiej 1945-2015*, Wrocław 2015, s. 7-9.

¹⁹² Pismo ogólne Rektora Politechniki Wrocławskiej nr 20/2015 z 10 czerwca 2015 roku w sprawie nadania nazwy „Pasaż Studencki” łącznikowi komunikacyjnemu pomiędzy ulicą Hoene-Wrońskiego a ulicą Janiszewskiego, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 5 listopada 2019).

Ilustracja 32. Bulwar imienia rektora Stanisława Kulczyńskiego usytuowany na nabrzeżu Odry

wraz z prezentacją tablic informacyjnych, nastąpiło 1 października 2015 roku¹⁹³. Inaczej niż Aleja Profesorów Politechniki Wrocławskiej z nazwiskami wyszczególnionymi na pomnikowych tablicach, pasaż jest przykładem uhonorowania bezosobowego i pozaczasowego, dotyczącego słuchaczy uczelni od początku jej funkcjonowania.

Nabrzeże Odry od strony politechnicznych zabudowań przez wiele lat nie było dostatecznie wykorzystane. W sierpniu 2015 roku rozpoczęła się jego renowacja i modernizacja. 17 maja 2016 roku część nabrzeża bezpośrednio sąsiadująca z budynkiem H-14 otrzymała nazwę Bulwaru Politechniki Wrocławskiej¹⁹⁴. Otwarcie tego fragmentu nastąpiło 28 maja 2016 roku¹⁹⁵. Dwa lata później, w skomplikowanych realiach prawno-politycznych, uczczono pamięć pierwszego rektora Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, zespolonej wówczas wrocławskiej uczel-

ni, wybierając prof. Stanisława Kulczyńskiego na patrona tego miejsca. Uchwała Senatu Politechniki Wrocławskiej w tej sprawie zapadła 26 kwietnia 2018 roku¹⁹⁶, a zatem w dniu, kiedy Rada Miejska Wrocławia zatwierdziła przyznanie profesorowi tytułu Honorowego Obywatela Wrocławia¹⁹⁷. 4 lipca 2018 roku odstonięto umieszczone na elewacji budynku H-14 od strony Odry dwie tablice według projektu Janusza Kucharskiego: mniejszą – z nazwą *BULWAR IM. REKTORA STANISŁAWA KULCZYŃSKIEGO* oraz większą, zawierającą napis: *PROFESOR / STANISŁAW KULCZYŃSKI | 1895 – 1975 | MĄDRY, PRAWY I SZLACHETNY CZŁOWIEK | REKTOR UNIWERSYTETU LWOWSKIEGO | 1936 – 1938 | PIERWSZY REKTOR | UNIWERSYTETU I POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ | 1945 – 1951*¹⁹⁸.

¹⁹³ *Studenci mają na Politechnice swój pasaż*, strona internetowa: https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_sprawy_studenckie_1012-7730.html (dostęp: 18 listopada 2019).

¹⁹⁴ Pismo okólne rektora Politechniki Wrocławskiej nr 35/2016 z 20 maja 2016 roku w sprawie nadania nazwy „Bulwar Politechniki Wrocławskiej” nabrzeżu odrzańskiemu przy Wybrzeżu Wyspiańskiego we Wrocławiu, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> (dostęp: 19 listopada 2019).

¹⁹⁵ *Bulwar Politechniki Wrocławskiej już otwarty*, strona internetowa: https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_newszy_1570-3472.html (dostęp: 21 listopada 2019).

¹⁹⁶ Uchwała w sprawie nadania Bulwarowi Politechniki Wrocławskiej nazwy „Bulwar imienia Rektora Stanisława Kulczyńskiego”, strona internetowa: <http://bip.pwr.edu.pl/strona-glowna/akty-prawne/uchwaly-senatu/26-kwietnia-2018-roku> (dostęp: 18 listopada 2019).

¹⁹⁷ *Prof. Kulczyński honorowym wrocławianinem i patronem bulwaru PWi*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/prof-kulczynski-honorowym-wroclawianinem-i-patronem-bulwaru-pwr-10845.html> (dostęp: 18 listopada 2019).

¹⁹⁸ *Wrocław znów ma bulwar imienia prof. Stanisława Kulczyńskiego*, strona internetowa: <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/wroclaw-znow-ma-bulwar-imienia-prof-stanislawa-kulczynskiego-10930.html> (dostęp: 18 listopada 2019).

Inne formy upamiętniania zasłużonych. Przedstawione dotąd materialne dowody upamiętniania, obecne na co dzień w otwartej przestrzeni, są dostępne wszystkim zainteresowanym i przemawiają swoją postacią wizualną. Równolegle istnieją też sposoby honorowania, odwołujące się nie do ich postrzegania wzrokowego, a do samej o nich wiedzy. Tego rodzaju formy upamiętnienia są skierowane zwłaszcza do nauczycieli akademickich, studentów, czy pracowników Politechniki Wrocławskiej w ogólności.

Takie przesłanie niesie Centrum imienia Hugona Steinhausa¹⁹⁹ (znane też jako Centrum Metod Stochastycznych imienia Hugona Steinhausa), jakie powołano 10 października 1990 roku. Upamiętniono tym samym wybitnego polskiego matematyka, nauczyciela akademickiego blisko związanego również z Politechniką Wrocławską. Innym przykładem tego typu działań jest miano Klaster Bem, którym – 25 czerwca 2015 roku – nazwano superkomputer uruchomiony we Wrocławskim Centrum Sieciowo-Superkomputerowym²⁰⁰, działającym przy Politechnice Wrocławskiej od 1994 roku. Nazwa stanowi uhonorowanie założyciela i długoletniego dyrektora WCSS – prof. Daniela Bema²⁰¹.

Nagrody naukowe. Rektor Politechniki Wrocławskiej jest uprawniony do przyznawania pracownikom uczelni specjalnych gratyfikacji za wybitne osiągnięcia w poszczególnych dyscyplinach nauki. 17 lipca 2007 roku dla rektorskich nagród ustanowiono patronów, których nazwiska wskazują na dziedzinę wyróżnienia. Są to profesorowie: Tadeusz Broniewski (architektura), Igor Kisiel (budownictwo lądowe), Roman Sobolski (mechanika), Hugo Steinhaus (matematyka), Marian Suski (elektronika) i Włodzimierz Trzebiatowski (chemia)²⁰². W analogicznym zarządzeniu z 19 czerwca 2009 roku, oprócz wyżej wspomnianych, wymieniona jest nagroda naukowa imienia Ignacego (sic!) Skowrońskiego (elektrotechnika)²⁰³. 4 kwietnia

Ilustracja 33. Skwer prof. Kazimierza Idaszewskiego z Pomnikiem Martyrologii Profesorów Lwowskich

Ilustracja 34. Wewnętrzna droga prowadząca wzdłuż północnej elewacji gmachu głównego – Aleja Straży Akademickiej. Po prawej widoczna tablica dedykowana pionierom i twórcom Politechniki Wrocławskiej, Grupie Naukowo-Kulturalnej oraz Straży Akademickiej Politechniki

¹⁹⁹ Zarządzenie wewnętrzne nr 40/90 w sprawie powołania Centrum Steinhausa przy Politechnice Wrocławskiej, 10 października 1990. APWr, Zarządzenia Rektora, sygn. 74/468, s. nlb.

²⁰⁰ Zarządzenie wewnętrzne w sprawie utworzenia Wrocławskiego Centrum Sieciowo-Superkomputerowego w Politechnice Wrocławskiej, 21 grudnia 1994. APWr, Zarządzenia Rektora, sygn. 74/472, s. 135.

²⁰¹ *Politechnika Wrocławska 2008–2016...*, s. 489.

²⁰² Zarządzenie wewnętrzne Rektora Politechniki Wrocławskiej nr 29/2007 z 17 lipca 2007 roku w sprawie terminów wnioskowania oraz ustalenia wysokości nagród Rektora, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=ordinance> (dostęp: 9 grudnia 2019).

²⁰³ Zarządzenie wewnętrzne Rektora Politechniki Wrocławskiej nr 38/2009 z 19 czerwca 2009 roku w sprawie terminów wnioskowania oraz ustalenia wysokości nagród Rektora. W 2010 roku poprawiono nazwę nagrody, która obecnie brzmi: specjalna nagroda naukowa imienia Jerzego Ignacego Skowrońskiego. Zob. Zarządzenie wewnętrzne Rektora Politechniki Wrocławskiej nr 9/2010 z 7 kwietnia 2010 roku w sprawie zmiany nazwy specjalnej nagrody Rektora, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=ordinance> (dostęp: 9 grudnia 2019).

2012 roku powołano kapitułę Nagrody Rektora imienia Dionizego Smoleńskiego, przeznaczoną dla młodych naukowców za szczególne dokonania w zakresie nauk ścisłych, technicznych i interdyscyplinarnych²⁰⁴.

Zanim jednak ustalono patronatę Nagród Rektora, wcześniej otrzymały je dwa wyróżnienia wydziałowe. Na wniosek dziekana Wydziału Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej 1 kwiet-

²⁰⁴ Zarządzenie wewnętrzne Rektora Politechniki Wrocławskiej nr 25/2012 z dnia 4 kwietnia 2012 roku w sprawie terminów wnioskowania oraz ustalenia wysokości nagród Rektora dla pracowników Uczelni, strona internetowa: <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=ordinance> (dostęp: 9 grudnia 2019). Por. J. Pająk, *Kapituła nowej nagrody*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2012, nr 255, s. 8.

nia 2004 roku ustanowione zostały bowiem nagrody imienia Zygmunta Bodnara dla najlepszego studenta kierunków Fizyka i Fizyka Techniczna oraz imienia Władysława Ślebodzińskiego dla najlepszego studenta kierunku Matematyka²⁰⁵.

Konkursy. Spośród konkursów przeprowadzanych na Politechnice Wrocławskiej dwa zostały dedykowane personalnie²⁰⁶. Należy do nich konkurs prac dyplomowych im. prof. Romana Sobolskiego w zakresie mechaniki i budowy maszyn, organizowany od 1984 roku przez Koło Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich (SIMP) przy Politechnice Wrocławskiej oraz Wydział Mechaniczny i Wydział Mechaniczno-Energetyczny. Podobnej rywalizacji patronuje prof. Teodor Wróblewski, którego imieniem nazwano konkurs prac dyplomowych z zakresu energetyki, organizowany od 2014 roku przez Wydział Mechaniczno-Energetyczny.

Stypendia. Jedną z form upamiętnienia zasłużonych profesorów Politechniki Wrocławskiej były w latach siedemdziesiątych XX wieku stypendia naukowe fundowane przez uczelnię dla wyróżniających się studentów²⁰⁷. Od 1973 roku patronowali im profesorowie: Tadeusz Demeter (mechanika), Julian Duchowicz (architektura), Kazimierz Idaszewski (elektrotechnika), Henryk Lewulis (architektura), Edwin Płazek (chemia), Franciszek Przewirski (budownictwo), Witold Romer (chemia), Dobrośław Strożeczki (drogi i mosty), Edward Sucharda (chemia), Władysław Ślebodziński (matematyka), Tadeusz Tomankiewicz (elektronika), Zdzisław Tomasik (chemia) i Kazimierz Zipsek (kolejnictwo). W 1975 roku utworzono stypendia wydziałowe: na Wydziale Architektury – imienia Tadeusza Wróbla, Tadeusza Broniewskiego, Tadeusza Rabka i Bohdana Guerquina, na Wydziale Budownictwa Lądowego – Adama Cybulskiego i Jana Benedykta Różyckiego oraz Błażeja Rogi, Włodzimierza Bobrownickiego i Zdzisława Ziolkowskiego – na Wydziale Chemicznym. Na innych wydziałach stypendiom patronowali Jerzy Ignacy Skowroński (Wydział Elektryczny), Zygmunt Szparkowski (Wydział Elektroniki), Wincenty Czechowicz (Wydział Górniczy), Władysław Chowaniec (Wydział Mechaniczny) oraz Mieczysław Świądek na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym²⁰⁸.

Koła naukowe. Wśród blisko dwustu studenckich kół naukowych, funkcjonujących na Politechnice Wrocławskiej, dwa posiadają swoich patronów. Są to: działające przy Wydziale Architektury Yello Artystyczne Koło Naukowe im. prof. Ryszarda Natusiewicza oraz Studenckie Koło Naukowe Materiałoznawstwa im. doc. Rudolfa Haimanna przy Wydziale Mechanicznym.

Niezrealizowane postulaty upamiętnienia. Wśród wniosków o trwałe, indywidualne uhonorowanie postaci zasłużonych dla Politechniki Wrocławskiej znalazły się takie, które – mimo zatwierdzenia ich przez senat uczelni – nie zostały zrealizowane.

Uchwała z 26 września 1970 roku, w sprawie uczczenia wybranych zmarłych profesorów z okazji 25-lecia działalności uczelni, wymienia osiem osób (zob. wyżej). Jednak planowanego wyróżnienia, w formie nadania ich imion wytypowanym salom i audytoriom, dostąpiło tylko siedem z nich. W gronie uhonorowanych zabrakło prof. Dobrośława Strożeczkiego. Prawdopodobnym powodem mogła być decyzja o utrwaleniu pamięci zmarłego w poprzednim roku prof. Tadeusza Tomankiewicza²⁰⁹. Być może okoliczność ta przesądziła o korekcie postanowienia senatu już po decyzji z 26 września 1970 roku. Brakuje jednak osobnego ustalenia w tej sprawie.

Kilka miesięcy później – 15 stycznia 1971 roku – Senat Politechniki Wrocławskiej po raz pierwszy przyjął projekt uchwały w sprawie nazwania wybranego pomieszczenia imieniem prof. Zdzisława Tomasika²¹⁰. Uchwała ta nie doczekała się jednak realizacji. Podobnie nieskuteczne okazały się kolejne, podobne decyzje senatu. 28 kwietnia 1972 roku jednogłośnie zatwierdzono dedykowanie jednego z audytoriów prof. Tadeuszowi Demeterowi. W tym samym dniu podjęto analogiczne ustalenia w kwestii upamiętnienia prof. Władysława Ślebodzińskiego²¹¹. Kolejna niezrealizowana uchwała – podjęta 26 maja 1973 roku – dotyczyła nadania imienia prof. Juliana Duchowicza wybranej sali wykładowej²¹². W jubileuszowym roku 30-lecia Politechniki Wrocławskiej (1975) nie weszła w życie decyzja o nazwaniu pięciu wybranych audytoriów i sal dydaktycznych imionami profe-

²⁰⁵ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Podstawowych Problemów Techniki, 1 kwietnia 2004. APWr, Wydział Podstawowych Problemów Techniki, sygn. 3962/6, s. 36–37.

²⁰⁶ Politechnika Wrocławska. Wydział Mechaniczno-Energetyczny, strona internetowa: <http://wme.pwr.edu.pl/studenci/absolwenci/konkursy> (dostęp: 6 grudnia 2019).

²⁰⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 27 kwietnia 1973. APWr, Rektorat, sygn. 74/18, s. 88.

²⁰⁸ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 21 marca 1975. APWr, Rektorat, sygn. 74/25, s. 10, 162.

²⁰⁹ Cztery dni przed wspomnianą uchwałą minęła pierwsza rocznica śmierci prof. T. Tomankiewicza (22 września 1969).

²¹⁰ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 15 stycznia 1971. APWr, Rektorat, sygn. 74/11, s. 28, 29.

²¹¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 28 kwietnia 1972. APWr, Rektorat, sygn. 74/14, s. 244, 245. Prof. W. Ślebodziński został uhonorowany w tej formie dopiero w 2016 roku (zob. wyżej).

²¹² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 26 maja 1973. APWr, Rektorat, sygn. 74/18, s. 149.

sorów Wincentego Czechowicza, Mieczysława Sasiadka, Tadeusza Wróbla, Adama Żeleskiego i Stanisława Żurakowskiego²¹³.

Spośród ogółem dziesięciu aktów jednostkowego uhonorowania zatwierdzonych w latach 70. XX wieku – cztery zrealizowano w późniejszym terminie lub w nieco innej formie. Profesorowie: Dobrosław Strożeczki, Tadeusz Demeter, Julian Duchowicz, Tadeusz Wróbel²¹⁴, Adam Żeleski i Stanisław Żurkowski dotychczas nie zostali upamiętnieni w planowany wcześniej sposób.

Na posiedzeniu Rady Wydziału Chemicznego, 7 grudnia 1982 roku, rozważano kilka sposobów uhonorowania niedawno zmarłego prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego (zginął w wypadku samochodowym 13 listopada 1982 roku). Zgłoszono wówczas propozycję umieszczenia tablicy memoratywnej w sali 220 (Wałbrzyskiej) budynku A-3 (postulat prof. Tadeusza Pieniędzy), nazwanie imieniem prof. Trzebiatowskiego całego budynku (prof. Zdzisław Ruzewicz) lub Instytutu Chemii Nieorganicznej i Metalurgii Pierwiastków Rzadkich (doc. Adam Skoczylas). W wyniku głosowania przyjęto wniosek o nadanie imienia uczonemu gmachowi „Starej Chemii” (A-3)²¹⁵. Rok potem, 19 grudnia 1983 roku, Rada Wydziału Chemicznego wniosek ten anulowała, uchwalając patronat prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego nad Instytutem Chemii Nieorganicznej i Metalurgii Pierwiastków Rzadkich (I-5)²¹⁶. Do postulatu przychylił się Senat Politechniki Wrocławskiej 12 stycznia 1984 roku²¹⁷. Działający od 1963 roku Instytut Chemii Nieorganicznej i Metalurgii Pierwiastków Rzadkich został rozwiązany decyzją senatu z 17 lutego 2005 roku²¹⁸. Próbę odtworzenia patronatu, który automatycznie wygasł, podjęto niebawem w formie zamiaru odstonięcia pamiątkowej tablicy. Zgodnie z programem jubileuszu 60-lecia Politechniki Wrocławskiej miało

to nastąpić 12 października 2005 roku w gmachu chemicznym przy ulicy Smoluchowskiego (A-3)²¹⁹. Do realizacji zamierzenia jednak nie doszło.

21 stycznia 1988 roku z inicjatywy rektora Jana Kmity Senat Politechniki Wrocławskiej przyjął koncepcję uhonorowania pracowników uczelni odznaczonych za zasługi bojowe w czasie drugiej wojny światowej. Powołano wówczas Komisję Rektorską do spraw „Tablicy dla uczczenia pracowników Politechniki Wrocławskiej, odznaczonych za męstwo na wszystkich frontach i polach walki II wojny światowej”²²⁰. Kwestię tę następnie omawiano 1 czerwca 1989 roku, kiedy przedstawiono wstępny wykaz nazwisk²²¹. Natomiast w informacji Komisji Rektorskiej z 6 lutego 1990 roku podano, że – spośród wytypowanych – 13 osób otrzymało Order Virtuti Militari, 48 – Krzyż Walecznych, 5 – Warszawski Krzyż Powstańczy, a 4 osoby Krzyż Grunwaldu. Przewidywano, że wykonana z brązu tablica zostanie umieszczona na jednym z filarów w holu gmachu głównego²²². Członkowie komisji nie byli jednak jednomyślni co do celowości realizacji inicjatywy. Na posiedzeniu senatu, jakie odbyło się 15 lutego 1990 roku, postanowiono omawianą ideę odłożyć²²³, co – jak widać z perspektywy czasu – oznaczało rezygnację z przedsięwzięcia.

Jesienią 1988 roku pojawiły się oficjalne sugestie nadania imienia Politechnice Wrocławskiej. Ewentualną uroczystość planowano na 11 listopada jako jedno z wydarzeń obchodów 70-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Komisja Rektorska ds. Uczczenia 70-lecia Odzyskania Niepodległości przez Polskę wniosła propozycję, by patronem uczelni został wybitny lwowski matematyk prof. Stefan Banach. Pojawiły się też propozycje nazwania Politechniki Wrocławskiej imieniem gen. Władysława Sikorskiego (wniosek prof. Zdzisława Gergowicza), Profesorów Lwowskich (dr Aureliusz Mikłaszewski), a nawet 11 Listopada (prof. Tadeusz Kolendowicz). Nie brakowało jednak zwolenników dotychczasowego stanu rzeczy (m.in. doc. Wojciech Czarzyński, prof. Tadeusz Pieniążek). Ostatecznie 20 października 1988 roku senat w jawnym głosowaniu zdecydowanie (stosunkiem głosów

²¹³ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 24 października 1975. APWr, Rektorat, sygn. 74/28, s. 36. W rzeczywistości uchwalonym patronatem zostali (o wiele później) uhonorowani jedynie profesorowie W. Czechowicz i M. Sasiadek (zob. wyżej).

²¹⁴ Nazwisko prof. T. Wróbla widnieje na zbiorczych płytach *Wybitnie zasłużeni dla rozwoju Politechniki Wrocławskiej* w holu gmachu głównego (A-1) oraz *Twórcy i założyciele Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej 1945–1949* w budynku Wydziału Architektury (E-1).

²¹⁵ Protokół posiedzenia Rady Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, 7 grudnia 1982. APWr, Wydział Chemiczny, sygn. 102/4, s. 71. Koncepcja prof. T. Pieniążka została zaniechana, ponieważ Sala Wałbrzyska miała już swoją nazwę, nadaną jej w 1946 roku.

²¹⁶ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 19 grudnia 1984. APWr, Rektorat, sygn. 74/59, s. 43.

²¹⁷ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 12 stycznia 1984. APWr, Rektorat, sygn. 74/59, s. 8.

²¹⁸ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 17 lutego 2005. APWr, Rektorat, sygn. 401/8, s. 6–9.

²¹⁹ *Program obchodów 60-lecia...*, s. 28.

²²⁰ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 21 stycznia 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/72, s. 13. Skład komisji tworzyli prof. Tadeusz Kolendowicz (przewodniczący) oraz doc. Mieczysław Mieczysławski i doc. Andrzej Idzikowski.

²²¹ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 1 czerwca 1989. APWr, Rektorat, sygn. 74/77, s. 197–198.

²²² Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 15 lutego 1990. APWr, Rektorat, sygn. 74/80, s. 117.

²²³ *Ibidem*, s. 68.

42:11) opowiedział się za nienadaniem Politechnice Wrocławskiej jakiegokolwiek imienia²²⁴.

Po wielu latach, w kontekście programu obchodów 60-lecia uczelni, powróciła sprawa upamiętnienia prof. Zdzisława Tomasika. Na 16 listopada 2005 roku zaplanowano m.in. odstonięcie w budynku F-1 tablic

poświęconych pamięci prof. Tomasika i (po raz pierwszy) prof. Błażeja Rogi²²⁵. Stosowną tablicą, umieszczoną w budynku B-1, zamierzano także uczcić prof. Jerzego Schroedera – uroczystość miała się odbyć 30 września 2005 roku²²⁶. Plany te zrealizowano jednak dopiero dziesięć lat później, w czasie obchodów 70-lecia Politechniki Wrocławskiej (zob. wyżej).

QUOD FELIX, FAUSTUM FORTUNATUMQUE SIT!

²²⁴ Protokół posiedzenia Senatu Politechniki Wrocławskiej, 20 października 1988. APWr, Rektorat, sygn. 74/74, s. 145–146.

²²⁵ *Program obchodów 60-lecia...*, s. 28.

²²⁶ *Ibidem*, s. 28.

WASZIOS-PRZESTROGA

OBIEKTY UPAMIĘTNIAJĄCE:
WYKAZ CHRONOLOGICZNY

KAMPUS GŁÓWNY			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Elementy dekoracji umieszczonej z okazji Światowego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju		Budynek A-1, wejście główne	08.1948
Tablica pamięci prof. E. Suchardy		Budynek A-3, klatka schodowa	5.02.1950
Pomnik Martyrologii Profesorów Lwowskich	B. Michałowski	Skwer prof. K. Idaszewskiego	3.10.1964
Tablica z informacją o patronce sali – prof. H. Hirszfeldowej ²²⁷		Budynek C-21	potowa lat 60. XX w.?
Tablica pamięci prof. A. Szniolisa		Budynek D-2, hol	21.10.1965
Tablica pamięci prof. K. Idaszewskiego		Budynek D-1, hol	12.11.1965
Tablica pamięci prof. E. Płażka	W. Tumkiewicz	Budynek A-2, sala 310	1965
Tablica upamiętniająca 20. rocznicę Światowego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju	E. Jodtowiec A. Sztuka	Budynek A-1, wejście główne	08.1968
Tablica pamięci prof. W. Romera		Budynek A-1, sala 301	9.11.1970
Napis informujący o patronie sali – prof. H. Lewulisie		Budynek A-1, sala 314	9.11.1970
Napis informujący o patronie sali – prof. E. Suchardzie		Budynek A-1, sala 329	9.11.1970
Tablica pamięci prof. K. Idaszewskiego i płyta z informacją o patronie sali		Budynek A-5, sala 312	9.11.1970
Tablica i napis informujące o patronie sali – prof. K. Zipserze		Budynek C-1, sala 201	9.11.1970
Tablica pamięci prof. T. Tomankiewicza		Budynek C-1, sala 205	11.1970
Tablica i napis informujące o patronie sali – prof. F. Przewirskim		Budynek D-1, sala 301	9.11.1970
Napis informujący o patronie sali – prof. A. Szniolisie		Budynek D-2, sala 301	9.11.1970
Tablica: Wybitnie zastużeni dla Politechniki Wrocławskiej		Budynek A-1, hol główny	1.10.1971
Tablica upamiętniająca pierwszy akademicki wykład w powojennym Wrocławiu		Budynek A-5, sala 305	14.11.1975
Tablica: Doktorzy honoris causa Politechniki Wrocławskiej		Budynek A-1, hol główny	15.11.1980
Tablica pamięci inż. J. Houszki		Budynek C-2, sala 401B	11.(?)1985
Tablica pamięci prof. W. Bobrownickiego		Budynek B-1, sala 514	11.(?)1985
Tablica upamiętniająca 40. rocznicę Światowego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju		Budynek A-1, fasada	26.08.1988
Tablica z informacją o patronie budynku – prof. J. I. Skowrońskim		Budynek D-1, fasada	15.11.1989
Tablica pamięci doc. T. Huskowskiego	D. Godlewski	Budynek D-2, hol	4.09.1990
Tablica pamięci W. Ciska		Budynek A-1, hol główny	27.10.1990
Tablica pamięci doc. J. Niemca		Budynek A-3, sala 216	6.04.1993
Inskrypcja informująca o patronie budynku – prof. M. Suskim		Budynek C-5, elewacja	15.11.1994
Napis informujący o patronie sali – doc. S. Przydróżnym		Budynek C-6, sala 58	28.04.1995
Napis informujący o patronie sali – prof. K. Wołkowińskim		Budynek D-1, sala 104	13.11.1995
Napis informujący o patronie sali – prof. J. Trojaku		Budynek D-1, sala 309	13.11.1995
Napis informujący o patronie skweru – prof. K. Idaszewskim		Budynek D-2, elewacja	15.11.1995
Inskrypcja informująca o patronie budynku – prof. Z. Ziolkowski		Budynek C-6, elewacja	22.11.1995
Inskrypcja informująca o patronie budynku – prof. I. Kisielu		Budynek C-7, elewacja	15.11.1999
Tablica z informacją o odnowieniu Starej Kottłowni		Budynek A-4, elewacja	23.09.2000

²²⁷ Tablica ufundowana przed przejściem budynku przez Politechnikę Wrocławską.

OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Tablica: Wybitnie zasłużeni przy odbudowie Starej Kottowni		Budynek A-4, parter	23.09.2000
Tablica pamięci prof. A. Cybulskiego	S. Kroczak	Budynek A-1, s. 328	2001
Tablica pamięci prof. R. Sobolskiego	T. Rodziński	Budynek B-5, s. 25	28.06.2001
Pomnik poświęcony współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności”	E. Get Stankiewicz	Skwer Obrońców Solidarności	19.09.2001
Tablica z informacją o patronie sali – prof. S. Gładyszu		Budynek C-11, s. P.01	05.2002
Tablica pamięci F. Bergiusa		Budynek A-2, fasada	1.10.2002
Tablica pamięci T. Kosteckiego	S. i B. Jabłonkowie	Budynek A-1, hol główny	13.12.2002
Tablica pamięci C. Carathéodory’ego	B. Wojas	Budynek C-11, hol	13.09.2003
Napis informujący o patronie sali – prof. Z. Bodnarze		Budynek A-1, s. 322	14.11.2003
Tablica i inskrypcja upamiętniające prof. M. Napieratę		Budynek B-1, s. 308	21.11.2003
Prętowa kopuła geodezyjna	I. Fabrowicz, M. Marszał, A. Pilip, G. Tyrąła, M. Witkowska, B. Zięba	Dziedziniec najstarszej części Kampusu Głównego	18.05.2004
Tablica z informacją o patronie budynku – prof. M. Sąsiadku		Budynek A-4, elewacja	15.10.2004
Tablica pamięci prof. H. Steinhausa		Budynek C-11, fasada	6.01.2005
Pomnik prof. D. Smoleńskiego	R. Pawelski	Dziedziniec najstarszej części Kampusu Głównego	25.02.2005
Tablica pamięci prof. D. Smoleńskiego	R. Pawelski (portret)	Budynek A-1, hol	24.03.2005
Tablica pamięci prof. E. Suchardy (rekonstrukcja pierwotnej, odstoniętej 2.02.1950 r.)		Budynek A-1, hol	24.03.2005
Tablica poświęcona pionierom i twórcom Politechniki Wrocławskiej, Grupie Naukowo-Kulturalnej oraz Straży Akademickiej Politechniki	D. Godlewski	Budynek A-1, elewacja północna	19.05.2005
Tablica z napisem: Aleja Straży Akademickiej		Budynek A-1, elewacja północna	19.05.2005
Tablica pamięci prof. I. Kisiela		Budynek C-7, hol	8.06.2005
Napis informujący o patronie sali – prof. J. Zawadzkim		Budynek B-1, s. 117	11.(?)2005
Napis informujący o patronie sali – prof. M. Zakrzewskim oraz fotografia i portret rysunkowy patrona	R. Jędrak (portret rysunkowy)	Budynek B-1, s. 316	11.(?)2005
Tablica pamięci prof. W. Chowańca		Budynek B-4, s. A	11.(?)2005
Głaz z inskrypcją: Pamięci uczonych polskich ofiar hitlerowskiego i sowieckiego terroru	R. Zarycki	Przy zachodniej elewacji budynku A-1	14.11.2005
Pomnik prof. J. B. Różyckiego	R. Pawelski	Dziedziniec wewnętrzny budynku A-1	17.11.2005
Inskrypcja upamiętniająca prof. J. Bromirskiego		Budynek B-4, s. 409	29.11.2005
Tablica pamięci prof. M. Suskiego	M. Albrzykowski	Budynek C-5, hol	21.12.2005
Tablica z informacją o patronie sali – prof. Z. Żyszkowskim		Budynek C-5, s. 105	21.12.2005
Tablica z informacją o patronie budynku – prof. T. Gabryszewskim		Budynek D-2, fasada	15.11.2006
Inskrypcja upamiętniająca prof. B. Piławskiego		Budynek B-4, s. 448	20.03.2009
Portret malarski patrona sali – prof. P. J. Nowackiego	D. Arendarska	Budynek A-5, s. 305	24.09.2009

OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Napis informujący o nazwie skweru: Skwer Obrońców Solidarności		Budynek C-3, elewacja	13.12.2009
Tablica: Rektorzy Politechniki Wrocławskiej	Ch. Mandzios	Budynek A-1, westybul	15.01.2010
Inskrypcja informująca o patronie budynku – prof. W. Barwiczu		Budynek C-2, elewacja	28.05.2010
Inskrypcja upamiętniająca dr inż. M. Szretera		Budynek C-2, s. 310	28.05.2010
Głaz pamiątkowy: Naszym profesorom i mistrzom / Absolwenci '73 / Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej		Skwer prof. D. Smoleńskiego	24.05.2013
Głaz pamiątkowy: 25 lat projektu / Młody chemik eksperymentuje		Skwer prof. D. Smoleńskiego	14.06.2013
Napis informujący o patronie laboratorium – prof. R. Kurdzielu		Budynek D-1, s. 102	13.10.2014
Aleja i Pomnik Profesorów Politechniki Wrocławskiej	B. Wowrzeczka M. Jarczewska	Trakt między budynkami D-21 i C-13	18.06.2015
Pasaż Studentów Politechniki Wrocławskiej		Trakt między budynkami D-20 i C-18	1.10.2015
Tablica z informacją o tradycjach Politechniki Lwowskiej i Wyższej Szkoły Technicznej we Wrocławiu		Budynek A-1, parter	16.11.2015
27 portretów rektorów C.K. Szkoły Politechnicznej we Lwowie, Akademii Technicznej we Lwowie i Politechniki Lwowskiej z lat 1872–1936		Budynek A-1, parter	11.2015
Tablica z informacją o pierwszym polskim wykładzie akademickim we Wrocławiu		Budynek A-5, fasada	16.11.2015
Tablica: Profesorowie Politechniki Lwowskiej zamordowani przez hitlerowców w lipcu 1941		Skwer im. prof. K. Idaszewskiego (pierwsze odsłonięcie: budynek D-1, podcienia)	16.11.2015 (pierwsze odsłonięcie: 4.07.1991)
Popiersie prof. H. Steinhausa	T. Rodziński	Budynek C-11, hol	19.12.2015
Tablica: Szkoła chemii nieorganicznej		Budynek A-3, s. 220	2015
Tablica: Szkoła chemii koordynacyjnej		Budynek A-3, s. 220	2015
Tablica: Szkoła technologii nieorganicznej i nawozów mineralnych		Budynek B-1, s. 514	2015
Tablica: Szkoła ceramiki / Szkoła ceramiki i technologii materiałów wysokoenergetycznych		Budynek B-1, s. 514	2015
Tablica pamięci prof. J. Kmity		Budynek H-3, fasada	23.06.2016
Tablica pamięci prof. C. Ryll-Nardzewskiego		Budynek A-1, s. 204	27.09.2016
Tablice pamięci prof. W. Ślebodzińskiego		Budynek C-13, s. 1.27	27.09.2016
Tablica pamięci prof. M. Cegielskiego		Budynek D-1, s. 28	27.03.2017
Popiersie prof. M. Smoluchowskiego	J. Kucharski	Przy budynku B-1	14.09.2017
Tablica pamięci prof. J. Czerwonki		Budynek A-1, s. 321	8.11.2017
Tablica upamiętniająca wydarzenia Marca 1968 (z okazji 50. rocznicy)	J. Kucharski	Budynek A-1, przy wejściu do auli	14.03.2018
Tablica pamięci prof. S. Kulczyńskiego	J. Kucharski	Budynek H-14, elewacja	4.07.2018
Tablica upamiętniająca patrona budynku – prof. K. Piłgonia		Budynek A-3, przy wejściu głównym	28.03.2019
Tablica i inskrypcja upamiętniające prof. W. M. Grudzewskiego		Budynek B-1, s. 417A	24.05.2019
Tablica upamiętniająca protest studentów Politechniki Wrocławskiej 1 maja 1968 r.		Budynek A-1, parter	27.08.2020

KAMPUS PRUSA			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Tablica: Twórcy i założyciele Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej 1945–1949		Budynek E-1, hol	21.10.1989
Tablica z informacją o patronach sali – doc. S. Jellonkowej i prof. A. Jellonku		Budynek E-1, s. 10	7.12.2005

KAMPUS GDAŃSKA			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Tablica: Szkoła technologii nafty i paliw płynnych		Budynek F-1, parter	2015
Tablica: Szkoła chemii i technologii węgla		Budynek F-3, parter	2015

KAMPUS NA GROBLI			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Tablica z informacją o patronie sali – prof. T. Żurze		Budynek L-1, s. A4 (wcześniej: budynek K-3 przy pl. Teatralnym 2)	9.10.2013 (pierwsze odsłonięcie: 7.11.2003)
Tablica z informacją o patronie sali – prof. W. Czechowiczu		Budynek L-1, s. A5 (wcześniej: budynek K-3 przy pl. Teatralnym 2)	9.10.2013 (pierwsze odsłonięcie: 6.11.1993)
Tablica: W XXV-lecie Wydziału Górniczego Politechniki Wrocławskiej		Budynek L-1, między wejściami do s. 260 i 263 (wcześniej: budynek K-3 przy pl. Teatralnym 2)	21.10.2013 (pierwsze odsłonięcie: 6.11.1993)

KAMPUS LEGNICA			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Tablica pamięci doc. C. Żymalskiego	H. Jelonek	Budynek główny filii Politechniki Wrocławskiej w Legnicy	22.10.1988

TEREN POZA POLITECHNIKĄ WROCŁAWSKĄ			
OBIEKT	AUTOR	LOKALIZACJA	DATA ODSŁONIĘCIA
Pomnik Orłąt Lwowskich	J. Siek	Cmentarz Św. Rodziny	15.11.1991

BIBLIOGRAFIA

ARCHIWALIA

Archiwum Politechniki Wrocławskiej:

Akta Osobowe
Dział Osobowy
Instytut Matematyki
Rektorat
Wydział Elektroniki
Wydział Elektryczny
Wydział Chemiczny
Wydział Podstawowych Problemów Techniki
Zarządzenia Rektora
Zbiory Fotograficzne

Archiwum Terenów i Budowli Politechniki Wrocławskiej:

Plany i Projekty

Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego:

Uniwersytet Wrocławski po 1945 roku
Wyższa Szkoła Techniczna we Wrocławiu

Dział Dokumentów Życia Spolecznego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich:

Zbiory Fotograficzne

Dział Informacji i Promocji Politechniki Wrocławskiej:

Zbiory Fotograficzne

Dział Spraw Osobowych Politechniki Wrocławskiej:

Akta Osobowe

Muzeum Politechniki Wrocławskiej:

Zbiory Fotograficzne

Czasopisma

„Biuletyn. Magazyn Informacyjny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie”
„Gazeta Robotnicza”
„Matematyka. Czasopismo dla nauczycieli”
„Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej”
„Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej”

LITERATURA

- 30 lat Politechniki Wrocławskiej, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1975/76, nr 3 (72), s. 3.
- 40 lat minęło. Księga Jubileuszowa 40-lecia Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej, red. H. Mazur et al., Wrocław 2009.
- 40 lat Wydziału Geoinżynierii, Górnicztwa i Geologii 1968–2008. Księga pamiątkowa, red. W. Głapa, Wrocław 2008.
- 50 lat Wydziału Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej 1968–2018. Księga jubileuszowa, red. H. Kasprzak, R. Poprawski, Wrocław 2018.
- Aby pamiętać, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 10.
- Antkowiak Z., *Pomniki wrocławskie*, Wrocław 1985.
- Brandt-Golecka B., Burak M., Januszewska G., *Politechnika Wrocławska 1945-1951. Wybór źródeł*, Wrocław 2005.
- Burak M., Dackiewicz K., Pregiel P., *Wrocławskie uczelnie techniczne 1910–2010*, red. M. Burak, Wrocław 2010.
- Burak M., Pregiel P., *Tytułarni profesorowie Politechniki Wrocławskiej 1945–2015*, Wrocław 2015.
- Constantinowi Carathéodory'emu, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2003, nr 170, s. 11.
- Czoż R., *Postacie z frontonu Politechniki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2003, nr 164, s. 24–26.
- Dackiewicz K., *Budynek Instytutu Budownictwa (C-7)*, [w:] *Od A-1 do C-12. Sto lat budowania Politechniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr spec. 1/2010, s. 47.
- Dackiewicz K., *Budynek Wydziału Mechanicznego oraz Wydziału Informatyki i Zarządzania (B-4)*, [w:] *Od A-1 do C-12. Sto lat budowania Politechniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr spec. 1/2010, s. 53–55.
- Dackiewicz K., *Budynki Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej*, [w:] *Księga jubileuszowa Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej 1945–2015*, Wrocław 2015, s. 67–82.
- Dackiewicz-Skowroński K., *Architektura zespołu budynków dawnej Technische Hochschule we Wrocławiu (1905–1945)* Wrocław 2011 (maszynopis w zbiorach Muzeum Politechniki Wrocławskiej).
- *Encyklopedia Wrocławia*, red. Jan Harasimowicz, Wrocław 2000.
- Głapa W., *25 lat Wydziału Górniczego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1993, nr 24, s. 5.
- Grüttner M., *Biographisches Lexikon zur nationalsozialistischen Wissenschaftspolitik (Studien zur Wissenschafts- und Universitätsgeschichte, Bd. 6)*, Heidelberg 2004.
- *Historia zatoczyła kolo*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 11.
- *Imię budynku*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1996, nr 63, s. 2.
- Izbicki T., *O zjeździe absolwentów Wydziału Architektury*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1989/90, nr 168, s. 20.
- *Jak nowe*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2001, nr 149, s. 14.
- *Jubileusz Wydziału Elektrycznego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 60, s. 9.
- *Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Wydziału Mechaniczno-Energetycznego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2004, nr 182, s. 48.
- Kiszka M., *Jubileusz – Forum Akademickie*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 60, s. 6–8.
- Kiszka M., *Trzynasty*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 235, s. 14–16.
- Kopaliński W., *Słownik symboli*, Warszawa 1990.
- *Kostka po kostce*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2001, nr 146, s. 3, 32–33.
- Kowalak C., *Pomniki i tablice pamiątkowe w Legnicy po II wojnie światowej*, Legnica 2012.
- *Księga 60-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Wrocławskiej*, red. Wrocław 2005.
- *Księga jubileuszowa 50-lecia Politechniki Wrocławskiej*, red. R. Czoż, Wrocław 1995.
- *Księga XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej 1945–1970*, red. red. T. Kolendowicz, B. Kałużyńska-Marynowska, t. 1–2, Wrocław 1970.
- Kulik A., *Okruchy pamięci*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 6.
- *Leopolis docet – Lwów uczy*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1990/91, nr 176, s. 2.
- Majczyk J., Tomaszewicz A., *Aleja Profesorów w kampusie głównym Politechniki Wrocławskiej – historia rozwoju przestrzennego*, „Architectus. Pismo Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej” 2015, nr 1, s. 69–86.
- Malkiewicz K., *Broszka pani Marty*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2009, nr 233, s. 22.
- Malkiewicz K., *Przeszłość i przyszłość W-12*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 239, s. 43–45.
- Mielcarzewicz E., *Jak związałem swój los z Politechniką Wrocławską*, [w:] *Politechnika Wrocławska w mojej pamięci*, red. L. Jankowski et al., Wrocław 2010, s. 70.
- Mierzecki R., *Budowa wrocławskiego pomnika w latach 1956–1964 ku czci polskich profesorów zamordowanych we Lwowie w 1941 roku*, „Analecta” 16/1-2 (31-32), 2007, s. 341–352.

- *Na Wydziałach. Chemia*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 160, s. 46–49.
- *Na Wydziałach. Inżynieria Środowiska*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1995, nr 53, s. 8.
- *Nagrody*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1971/72, nr 2 (32), s. 16.
- Narkiewicz W., *Wrocławscy matematycy 1900–1945*, „Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego”, Seria II: Wiadomości Matematyczne XXXIV, 2003, s. 107–115.
- *Niezapomniany mistrz*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 3.
- Notatka agencyjna, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1968, nr 5, s. 21.
- *Obchody Święta Nauki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1994, nr 39, s. 6.
- Pająk J., *Kapituła nowej nagrody*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2012, nr 255, s. 8.
- *Politechnika Lwowska 1844–1945*, red. R. Szewalski et. al., Wrocław 1993.
- *Politechnika Wrocławska 2008–2016*, red. A. Niczewska, Wrocław 2016.
- *Program obchodów 60-lecia Politechniki Wrocławskiej*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 189, s. 28.
- Raehlmann I., *Arbeitswissenschaft im Nationalsozialismus. Eine wissenschafts-soziologische Analyse*, Wiesbaden 2005.
- Ratajczyk F., Bańka B., *Biografia prof. dra hab. Inż. Zygmunta Bodnara*, Wrocław 2004.
- *Rektorzy wywołani do tablicy*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2010, nr 235, s. 19.
- Rochowicz-Lewandowska M., *Politechnika Wrocławska. Zespół budynków dawnej Wyższej Szkoły Technicznej*, Wrocław 2005.
- Sackur O., *Rede des Vertreters der Abeggischen Schüler*, [w:] *Richard Abegg zum Gedächtnis. Ansprache bei der Übergabe des Abegg-Reliefs an die Technische Hochschule zu Breslau*, Breslau 1911, s. 3–9.
- *Sala im. prof. Jerzego Bromirskiego*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 197, s. 6.
- Samszonowicz Z., *Trzy akcenty uczczenia 60. rocznicy powstania Politechniki Wrocławskiej*, Wrocław 2005.
- Schenck R., *Ansprache des Rektors der Technischen Hochschule Breslau*, [w:] *Richard Abegg zum Gedächtnis. Ansprache bei der Übergabe des Abegg-Reliefs an die Technische Hochschule zu Breslau*, Breslau 1911, s. 10–16.
- *Schlesischer Hochschulführer. Das geistige Schlesien*, Breslau 1939.
- *Senat Politechniki Wrocławskiej kadencji 2008–2012*, Wrocław 2012.
- *Sesja naukowa upamiętniająca dorobek profesora matematyki Stanisława Gładysza (1920–2001)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 155, s. 7.
- Siciński Z., *Paweł Jan Nowacki – uczonego żywot niezwykły*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1985/1986, nr 140, s. 13–15.
- Sieński H., Sulima Z., *Tablice – pamięć wiecznie żywa*, „Biuletyn. Magazyn Informacyjny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie” 2013, nr 63, s. 26.
- Skowroński J.I., *Wspomnienia i refleksje na temat historii uczelni*, Wrocław 1977 (maszynopis w zbiorach Archiwum Politechniki Wrocławskiej)
- Smoleński D., Freudenreich J., *Założenia rozbudowy Politechniki we Wrocławiu*, Wrocław 1954 (maszynopis w zbiorach Archiwum Terenów i Budowli Politechniki Wrocławskiej).
- *Stara Kociołnia*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2000, nr 136, s. 30–31.
- Stilger-Szydło E., *Odświeżenie tablicy pamiątkowej poświęconej prof. Igorowi Kisielowi*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 191, s. 18.
- *Sztuka Wrocławia 1850–1945 w Galerii Muzeum Miejskiego Wrocławia*, red. J.J. Trzynadłowski, Wrocław 2009.
- *Szukamy Slinka*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1994, nr 32, s. 7.
- *Święto Nauki 15 listopada 1999*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1999, nr 125, s. 3, 7–8.
- *Święto Politechniki Anno Domini 2006*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 206/207, s. 3, 5–6.
- *Tablica pamiątkowa*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 1993, nr 20, s. 6.
- *Technische Hochschule zu Breslau Personal- und Vorlesungs-Verzeichnis. Studienjahr 1944/45*, Breslau 1944.
- *Uczni wrocławscy 1945–1979*, red. J. Trzynadłowski, Wrocław 1980, s. 237.
- *W rocznicę 13 grudnia*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2002, nr 161, s. 26–27.
- Wrabec P., *Kalendarium wydarzeń*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1990/1991, nr 172, s. 10.
- Wrabec P., *Kalendarium*, „Sigma. Magazyn Problemowo-Informacyjny Politechniki Wrocławskiej” 1989/1990, nr 166, s. 20.
- *Wrocławska Politechnika uczciła pamięć pracowników nauki ofiar okupanta hitlerowskiego*, „Gazeta Robotnicza” 1959 (6 maja), nr 108.
- *Wyboista droga do wolności. „Solidarność” przy Politechnice Wrocławskiej 1980–2005*, red. J. Szymonik, Wrocław 2005.
- *Wypowiedź JM Rektora PWr prof. Tadeusza Lutego podczas uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej (19 maja 2005 r.)*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 190, s. 6–7.
- *Zastużony elektroakustyk*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2006, nr 198, s. 5.
- *Źródła i początki – lwowskie pomniki*, „Pryzmat. Pismo Informacyjne Politechniki Wrocławskiej” 2005, nr 196, s. 12.

STRONY INTERNETOWE

(dostęp 10 kwietnia 2019 – 15 czerwca 2020)

- <http://bip.pwr.edu.pl/strona-glowna/akty-prawne/uchwaly-senatu/26-kwietnia-2018-roku>
- <http://uchwaly.um.wroc.pl/uchwala.aspx?numer=XIX/200/95>
- <http://wme.pwr.edu.pl/studenci/absolwenci/konkursy>
- http://www.ekos-sulow.org.pl/archiwum/html/m3ody_chemik_2013_podsumowanie.html <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/pomnik-wybitnego-fizyka-stanal-przy-b-1-10605.html> <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter> https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_sprawy_studenckie_1012-7730.html
- <http://www.if.pwr.wroc.pl/dokumenty/inne/bodnar.pdf>
- <http://www.pryzmat.pwr.edu.pl/wiadomosci/1487>
- <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=letter>
- <https://intranet.pwr.edu.pl/doc/Docs.aspx?page=ordinance>
- <https://legnica.pwr.edu.pl/o-wydziale/profil-wydzialu/historia>
- https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_historia_15-6577.html
- https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_historia_44-6603.html
- https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_news_1570-3472.html
- https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/lists_news_1598-3500.html
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/profesor-krzysztof-pigon-zostal-patronem-budynku-a-3-11150.html>
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/prof-kulczyński-honorowym-wrocławianinem-i-patronem-bulwaru-pwr-10845.html>
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/prof-slebodzinski-i-prof-ryll-nardzewski-patronami-sal-na-pwr-10219.html>
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/wroclaw-znow-ma-bulwar-imienia-prof-stanisława-kulczyńskiego-10930.html>
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/przed-nami/nadanie-sali-w-bud-d-1-imienia-prof-cegiel-skiego-140.html>
- <https://pwr.edu.pl/uczelnia/przed-nami/uroczystosc-nadania-sali-417-w-budynku-b-1-imienia-prof-wiesława-m-grudzewskiego-789.html>

SPIS ILUSTRACJI

- Ilustracja 1. Tablica memoratywna prof. Richarda Abegga, 1911. Muzeum Politechniki Wrocławskiej, sygn. MPWr_S_184. Fot. Krzysztof Dackiewicz.
- Ilustracja 2. Pomnik poświęcony bohaterom walk o Lwów w 1918 roku, odsłonięty 22 listopada 1925 roku w ogrodach Politechniki Lwowskiej (usunięty w 1939 roku). Kolekcja Stanisława Wolskiego.
- Ilustracja 3. Wejście do gmachu głównego Politechniki Wrocławskiej, 25 sierpnia 1948. Na fotografii wykonanej w pierwszym dniu obrad kongresu widoczne są – umocowane na filarach – okolicznościowe elementy dekoracyjne. Fot. Adam Czelny. Muzeum Miejskie Wrocławia, sygn. MMW-H-NA-811-2-08_09.
- Ilustracja 4. Zaproszenie na uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci prof. Edwarda Suchardy, 2 lutego 1950. Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego. Uniwersytet Wrocławski po 1945 r., sygn. R-52/XXV.
- Ilustracja 5. Tablica pamięci prof. Witolda Romera w sali nazwanej jego imieniem (gmach główny, sala 301). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 6. Tablica pamięci Władysława Ciska umieszczona w holu gmachu głównego. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 7. Tablica upamiętniająca prof. Adama Cybulskiego w sali jego imienia (gmach główny, sala 328). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 8. Tablica pamięci Tadeusza Kosteckiego w holu gmachu głównego. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 9. Odsłonięcie tablic poświęconych prof. Edwardowi Suchardzie i prof. Dionizemu Smoleńskiemu w holu gmachu głównego. Przemawia rektor Tadeusz Luty, w głębi prorektor Ernest Kubica, 24 marca 2005. Fot. Marek Burak.
- Ilustracja 10. Tablica upamiętniająca wydarzenia z marca 1968 roku, odsłonięta 50 lat później obok wejścia do auli w gmachu głównym. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 11. Protest studentów Politechniki Wrocławskiej w czasie pierwszomajowego pochodu, 1 maja 1968. Muzeum Politechniki Wrocławskiej, zbiór akcesyjny.
- Ilustracja 12. Płyta memoratywna, poświęcona prof. Edwardowi Suchardzie, umieszczona w gmachu Wydziału Chemicznego (A-3). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 13. Tablica upamiętniająca patrona Gmachu Chemii (A-3), wyeksponowana przy wejściu do budynku. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 14. Piaskowcowa tablica informująca o patronie gmachu Laboratorium Maszynowego (A-4), umieszczona nad wejściem do budynku. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 15. Płyta upamiętniająca prof. Kazimierza Idaszewskiego (dawny gmach Instytutu Elektrotechnicznego, obecnie siedziba Wydziału Elektrycznego – budynek A-5, sala 312). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 16. Napis o standardowej treści, zgodny ze stylistyką przyjętą w 2015 roku, informuje o patronie sali. Na fotografii: wejście do sali 117 w Gmachu Hutniczym (B-1). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 17. Płyta z portretem prof. Romana Sobolskiego w sali 25 budynku Wydziału Mechanicznego (B-5). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 18. Tablica poświęcona prof. Marianowi Suskiemu w holu budynku Wydziału Elektroniki (C-5). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 19. Fragment gmachu Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (C-7). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 20. Inskrypcja informująca o patronacie gmachu Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego (C-7), umieszczona na jego elewacji. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 21. Płyta informująca o patronacie budynku Wydziału Elektrycznego (D-1), wmurowana w jego elewację. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 22. Odsłonięcie tablicy poświęconej prof. Aleksandrowi Szniolisowi w holu Gmachu Inżynierii Sanitarnej (D-2). Przemawia doc. Tadeusz Gabryszewski, 21 października 1965. Fot. Tadeusz Drankowski. Dział Dokumentów Życia Społecznego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. F 75/5.
- Ilustracja 23. Tablica upamiętniająca twórców i założycieli Wydziału Architektury wmurowana w holu siedziby Wydziału (E-1). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 24. Tablica poświęcona szkole technologii nafty i paliw płynnych, stworzonej przez prof. Zdzisława Tomasika, umieszczona w budynku F-1. Przykład nowej formy tablicy pamiątkowej, stosowanej na uczelni od 2015. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 25. Płyta upamiętniająca profesorów Wydziału Górniczego, od 2013 roku znajdująca się w gmachu Geocentrum (L-1). Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 26. Tablica upamiętniająca doc. Czesława Żymalskiego umieszczona w siedzibie Filii Politechniki Wrocławskiej w Legnicy. Fot. Paulina Przybyła.
- Ilustracja 27. Uroczystość odsłonięcia Pomnika Uczonych Polskich – ofiar hitlerizmu, 3 października 1964. Fot. Tadeusz Drankowski. Dział Dokumentów Życia Społecznego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. F 22/3.
- Ilustracja 28. Pomnik poświęcony współtwórcom, obrońcom i bohaterom „Solidarności” na Skwerze Obrońców Solidarności. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 29. Pomnik prof. Dionizego Smoleńskiego na dziedzińcu najstarszej części Kampusu Głównego. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 30. Tablica dedykowana pionierom i twórcom Politechniki Wrocławskiej, Grupie Naukowo-Kulturalnej oraz Straży Akademickiej Politechniki, wmurowana w północną elewację gmachu głównego. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 31. Aleja Profesorów Politechniki Wrocławskiej z tablicami upamiętniającymi tytułarnych profesorów uczelni poczynawszy od 1945 roku. W głębi gmach Biblioteki (D-21) i Skwer prof. Kazimierza Idaszewskiego. Fot. Krzysztof Dackiewicz.
- Ilustracja 32. Bulwar imienia rektora Stanisława Kulczyńskiego usytuowany na nabrzeżu Odry. Fot. Elżbieta Lukierska.
- Ilustracja 33. Skwer prof. Kazimierza Idaszewskiego z Pomnikiem Martyrologii Profesorów Lwowskich. Fot. Krzysztof Mazur.
- Ilustracja 34. Wewnętrzna droga prowadząca wzdłuż północnej elewacji gmachu głównego – Aleja Straży Akademickiej. Po prawej widoczna tablica dedykowana pionierom i twórcom Politechniki Wrocławskiej, Grupie Naukowo-Kulturalnej oraz Straży Akademickiej Politechniki. Fot. Krzysztof Mazur.

Politechnika Wroclawska

ISBN 978-83-7493-133-5
